Toimetuse postiaadress: 80 Fourth Ave. New York 3, N. Y. Telefon: GRamercy 3-7862

VABA EESTI SÕNA

NELJAPÄEV, 14. NOVEMBER Nr. 46 (440). IX aastak. Üksik nr. 25c.

FREE ESTONIAN WORD

THURSDAY, NOVEMBER 14, 1957 No. 46 (440). Vol. IX. Single copy 25c.

Talituse postiaadress: 243 East 34 St. New York 16, N. Y. Telefon: MUrray Hill 6-3756

Tulipunktis

Ameerika idealismist

ja Moskva realismist toob näite ameerika teadlane dr. R. Alexander. Ta kirjutab, et rahvusvahelise organi "Aatom Rahu Otstarbeks" peadirektoriks on küll ameeriklane, kuid direktorite kogu esimeheks on tshehhi kommunist ja kolm asedirektorit on kommunistid. Selle organisatsiooni varulattu on USA andnud kokkuleppe kohaselt seni juba 5000 kg uraaniumi. Venelased on oma osa aga täitnud minimaalselt, andes omalt poolt vaid 50 kg uraaniumi. Dr. Alexander küsib, kas poleks juba aeg hakata revideerimisele võtma "ameerika idealismi", mille arvel kommunistlik blokk on löiganud aegade jooksul tohutuid kasumeid. Kui kaua tahab Ameerika esineda "lipsilehma" osas?

Ameerika senist suhtumist aatomienergia küsimuses iseloomustab ka järgmine fakt. Mitmesuguseid kanaleid mööda on Washingtoni saabunud aegade jooksul tohutuid hulgal teaduslikke materiale vene aatomikatsetuste ja tehniliste saavutuste kohta. Nende hulgas on venekeelseid teaduslikke väljaandeid kui ka mitmesuguseid aruandeid ja ettekandeid. Teadlaste arvates need materjalid annaksid rohkem andmeid venelaste saavutuste kohta, kui salatuure ettekanded. Tohutu materjal, mis moodustab mitu veoautotäit, paigutati Kongressi raamatukokku ja keegi ei võtnud vaevaks neid tõlkima hakata. Ajakirjandus märgib nüüd, et selle materjali tõlkimine oleks läinud maksma umbes 1½ milj. dollarit, mis tegelikult moodustab väikese murdosa salaluure kuludest, kuid ameerika teadusemehed oleksid olnud vene teadusliku arenguga märkse paremini kursis.

*

Ameerika ajakirjanduse andmeil on viimased kommentaarid N. Liidu "sputnikute" suhtes välismail järgmised:

Lääne-Euroopas küsiti Ungari sündmuste puhul l.a., kas akuutse kommunistliku ohu puhul USA tahab Lääne-Euroopat kaitsta. Nüüd küsitakse, kas ta suudab teda kaitsta . . .

Tokios märgitakse: Sputnikud on küll Ameerika prestiizhi nõrgestanud, kuid tänu Ungari sündmustele on Kremlil vaja veel vähemalt sada sputnikut, enne kui ta suudab kommunismi hakata Jaapanis levitama.

London on sputniku küsimuses rahulik: Briti pealinnas kinnitatakse, et sputnikust hoolimata on N. Liit veel väga kaugel taga Ameerikast. Briti valitsus peaks õieti sputniku valmistajaile andma medali, et see on sobival ajal USA ja Briti vahel seadnud jalule kõige soojemad suhted.

Pariis on kogu pärastsõja-aastail kannatanud teatava alaväärtuskompleksi all, kuna ta on läänemaailma riikide üks nõrgemaid liikmeid. See alaväärtuskomplekss on nüüd leidnud teatava abiventtiili prantsuslikus naljas: Pariisis pöördub prantsuse diplomaat sõbraliku naeratusega ameeriklase poole ja küsib: "Kuidas on nüüd ka tunne, olla maailmas teise-klassi jõud?"

Lääne-Saksamaal korraldati ankeet sputniku küsimuses. Kaks-kolmandikku vastajaist olid veendunud, et USA on teaduslikult ja sõjaliselt N. Liidust siiski määratult ees ja kui üldse venelaste saavutusest kõnelda, siis ainult propagandalises mõttes. Kuid seegi "võit" hakkab juba haihtuma.

VOX

Teatage meile oma tuttavate olmed ja aadressid, kellel ei käi "Vaba Eesti Sõna", et võiksime nendele proovinumbreid saata.

Kreml kutsub jälle ellu Kominformi

Gomulka, Mao jt. "iseseisvuslased" sunnitakse alluma Moskvale

Juba mõnda päeva käivad Moskvas suured nõupidamised kõikide maade komparteide juhtide vahel, kes kogunesid Kremlisse oktoobrirevolutsiooni aastapäeva puhul. Varssavi andmeil on põlevama küsimusena arutusel uue kominformi loomine, millega kommunism kogu maailmas saab jälle ühise üldjuhtimise ja viiakse täielikult Moskva juhtimise alla. Hrushtshev olevat juba aastapäevad taotlenud kominterni või kominformi taolise organisatsiooni ellukutsumist, kuid oli senini leidnud vastuseisu Puna-Hiina, Poola ja Jugoslaavia poolt.

Jugoslaavia, kellel eriti pahad kogemused kominformiga, oleva ka praegu vastu uue ülemaailmse keskuse loomisele, kuid Hiina ja Poola vastupanu võivat Hrushtshev murda, kuna mõlemad maad ägavad majandushikes raskustes ja on sunnitud abi otsima N. Liidult.

Hrushtshevi kavas olevat asuda kogu maailma kommunismi juhiks samaselt nagu oli seda Stalin kominformi kaudu, kuid mitte-stalinlike võtetega. Nähtavasti ei arene aga asjad Kremlis mitte libedalt, kuna ajakirjanduse andmeil mitmed maad osutavad vastupanu Hrushtshevi valitsemiskavadele. Varssavi andmeil jääb Tito igal juhul sellest eemale. Itaalia peakommunist Togliatti olevat avaldanud ka kahtlust, kas Moskva on küllalt tark selleks üldjuhtimiseks. Mao ja Gomulka on südames samuti uue kominformi vastu, ent Hrushtshev kasutab nende maade majandushikku olukorda, ja surub nad sõnakuulelikeks Kremlile.

Uue kominformi loomine olnud kaalumisel juba varemalt, kuid siis jäänud Kreml oma kavadega vahele. Nähtavasti on Kremli uus joon andnud julgust teiste maade komparteide käsutajaile vastuseisuks, märgitakse ajakirjanduses. Kuid varsti on Tshehhi lehed, mis sageli väljendavad Hrushtshevi seisukohti, hakkanud kirjutama kominformi vajadusest—ja nüüd ongi küsimus Moskvas jalle otsustamisel. Arvatakse, et seekord Kreml surub kõikidele peale oma soovi ja et lähema kuue kuu kestel on kogu maailma komparteid jälle Kremli käsutada, kusjuures ainukeseks eemalejääjaks võib olla Jugoslaavia, kuigi ka Mao ja Põhja-Vietnami diktaator Ho-shi Min küsimusse suhtusid väga jahedalt.

Teistest arutusel olevaist küsimusist märgitakse Kremli nõuet sõja-ja rasketööstuse produktsiooni tõstmiseks.

Selles osas on Moskva ka ise raskuste ees, kuna teistes maades ilma Kremli abita nõuetav tõus pole läbiviidav. Arutusel on olnud ka partei ülemvõimu küsimus sõjaväe üle, millist korda Kreml nõuab samuti kõikidelt satelliitidelt.

Ka Tallinnas mõisteti Zhukov hukka

Zhukovi tagandamise puhul kirjutasid okup. Eesti ajalehed 4. novembril lakooniliselt:

Estonias toimus vabariigi parteiaktiivi koosolek. Ettekandega esines N. Liidu KP KK liige I. Käbin. Läbirääkimistel mõistsid nõuk. armee ja laevastiku esindajad otsustavalt hukka Zhukovi käitumise, kes rikkus relvastatud jõudude leninliku parteilise juhtimise printsiipe, taotledes seda, et parteilt ja valitsuselt ära võtta võimalus armee ja laevastiku juhtimiseks ja kontrollimiseks.

Kui Malenkov, Molotov ja Ko hukka mõisteti, korraldati üle okup. Eesti hukkamõistmis-miitinguid. Zhukovi "matuseid" peeti nüüd vaid parteiaktiivi koosolekul.

E.V. esindajal kutse Saudi-Araabia saatkonna vastuvõtule

Saudi-Araabia saatkond Washingtonis korraldas teisipäeval, 12. novembril saatkonna ruumes vastuvõtu kuningas Ibn Saudi troonilesatumise päeva puhul. Kutse vastuvõtule oli saadetud ka E.V. esindajale USA-s J. Kaivule, millega kinnitub, et ka Saudi-Araabia ei tunnista Eesti, sellega muidugi ka teiste Balti riikide anneksiooni N. Liidu poolt.

EIRE ei nõustu Salisburyga

N. Y. Times toob oma 7. novembri numbris ära EIRE esimehe dr. V. Masensi allkirjaga kirja, millises valeldakse vastu reale sama lehe toimetaja H. E. Salisbury artiklitele, millised leht avaldas Salisbury reisidest satelliitmaadesse. Tabavate faktide esiletoomisega lõkatakse kirjutuses ümber Salisbury väited, milledele ta rajas oma soovituse USA poliitika muutmiseks Ida-Euroopa maade suhtes.

Hrushtshevi "ühemehe-teater"

Ok tobrirevolutsiooni aastapäeval toimunud peol Kremlis Hrushtshev esines impromptu soololauluga, lõi tantsu ühe keskealise daamiga, suudles kaht Saudi-Araabia diplomaati ja löi kõikide külalistega klaasi kokku.

Lähis-Idas teravnesid vahekorrad uuesti

Süüria-Türgi vahekordades toimus uus teravnemine. Süüria on asunud süüdistama Türgit jälle vägede koondamises tema piiridele. Selle tulemusena olevat Süüria armee saanud korralduse "valmisolekuks". Meeleolud pealinnas Damaskuses on üleskruvitud igasuguste fantastiliste juttudega Türgi vastu. Ühes sellega on Süüria alustanud kampaaniat ka Jordani kuninga Husseini vastu, kes teatavasti on lääne pooldaja.

Damaskuses organiseeriti suur demonstratsioon Husseini vastu, keda eriti ründab veel Egiptus, süüdistades kuningat salajastes läbirääkimistes Iisraeliga. Kairos on mindud isegi nii kaugele, et ässitatakse kuningas Husseini mõrvamisele. Iraki vürstid on pakkunud Husseinile oma vahetalitust Nasseriga lepituse otsimiseks, kuid kuningas on sellest ära öelnud.

Hussein seletab, et Jordanil on tõsiseid raskusi võidelda Egiptuse poolt levitatava laimu ja valede vastu. Nasserit nimetas Hussein "Don Quihotte'kiks", kes puust mõõgaga vehkleb ja sellega endale kahju teeb. On huvitav märkida, et kuningas Husseini asus ründama ka Kreml, mis näitab selgelt, kes seisab Lähis-Ida uute konfliktide organiseerimise taga ja kelle lõa otsas teotsevad nii Süüria kui ka Egiptus.

"Sputniku" koer surnud

INS teateil Moskvast on nõuk. teaduste akadeemia liige prof. Tshernigovski seletanud, et kava kohaselt pidanud "sputnik II-ga" kaasasaadetud koer elama stratosfääris reisijana 7 päeva. Üks nõuk. arsiteaduse spetsialist seletanud, et kava koera tagasitoomiseks maapinnale polevat olnudki. Mõnede teadete kohaselt olevat koer pärast 5-ndat reisipäeva surnud temale määratud toiduga sissesöödetava mürgi tõttu.

"Sputnik I", milline stratosfääri saadeti 4. oktoobril, jäävat mõnede nõuk, allikate andmeil tiirlema ümber Maa käesoleva aasta lõpuni, mil ta langevat nii madalale, et puutub kokku õhupiirkonnaga ja süttib, "Sputnik II" jäävat tiirlema kauemaks. Ajakirjanduse andmeil olevat viimase "sputniku" raadiosaated lakanud.

Ka Tallinnas mõisteti Zhukov hukka

Zhukovi tagandamise puhul kirjutasid okup. Eesti ajalehed 4. novembril lakooniliselt:

Estonias toimus vabariigi parteiaktiivi koosolek. Ettekandega esines N. Liidu KP KK liige I. Käbin. Läbirääkimistel mõistsid nõuk. armee ja laevastiku esindajad otsustavalt hukka Zhukovi käitumise, kes rikkus relvastatud jõudude leninliku parteilise juhtimise printsiipe, taotledes seda, et parteilt ja valitsuselt ära võtta võimalus armee ja laevastiku juhtimiseks ja kontrollimiseks.

Kui Malenkov, Molotov ja Ko hukka mõisteti, korraldati üle okup. Eesti hukkamõistmis-miitinguid. Zhukovi "matuseid" peeti nüüd vaid parteiaktiivi koosolekul.

Norras ärahüpanu veel isoleeritud

Norras ärahüpanud eestlane on 53-aastane Helmut Valgre, endise nimega Vesberg, ülikooli lõpetanud mees, Eesti Üliõpilaste Seltsi vilistlane, kes iseseisvuse-päevil teenis pikemat aega ametnikuna Tallinna Linnapangas ja oli viimati, enne enamlaste tulekut Tallinnas väikese Kaubandus Ühispanga direktoriks. Teda tunti kodumaal sümpaatse, vastutuleliku ja korrektse inimesena. Kui enamlased tulid, oli ta asunud elama maale, Väike-Maarjasse, kust ta on pärit ja kus tema ema pidas talu. Viimasel ajal on ta olnud Väike-Maarjas Nõukogude Riigipanga osakonna juhatajaks.

H. Valgre sai kaasa tulla oktoobri algul ühe turistekskursiooniga Soome. See ekskrusioon oli koostatud peamiselt venelastest. Viimasel ajal ei tule enam N. Eestist puhteestlaste ekskursioone, korraldatakse segaseltskonnad, kus eestlasi on ainult mõningaid. See turistrühm peatus üks päev Soomes ja siirdus siis lennukil Norrasse vahemaandumiseta Rootsis. Helmut Valgre oli ekskursioonist ära hüpanud Trondheimi lähedal. Ta oli seejärel olnud närviliselt niivõrd ülepingutatud olukorras, et tuli paigutada Trondheimi haiglasse. Norras ollakse väga umbuskliku ärahüppajate vastu. Õnneks elab Tondheimis koos perekonnaga noor eesti arst Arvo Valdor, kes töötab samas haiglas ja kes võis tõlgina ametivõimude poolt sooritatud ülekuulamisel vahendajaks olla.

H. Valgrele ei ole neid ridu kirjutades veel Norras asüülõigust antud. Ta on haiglast väljas, kuid viibib isoleerituna politsei valve all. Dr. Valdor saab teda külastada. Stokholmist on talle saadetud tarvilik summa raha esialgseteks kulutusteks. Ka on Rootsist, kus tal on palju isiklikke sõpru ja tuttavaid, saadetud Norra ametivõimudele garantii- ja selgituskirjad Valgre isiku kohta, nii et tema küsimus peaks soodsalt lahenema..

H. Valgre olevat teist korda abielus ja tal jäi koju naine ja laps või lapsed. Lähikesel telefonilisel jutuajamisel Rootsi on ta seletanud, et pagulaseks hakkamise küsimus oli ta ette kerkinud Norras

HELMUT VALGRE

ja ta oli pidanud otsuse tegema kahe päeva jooksul.

Igatahes on H. Valgre esimene turist N. Eestist, kes on vabas maailmas ära hüpanud. Kui haritud mees ja kindlasti hea tähelepanuja peaks tal olema jutstada vabas maailmas väärtuslikku ikestatud kodumaa olukorra kohta.

N. LIIDU VÄHEMUSRAHVUSED VÕITLUSES VABADUSE EEST

N. Liidus elavate mitte-vene rahvaste vabastamise liiga korraldas möödunud nädalal New Yorgis hoteli "Biltmore'is" pressikonverentsi, millele oli ilmunud ka rida silmsete suurlehtede esindajaid. Pressikonverentsil, mille avas sõnavõtuga organisatsiooni USA osakonna sekretär J. Harutunion, kõneles peale tema veel Ukraina rahvusnõukogu esimees, Ukraina eksiilvalitsuse president dr. S. Wytvitsky.

Mõlemate sõnavõtud olid pühendatud N. Liidu vähemusrahvaste probleemi ja nende vabadusvõitluse selgitamisele seoses Moskvas toimunud oktoobrirevolutsiooni 40-aastapäevaga. Eriti teravalt kriipsutasid nii eelmärgitud, kui ka teiste rahvuste esindajad alla fakti, et koeksistents, mida Moskva jälle näib soovivat üles tõsta, on mõeldamatu ja kahjulik kogu vabale maailmale, kuna selle soovi taga pole Kremli poolt midagi ausat.

Pressikonverentsist võttis osa külalisena ka EIRE esimees dr. V. Masens.

Pressikonverentsil jaotas Ukraina poliitiliste vangide ülemaailmne ühing lehte andmetega Kremli võimumeeste tegudest Ukrainas. Selles oli märgitud eriti fakt, et aastatel 1932-33 suretati nälga Ukrainas 7 milj. inimest, kusjuures olid toodud ka Kremli poolt väljaantud määrused, millede sihiks oli näljasurmade arvu suurendamine. Seletuses kriipsutati ka alla fakt, et samal ajal Kreml vedas Ukrainast välja pea kogu viljasaagi, saates selle välismaadesse.

Pressikonverentsil viibis mitmeid Kaukaasia ja Aasia-Vene rahvuste tegelasi, kes viimase sõja ajal pääsenud välja raudeesriide tagant.

Kõik sõnavõtjad kinnitasid, et neil on alaline kontakt oma kodumaa rahvaga ja et need rahvad eranditult ei poolda kommunismi, olles valmis ka aktiivseks väljaastumiseks, kui sellel on väljavaateid kommunistliku türannia kukutamiseks.

"VABA EESTI SÕNA"
"FREE ESTONIAN WORD"
Published weekly in New York, N.Y. Editorial offices, 243 E. 34th St., New York 16, N.Y.
Subscription rate: $9.00 a year, $5.00 6 months, $2.50 3 months, single copy 25 cents. Publisher, The Nordic Press, Inc., 243 E. 34th Street, New York City 16, President—A. Waldman, Secretary—E. Espenbaum, Treasurer—P. Saar, Board of Directors—W. Brunberg, A. Mei, E. Rannit.
Entered as second-class matter at the post office at New York City, N.Y.
* * * *
"VABA EESTI SÕNA" — väliseestlaste nädalaleht ilmub eestlaste kirjastuse The Nordic Press, Inc., väljaandel neljapäeviti. Vastutav peatoimetaja August Waldman.
Tegevtoimetajad: Erich Ernits ja Harald Raudsepp.
TOIMETUSE NOUANDEV KOLLEEGIUM:
Eduard Vallaste, prof. Juhan Vasar, August Kõrsna, Leonhard Vahter ja Ilmar Raamot.
TOIMETUSE POSTIAADRESS:
"Vaba Eesti Sõna", 80 Fourth Ave., New York 3, N. Y. Toimetuse kõnetunnid "Eesti Majas", New Yorgis, reedel kella 7 - 10 õhtul.
TALITUS:
243 East 34th Street, New York; talituse postiaadress: P.O. Box 123, New York 16, N.Y.; MUrray Hill 6-3356. Talitus avatud esmasp., kolmap. ja neljap. 8 - 4, teisip. ja reedel 2 - 10. Talituse osajaoja: Fanny Koru-Kuuse.
Tellimishinnad: aastas $9.00; poolaastas $5.00; veerandaastas $2.50; üksiknumber 25 senti; aadressi muudatus 25 senti.
* * * *
Artiklid, mis ajalehes ilmuvad autori või initsiaalidega, kajastavad autori ja mitte tingimata toimetuse seisukohti. Kasutamata käsikirju ajal ei hoita ja tagastatakse ainult sellekohasel eri soovil ja tingimusel, et tagastamiseks on lisatud adresseeritud ja margistatud ümbrik.

KREMLIST EI TULNUD UUSI ÜLLATUSI

Prantsuse uus valitsus finantsraskuste ja Alzhiiri umbsõlme ees — Jordani seisund raskeneb — Süüria süüdistab Türgit

(Välispoliitiline ringvaade)

N. LIIDU

riigisüsteemis on tähtsal kohal propaganda ja spionaazh. Lääs ootas, et Kreml, kasutab ka 40. revolutsiooni aasta päevasuurpropagandaks ning tuleb välja ootamatustega. Ennustati raketi laskmist kuule ja muid üllatusi. Paraku aga mööduvad päevad tavaliselt. Propagandamaterjalina ehtisid majaseinu pildid sputnikust, rakettmürskudest ja autode reast, mis pidid tähendama majanduslikku evolutsiooni. Paraadile oli toodud ka rakettmürsk. Sõjaasjatundjad, kes viibisid paraadil, märkisid, et nende relvadega ei saada veel N. Liidu pinnalt Ameerikat tabada.

Pidustustele oli sõitnud Hiina kommunistide juht Mao-Tse-tung, Poola kompartei juht Gomulka ja teisi esindajaid satelliitmaadest. Hrushtshevi kõne ei sisaldanud midagi uut. Ta nõudis ida ja lääne riigipeade kohtumist, et lahendada pakilisi maailmapoliitilisi probleeme. Lääneriigid võtsid selle suhtes jaheda hoiaku leides, et kohtamisel ei saavutata positiivseid tulemusi.

Gomulkal lasti avaldada, et Poola tahab sammuda sotsialismile omaenda rada. See toodi ära rõhutatult "Pravdas", mis näitab, et Kreml soovis selle seisukoha avaldamist. Teiselt poolt aga kinnitasid kõik kommunistide juhid, et kommunistlik ühiskond tuleb ehitada üles N. Liidu juhtimisel.

Vaatlejad kipuvad järeldama, et Poolale antakse suuremaid vabadusi ning et kommunism ehitatakse seal natsionalistlikule alusele. Näib, et seda vaatekohta ei saa jagada, kuna Poola on puhastamas komparteid, on lõpetanud vabad mõtteavaldused ning on võtmas äraproovitud stalinilikku joont. Gomulka avaldusi käks vaja Hrushtshevile, keda kodus süüdistatakse vale poliitika ajamises, mille tulemuseks olid Poola ja Ungari sündmused. Nüüd on vaja Hrushtshevil näidata, et ainult selle joone pidamisega on võimalik hoida Poolat, kuna vastupidine poliitika kisuks Poola rahva Moskva vastu.

Sputnikute ümber tehakse väljaspool palju kõmu, kuid Kreml ei saavutanud neid propagandatulemusi, mida ta ootas. N. Liidu rivaaliks on USA, kelle võimsusesse usutakse. Kremli sooviks on seda usku kõigutada. Sputnikute tulistamine maailmaruumi tekitas algul küll Aasia ja Aafrika rahvaste keskel segaseid arvamisi, kuid nüüd on löömas läbi arusaamine, et N. Liit pole veel USA tasemel.

Sputnikute ilmumine on aidanud orgutada läänemaailma. USA-s ja teistes maades on käimas teadlaste mobiliseerimine, uurimiste organiseerimine jne. Võib olla pole need veel küllalt jõuliselt rakendatud, kuid protsess on käimas, millel kindlasti on tulemusi. Selline ergutus läänele on kõigiti vajalik, et hoida lahti silmi N. Liidu arengu suhtes.

PRANTSUSMAA

sai äsja valitsuse, kellele tuleb lahendada rida raskeid probleeme, mis võivad kutsuda välja uue kriisi. Kardinaalsemateks neist on finants- ja Alzhiiri küsimused.

Valitsus koostas seaduseelnõu finantsala korraldamiseks. See näeb ette väljaminekute kärpimist, maksukohustuste tõstmist ja ekspordi soodustamist juurdemaksude ja muuga. Alzhiiris on valitsusel kavas anda suuremat autonoomiat, et rahuldada mässulisi. Viimased aga on korduvalt kinnitanud, et nad ei lepi muuga kui vaid täieliku iseseisvumisega.

Need mõlemad on probleemid, milledes parteidel on erinevad seisukohad. Seepärast on küsitav, kui pikk on praegusegi valitsuse iga. Uus peaminister Gaillaru organiseeris küll laia koalitsiooni, kuid selle kooshoidmine on raske ja küsitav.

JORDAN

lahendas mullu kriisi rahuldavalt. Kuningas, toetudes sõjaväele, suutis ohjeldada kommunistid ja äärmusrahvuslased, keda kihutati üles kommunistide, Egiptuse ja Süüria propagandaga. Viimasel ajal on Süüria ja Egiptus suunanud propagandateraviku kuninga vastu, süüdistades teda araabia rahva huvide mahamängimisega, salajaste läbirääkimiste pidamises Iisraeliga jne. See on tekitanud nooremas ohvitserkonnas kõhklusi ja seisukohtade ümberhinnanguid. Maad kipub võtma arusaamine, et Süüria-Egiptuse joon on kasulikum araabia rahvastele.

Jordanis on palju põgenikke Palestiinast, kes sõja päevil olid sunnitud sealt lahkuma. Nad on väga vaenulikud Iisraeli suhtes. Natsionalistlikud elemendid kipuvad pooldama Süüriat- ja Egiptust nende hoiaku tõttu. Neid elemente on võimalik hoida vaos vaid sõjaväe kaudu. Kuni sõjavägi seisab kuninga taga, on asjad korras. Kui aga sõjaväes areneb lagunemisprotsess, muutub olukord kriitiliseks.

TÜRGI-SÜÜRIA

vahekorrad on endiselt segased. Süüria valitsus süüdistab jälle Türgit, et viimane on arendamas vaenulikku tegevust Süüria vastu. Asja oli piiril 30 min. tulevahetus piiriüksuste vahel. Näib, et tegemist on seal tavalise arusaamatusega. Süüria püüab seda suureks puhuda, et otsida oma süüdistustele tuge ja kihutada üles araabia rahvaid Türgi ja Lääne vastu.

A. Kärsna.

Meie rahvusliku kultuuri rindel

"Vaba Eesti Sõna" oma 44. numbri juhtkirjas Upsala kolledzhis toimunud eesti kunstinäituse puhul märgib tunnustavalt, et selle sügise hooaeg algab "lahingutega kultuuririndel". Teine eesti kultuuri suuriüritus on eesti huule näitus New Yorgi keskraamatukogus. Need üritused, nagu enamasti alati kultuurilised üritused on valminud suurema kärata ning mürata ja laiem avalikkus kuuleb neist vaid siis, kui nad on saanud küpseks teoks. Aga kui palju tööd ja aega ning entusiasmi ja lõpeks ka kulu nüsugused ettevõtted nõuavad nende teostajatelt, seda me sageli ei oska arvata. Meie rahvusliku kultuuri kandjaist peagu ükski ei ole tegev oma kultuurilisel erialal, vaid panuse, mida ta annab meie kultuurile, valmistab ta pärast leivateenistust jõudetundidel. Ning aineline tasu, mis ta selle eest saab, kui ta üldse midagi saab on tihti rohkem sümboolse kui praktilise väärtusega. Näiteks, kui kirjanik oma romaani eest saab 100-200 dollarit honorari, siis tegelikult on see ühe puusepa nädala või kahe palk. Romaani aga ei kirjutata nädala või kahe jooksul, vaid see nõuab mitmed kuud ja sageli rohkemgi aega, sest saadakse töötada vaid jõudetundidel. Või näitleja, kui ta etenduse pealt mõne dollari saab, siis on see tasu rohkem sümboolne kui praktilise väärtusega, sest tuleb arvesse võtta seda aja ja energia kulu, mis nõuab ühe lavastuse õppimine ja mida saab mängida vaid 2-3 korda.

Meie rahvuslikus olemasolus on aga rahvuslikul kultuuriloomingul primaarne tähtsus. Kui see lakkab, siis tähendab, et kirves on pandud me rahvusliku elupuu juure külge, sest vanadest kultuuri varadest, nagu vanast rasvast ei saa lõpmatuseni elada. Tunnetades oma rahvuslikku missiooni on meie igaühe ülesanne rahvuslikule kultuuriloomingule kaasa aidata seda majanduslikult toetades.

New Yorgis toimunud noorsoo- ja kultuuripäevadel võeti vastu otsus, kutsuda ellu kultuurfond. Selle ülesande teostamine jäi Eesti Rahvuskomitee hooleks. Rahvuskomitee kultuurtoimkonna poolt töötati välja kultuurfondi põhikord ja arutati seda mitmel korral meie kultuurorganisatsioonide esindajatega. Arutusel ilmnenud soovivalduist arvesse võttes on nüüd kultuurfondi põhikord uuesti ümber töötatud ja lähemal ajal tuleb kokku uus koosolek, et ümbertöötatud põhikorda veel läbi arutada ja kui see leitakse sobiv olevat, siis ka rakendada.

Kultuurfondil oleks kaks põhilist ülesannet ja nimelt: 1) Toetada aineliselt meie rahvuslikku kultuuriloomingut ja 2) edendada meie kultuurpropogandat. Praegu on olukord meie kultuuri rindel stabiliseerunud. Kõik kultuuri erialad on endid organiseerinud ja töötavad nii nagu olukord seda neile võimaldab. Meie kultuurtegelastel ei ole puudus huvist ega entusiasmist, kuid raskusi tekitab just majanduslik külg. Ning selle lahendamisele, nii palju kui võimalik, peabki asuma kultuurfond. Igasuguste eksiarvamiste vältimiseks olgu kohe alla kriipsutatud, et kultuurfond ei ole Eesti Rahvuskomitee allorgan, vaid vastavalt noorsoo- ja kultuuripäevade otsusele täiesti iseseisev organisatsioon. Eesti Rahvuskomiteel on sellega ainult nii palju tegemist, et ta selle organisatsiooni käivitumineku eest hoolitseb. Kultuurfondi liikmeks olgu iga eestlane, kellele on südamelähedane eestluse kui rahvuse tulevik!

Ei ole mõeldav, et kultuurfondi loomisega meie kultuuriloomingu ja kultuurpropaganda küsimus oleks lahendatud selliselt, kui oli see vabas Eestis. Ka kultuurfondi käikuminekul jääb kultuuriloomingu oma eri harudes asjaosaliste jõudetundide saavutiseks ning nõuab enesehverduslikku entusiasmi. See on paratamatu. Aga fondi abil, kui meie seltskond sellesse mõistvalt ja heatahtlikult suhtub, saame kultuuriloomingu osas mõndagi üritust majandusliklt aidata. Kuidas kultuurfondile tulusid saada, on omaette probleem ja selles osas on mõningaid huvitavaid algatusi üles tõstetud, mille üle peaksime mõtteid vahetama eeloleval rahvuskongressil. Meie'ei ole nii kehvad, et me oma kultuuri loomingu toetamist ei saaks paremini korraldada kui tänini. Eelkõige on aga oluline, et me sooja südamega ja ilma eelarvamisteta küsimusse suhtume. Peame meeles, et rahvuskultuur on olnud, on praegu ja tulevikus see tegur, mis meie rahvast rahvusena on kandnud ja kannab läbi raskete aegade kui rahval puudub riiklik iseseisvus. Rahvuskultuuri küljes on rahvuse elupitser!

ARNO RAAG

Poola lendur põgenes Rootsi

Ühele Lõuna-Rootsi lennuväljale maabus möödunud nädalal 24-aastase Poola ohvitseri juhtimisel viigastatud N. Liidus ehitatud "Mig 15" tüüpi hävituslennuk. Kohe maabumise järele pöördus poolakas palvega Rootsi võimude poole põgenikuna maale jäämise loa saamiseks.

Lenduri seletuse järele on põgenemist märgatud ja alustatud kohe jälitamist ning tema ja lennuki tulistamist. Kuigi kuulid tabasid lennukit, õnnestus põgenikul pääseda Rootsi territooriaalvete kohale ja hiljem maanduda Lõuna-Rootsis.

Kremli propaganda isegi dzhunglis

Ameerikavaenulikkust elustatakse isegi "aatomi" influentsaga

Moskva on süstemaatiliselt tegemas kihutustööd Kaug-Ida rahvaste seas, kasutades selleks igasuguseid võtteid. kõneles NBC televisioonisaates üks ameerikalasest noor arst, kes rida aastaid töötanud Laoses.

Arsti jutustusest selgus mõndagi huvitavat Kremli võtetest. Märkinud, et ta töötab südamaal, dzhunglis, 8 päeva paadisõidu tee pikki jõge maa pealinnast, jutustas arst sealseist inimesist, kes ei tunnegi muud maailma kui vaid oma lähemat metsapadrikut. Seal nad elavad ja surevad, puutudes kokku vaid oma ja paremal juhul naaberküla elanikega. Kui arstile selgus, et nad olid omamoodi informeeritud N. Liidu ja Puna-Hiina elust ning ülistasid nende saavutusi, hakkas ta huvi tundma, kust niisugused andmed nii kaugetesse üksikutesse paikadesse saabuvad. Ja siis on ta saanud teada, et N. Liidust saabuvad ka kõige mahajäetumaisse paikadesse mehed nende oma rahvusest, kes N. Liidus saanud eriväljaõppe ja kes saadetakse pärast seda tegema kommunistlikku kihutustööd Kaug-Ida maadesse. Need "varustavad" mahajäänud rahvast kiidumaterjali ja andmetega kommunistlike maade kohta, maha tehes seejuures kõike vabas maailmas sündivat.

Kasutades inimeste lihtsameelsust, tullakse välja kõige omapärasemate võtetega. Nii näiteks ei nimetata seal Aasia influentsat (flu) mitte selle nimega, vaid "aatomi influentsaks". Nimi haigusele on kommunistlike agentide poolt pandud, kusjuures sellele lisandub veel seletus, et nimi "aatom" olevat haiguse juures seepärast, et haiguse põhjustajaiks on USA poolt teostatavad katsed aatompommidega. Sellega kasvatatakse pikkamööda vaenu eriti Ameerika vastu.

Laose olukorda illustreerib mõnevõrra noore arsti kinnitus, et tema olevat Laoses ainukeseks diplomeeritud arstiks.

Läti 39. iseseisvuspäevaks

18. novembril tähistavad meie lõunanaabrid, lätlased, Läti Vabariigi 39. aastapäeva kõikides vaba maailma maades, kus eluneb lätlasi. Nendega koos mecnutavad seda päeva ka teised baltimaalased, eestlased ja leedulased.

Kui Läti viimaste aastakümnete ajalugu ja saatus on täiesti ühine Eestiga, siis Läti vabariigi sünd toimus teisiti kui Eestis ja Leeduski. Eestlased jõudsid Eesti Vabariigi ellukutsumise ja iseseisvuse väljakuulutamiseni juba enne esimest Saksa okupatsiooni, mis teatavasti algas veebruaris 1918. Lätlaste eeltööd iseseisvuse väljakuulutamiseks aga toimusid peamiselt tollenegses Petrogradis, kuhu oli koondunud sõja tõttu arvukalt Läti intelligentsi ja poliitilisi tegelasi. Oktoobris 1917 kutsuti Petrogradis kokku koosolek, millel olid esindatud rõhuv enamik Läti poliitilisi ja sotsiaalala organisatsioone, välja arvatud kommunistid. Sellel langetati otsus, kutsuda kokku Läti Rahvusnõukogu. Vahepeal aset leidnud kommunistliku võimuhaaramise tõttu Petrogradis, mis lõpu tegi demokraatlikule Venemaale, venis Läti rahvusnõukogu kokkukutsumine ja see toimus alles 29. novembril 1917 — ja Valgas. Teine sama organisatsiooni koosolek astus kokku jällegi Petrogradis, nimelt 28. jaanuaril 1918. Sellel koosolekul langetati üksmeelne otsus, et Läti tuleb kuulutada iseseisvaks, sõltumatuks vabariigiks, kusjuures tema piiridesse kuuluks Küraamaa, lõunapoolne osa Liivi kubermangust ja Latgallia. Samal koosolekul loodi väliskomisjon ühilsema Läti välisministri Z. Meierovicsi juhatusel, et hankida loodavale vabariigile lääne riikide tunnustust. Selle sihiga saadeti Petrogradist Meierovics koos pärastise Läti presidendi Cakste, praeguse Läti Londoni saadiku Ch. Zarinsi jt. läände. Neil õnnestus Venest välja pääseda Rootsi juulis 1918, kust kohe edasi siirduti Inglismaale ja Prantsusmaale. 11. novembriks 1918 õnnestuski Meierovicsil saavutada loodavale Läti Vabariigile Briti de facto tunnustust ja viipea kui Saksa okupatsiooniväed Lätist lahkusid, kutsuti 18. novembril Riiga, rahvusteatri ruumidesse, kokku Läti Rahvusnõukogu, milline üksmeelse otsusega kuulutas välja iseseisva Läti Vabariigi. Noorele riigile saabusid kohe rasked päevad. 3. jaanuaril 1919 oli Riia kommunistide käes ja Ulmanis pidi Läti valitsusega põgenema, pääsedes Liibavisse Briti sõjalaevastiku kaitse alla. Sellele löögile järgnes saksa rauddiviisi kallaletung, mille esialgseks sihiks oli näiliselt Vene kommunistide väljalöömine, varjatuks aga Läti ja Eesti vallutamine. Edasi teame, kuidas noore Eesti väed von der Goltzi diviisi purustasid Võnnu all ja sellega eelduse lõid Läti Vabariigi seadusliku võimu maksvusele pääsuks. Eesti 1. Ratsarügement läks punastega lahinguid liites isegi kuni Jakobstadtini, kus kohtuti Poola husaaridega.

Olcks ülearune peatuda edasiste aastate juures, kuna need kõigil hästi teada. Juunis 1940 langes Läti üheaegselt teiste Balti riikidega Kremli brutaalse okupatsiooni ohvriks ja sellest ajast peale on lätlased vabas maailmas võitluses oma sünni- ja kodumaa vabaduse taastamise eest. Uue emigratsiooni saabudes on see võitlus vaid süvenenud ja Läti Vabariigi aastapäev, mida tähistatakse kõikjal vabas maailmas 16. ja 17. novembril, on lätlastele järjekordseks tõotuspäevaks — jatkata esijoones koos oma Balti naabritega ja samaaegselt ka koos teiste ikestaaud rahvastega võitlust Läti vabaduse taassünni eest.

Selles võitluses seisame lätlaste kõrval samaselt, nagu Eesti mehed seisid Läti pinnal 1919. aastal, taganemata ainsat sammu meile saatuse poolt määratud võitlusteel.

Rakverest küüditatu pääses Siberist Austraaliasse

Orjalaagris suri ühest 87-liikmelisest eestlaste grupist lühikese ajaga 70 inimest

Londoni saabus novembri algul Siberist, Tomskist, üks 67-aastane vanaproua, kelle väljanõudjaks raudeesriide tagant oli tema Austraalias elinev tütar. Saabuja oli leedu päritoluga, ent ta oli elanud 14 aastat Rakveres, kust ta koos tütrega 1941 küüditati Siberisse. Siberist Moskvasse sõiduks kulunud saabujal 12 päeva, kusjuures tal tulnud kõik muist maad isegi jala, kuna traktoriroomikud olid tee nii ära lõhkunud, et läbi ei pääsetud isegi veoautol, millega tuli liikuda raudteejaama. Jõudnud Moskvasse, sai ta Briti saatkonnast vajalikud viisad, mille järele reisi jatkas üle Helsingi ja Stokholmi Londoni. Seal võtsid teda vastu eestlased, kellede juures ta peatus kuni 5. novembril lendu sai üle India jatkata Austraalia suunas.

Londoni "E. Hääle" esindajal oli kõnelusi saabunuga koos Londoni "Daily Mail'i" esindajaga. Neile jutustas vanaproua oma elu traagikast. Tema abikaasa, kes teotsenud maamõõtjana, arreteeritud Rakveres 1941. a. märtsis kommunistide poolt. Küüditamispäeval tuldud ka temale järele momendil, mil ta kavatsenud minna sugulaste juurde, kusjuures ta asjad olnud selleks juba kokku pakitud. Koos temaga võetud kassa ka 25-aastane tütar. Raudteejaamas teatanud punased võimumehed, et tütar ei kuulu küüditamisele ja võib lahkuda. Vaatamata sellele otsustanud tütar emaga kaasa sõita. See maksis hiljem Siberi vaevas ja viletsuses tema elu. Tütar surnud sääskede hammustuse tagajärjel. Sääskede nuhtlusele pole tema kurnatud organism suutnud vastu panna.

Vanaproua on jutustanud ajakirjanikele ühest 87-liikmelisest eestlaste grupist, kelledest lühikese ajaga surnud 70 inimest. Seejuures on ta märkinud dir. Shipai perekonda, kus üksteise järele surnud vanaema, ema ja poeg. Üks järelejäänud poeg paigutatud pärast lastekodusse.

Ürgmetsa, kus asus vanaproua, olid esimesed küüditatud toodud N. Liidust 1930. aastal. Uute küüditatute ülesandeks olnud metsavedu, naistel okste kokkukandmine. Normid olnud niisugused, et neid täita ei suudetud. Kui tütar haigestus, püüdnud proua täita ka tütre norme, et saada enam leiba, ent selle püüdluse tagajärg olnud väga kurb. Ühe inimese töötamise tõttu jäänud mõlemate normid niivõrd väheseks, et neilt võetud ära leivanorm. Peamiseks söögiks olnud kartul, mille eest nad andnud ära kõik esemed, mis küüditamisel õnnestus kaasa võtta. Vanaproual olnud ap. õigeusulisena kaasas Eestist ka kaks pühakuju. Ka need vahetanud ta kartulite vastu. Londonisse saabununa näidanud ta suure hardumusega uut, Siberis hiljem hangitud pühakuju. Selle oli ta omandanud tütre poolt Austraaliast saadetud asjade eest.

Pärast tütre surma lahkunud vanaproua omavoliliselt ürgmetsa kolhoosist ning siirdunud tööle rajooni artelli. Varsti aga vangistatud ta loata töökoha vahetamise pärast ning paigutatud viieks kuuks karmi vanglasse, kust saanud vabaks tingimusel, et siirdub raskemale tööle. Kuni 1955. aastani oli ta mitmesugustes artellides tööl, mille järele ta invaliidistununa vabastati amnestiaseaduse põhjal ja paigutati invaliidide kodusse. Elamist seal peab ta parimaks ajaks oma pikast Siberielust. Rõõmuta ja õudse elu ilusamaks hetkeks nimetanud tõenäoliselt ka Siberisse saabunud teadet, et ta võis kirju kirjutada ja seda, kui ta Punase Risti kaudu Genfis sai ühenduse teise tütrega Austraalias, kes hakkaski ajama tema väljanõudmise asja, mis kogusummas aega võttis lõ kuud. Vanaproua teada veel mõndagi Tomskis asuvat vanainimest, kellede väljanõudmise asjad on käigus.

Oma 1941. a. vangistatud abikaasast ei tea saabunu midagi, kuigi ta oli püüdnud kasutada kõiki teid, et teda leida. Kõik katsed jäänud aga asjatuks.

Veel Londoni saabudes olnud vanaproua hirmukompleksi all, kuid märkinud, et teadmisele jõudmine, et ta võib vabalt oma mõtteid avaldada, annab talle tagasi inimese tunde.

"— Sealgi (Siberis) kõnelesime usaldatava inimesega sosinal endisest elust. Pidime sellest kõnelema, kuna muidu oleksime läinud hulluks," seletanud pääsenu.

Eesti tundmata sõduri haud Torontosse

Soomepoisid mälestavad langenud relvavendi

Soomepoiste Klubi Torontos on alustanud eeltöödega mälestusmärgi püstitamiseks Karjala Kannaksel, Eesti viimseis lahinguis, eriti Tartu all ja hiljem metsavendadena langenud relvavendade mälestuseks. Mälestusmärk tuleb püstitamisele Ev. Luth. Peetri kiriku ruumi, mis on ainuke päris-Eesti "territoorium" Torontos. Moodustati komitee töö läbiviimiseks, kuhu kuuluvad õp. O. Puhm, K. Pärnoja, E. Milvek, A. Karu, A. Viirlaid, E. Piibe ja juhatusliikmed J. Parik, V. Siimon ja J. Oja..

Juba mõne aasta eest tekkis mõte langenud sõjakaaslastele mälestusmärgi asetamiseks kuhugi, kus see alati meelde tuletaks nende kutsumuse tähtsuse: seista alati valmis Eesti au ja kodumaa vabaduse eest. Tookord jäi üritus teostamata vastavate ruumide puudumisel.

Nüüd, mil Peetri kiriku kaunid ruumid võimaldavad selleks sobivat kohta, tõsteti küsimus uuesti üles. Klubi juhatus pöördus kiriku nõukogu poole palvega ruumi võimaldamiseks märkides sellejuures, et õp. O. Puhm eesti rügemendiõpetajana Soomes veetis tihti langenutega nende viimaseid hetki surivoodi juures ja oli nende muldasängitajaks, saates samade ülesannetega ka rügementi kodumaale tagasisaabumisel ning et enamus Torontos asuvaid soomepoisse kuuluvad endiste hingekarjase kogudusse. Väljaspool asuvaile relvavendadele aga oleks siia linna sattudes väga elamusrikkaks hetkeks külaskäik endiste sõprade mälestuseks ülesseatud mälestusmärgi juurde. Aja jooksul võiks sellest kujuneda meie tundmata sõduri haud.

Klubi juhatus on julgenud selle suure ja õilsa üritusega välja tulla tuginedes senisele väga tihedale koostöövaimule, mis on seni endiste sõjasõprade hulgas valitsenud ja misabil loodetakse ka majanduslikud kulud ühisel jõul ületada. Mälestusmärgi avamise tähtpäeva pole veel kindlaksmääratud.

Kunstinäitus äratas huvi Eesti vastu

Näituselt osteti 13 tööd – Külastajaid üle 4000

Läinud nädalavahetusel lõppes Upsala kolledzhis eesti kujutavkunsti ülevaatenäitus, mida võib hästi kordalõunuks lugeda. Näituse teisel nädalal külastasid seda mitmete ümbruse keskkoolide lõpuklasside ekskursioonid, kus väljapanekute kohta andis seletusi kolledzhi kunstiosak. juhataja prof. H. Lutz. Viibides näitusel, hakkasid õpilased lähemat huvi tundma Eesti kohta üldiselt. Paaril juhil oldi sunnitud kohale kutsuma kolledzhis töötav eesti õppejõud prof. P. Saagpakk, kes abiturientide järelepärimiste rahuldamiseks esines üksikasjalike seletustega Eesti ja eestlast kohta.

Teatavasti oli näitusel esitatud kokku üle 80 töö, neist olid 50 müüdavad. Viimastest omandati näituse külastajatelt ostu teel 13 tööd ja järgmistelt kunstnikelt: Veeber 1, Vihalemm 3, Kõks 2, Haamer 1, Pehap 1, Talts 1 ja Rüga 2. Enamik neist osteti ameeriklasilt, kuna meie oma publik oli selles osas tagasihoidlik. Ostjaiks olid muide mitmed kolledzhi õppejõud. Viimased, samuti paljud kunstihuvilised ümbruskonnast rõhutasid, et eesti kunstinäitus oma sisuliselt väärtuselt ja korralduselt on olnud märkimisväärselt aastal samas korraldatud rootsi kunstinäitusest ja avaldasid kolledzhi kunsti osakonnale tänu selle eest, mis neile on võimaldanud tutvuneda ühe seni neile vähe tuntud Euroopa väikerahva saavutustega.

Et näitust külastas kaugelt üle 4000 isiku, mis sai muide võimalikuks kõigi sealsete ülikõpilaste kaudu ja näituseajale langenud kolledzhi vilistlaspäevade läbi, samuti et näitusest oli tekkinud kõnelusi East Orange ümbruse vastavais ringkonnis, siis tehti näituse korraldajatele ettepanek selle edasiviimiseks lähedal asuvasse Montclaire linna. Nagu kuuleme, toimuvadki praegu ka vastavad läbirääkimised. Kaaskorraldajna on kõne all kas sealne muuseum, raamatukogu või keskkool, olenevalt sellele, kus on sobivamad ruumid jne.

Näitusel esinenud ja praegu Kanadas elunevat meie nooremapõlve nimekat maalijat Lembit Randa on oodata neil päevil saabuvat New Yorki. Pärast lühikest siinviibimist alustab ta laevaga sõitu Prantsusmaale, et jatkata edasiõppimist Pariisis. Kunstnik L. Rand, kes Kanadas on saanud väga heade arvustuste osaliseks ja keda loetakse üheks grupis, milline taotleb uusi edasiviivaid jooni meie kujutavkunstis, on muide üsna tugeva rahvusvahelise stuudiumiga. Ta on õppinud Tartus, edasi Kopenhaagenis, Stokholmi, Pariisi ja Mexiko kunstiakadeemiates.

Upsala kolledzhi eestlasist lõpetajate poolt kingiti koolile eesti kunstinäituse puhul kooli ruumides nimelt Eerik Haameri "Kalurid" (pildil vasakul) jakaks tuntud Rootsis eluneva eesti kunstniku maali — Endel Kõksi "Stseen teatrist". Meie pildil Upsala kolledzhi president dr. Ewald B. Lawson (pildil vasakul) võtab vastu eesti kunstinäituse avaakatuse koolile annetatud pildid eestlasist lõpetajate esindajalt: Elam Pitkjaanilt (paremal). Nende vahel seisab Eesti Vabariigi esindaja USA-s peakonsul Johannes Kaiv.

Zhukov koduses arestis

Üks äsja N. Liidust Helsingisse tagasisaabunud väljapaistev Soome tegelane on seletanud, et Zhukov olevat Moskvas koduses arestis. Marssal olevat keeldunud alluma kompartei presiidiumi otsusele. Samuti olevat ta keeldunud vastuvõtma vähetähtsat teenistuskohta. Keeldumisele järgnenudki kodune arest, kusjuures marssali valvatavat grupi ohvitseride poolt.

Uus sõjaminister Malinovski olevat asunud ümberkorraldustele sõjaväe juhtkonnas. Zhukovi sõbrad lüüakse kohtadelt minema saates neid erru või määrates sisemaistele kaugetele vähetähtsatele rivikohtadele.

Leedu perekond Siberist Ameerikasse

Tõsine rõõm valitses ühes leedu perekonnas, kui pühapäeval lennuk Moskvast New Yorki tõi leedulanna Monika Gaveus'e koos 16-aastase tütre Ruthe ja 13-a. poja Romualdasega. Nad jatkasid kohe leedu Chicagosse, kus neid ootas perekonnapea ja isa William Cavcus, kes ameerika kodanikuna juba 1946. a. pääses USA-sse.

W. Gavcus elas varemalt USA-s, olles ka USA kodanik. 1939 siirdus ta Leedusse ja abiellus seal, milliest abielust sündisid poeg ja tütar. Sõja lõppedes asus W. Gavcus taotlema tagasipääsu USA-sse, mis lõpuks korda läks 1946. a. Abikaasa lastega ei saanud aga väljasõidu luba, kuigi seda taotleti. 1949. a. küüditati Monica Gavcus koguni lastega Siberisse. Väsimatult jatkas W. Gavcus abikaasa ja laste väljanõudmist, kuid tulemusteta. Lõpuks võttis asja enese ajada advokaat Marshall MacDuffie, kes oli 1946. a. UNRRA üldjuhataja Ukrainas, kus Hrushtshev samal ajal oli partei sekretäriks, mispärast M. MacDuffie Kremli võimumeest hästi tundis. M. MacDuffie pöördus Gaveuse küsimuses otse Hrushtshevi poole ja saavutaski, et Monika Gavcus Siberist tagasi lasti Leetu, kuhu ta saabus alles hiljuti. Lühikest aega pärast seda sai Monika teate USA Moskva saatkonnast, et ta võib sõita USA-sse. Perekonna rõõm oli piiritu. Lootusetu olukorrast Siberis vabasse Ameerikasse, see oli neile nagu muinasjutuks.

Maanõukogu otsuse tähistamine koos Välis-Eesti Päevaga

28. novembris mööbub 40 aastat päevast, mil Maanõukogu Vanematekogu tegi ajaloolise otsuse, kuulutades Eesti lahkulöönuks Venemaast ning Maanõukogu kõrgeimaks võimuks Eesti pinnal. See oli Eesti iseseisvuse deklaratsioon, mille hiljem kuulutas välja Päästekomitee.

Eesti Rahvuskomitee Ühendriikides juhatus pidas vajalikuks selle sündmuse tähistamise ja otsustas seda teha Välis-Eesti päeva pühitsemise raames. Vastavasisuline aktus toimub laupäeval, 30. novembril Vasa Temple'is Bronxis.

Aktuse avasõna ütleb Vabadussõjalaste Ühingu esimees Edward Derrick. Aktusekõne peab Rahvuskomitee esimees August Kärsna. Lõppsõna ütleb Haridusseltsi juhatuse liige E. Roost.

Aktust kaunistavad mitmesugused muusikalised ettekanded. Viimastele järgneb Välis-Eesti päevadele traditsioonikohane seltskondlik osa.

Vasa Temple, rootslaste esinduslik peosaal asub 120 E. 149 St. Bronxis, üks blokk Grand Councourse'ilt itta. Hoone läheduses on allmaaraudtee peatused.

Kreml ei lase haiget eesti ema välja

UPPSALA (STE) — Nagu rootsi lehed teatavad, on 62-aastane Klaudia Roonemaa Tallinnas, kelle siiatoomit on Nõukogude võimudelt taotlenud tema tütar dr. Juta Roonemaa-Rohuste Uppsalas ema raske südamehaiguse tõttu, saanud juba neljandat korda Kremlist eitava vastuse oma väljasõidupalvele. Klaudia Roonemaa on nüüd viiendat korda pöördunud Nõukogude võimude poole väljasõiduloa taotlusega. Tütar on deponeerinud 1000 krooni sõiduraha juba ammu Rootsi saatkonda Moskvas.

Üldse on viimasel ajal tulnud rohkeid teateid väljasõidutaotluste negatiivsest otsustamisest. Mõnel juhul on isegi isikutelt, kes väljasõiduloa on saanud, see viimasel hetkel tagasi võetud, kuna asi olevat kõrgemal pool ümber otsustatud. Nii on jäänud paar isikut tulemata, kes oma asjade korraldamise pärast otsekohe pärast loa saamist ei asunud teele ja viivitasid väljasõiduga.

Jälle saadaval
135 küsimust
kodakondsuse taotlejaile.
Tellida VES talitusest. Hind 50 centi. Postikulu 5 centi.

MÄRKMIK AUTOMEHELE

Ühes New Yorgi ajalehes küsis hiljuti keegi lugeja: Parkisin auto südalinnas parkimismeetri posti juures. Kui tund hakkas täis saama, läksin välja ja panin parkimismeetrisse uue raha. Politseinik jälgis minu toimingut pealt, ning kui olin sellega valmis, tuli juurde ning andis mulle "tiketi". Mind karistati 15-dollarise rahatrahviga. Kas selline karistus on seadusepärane, kuna ma ometi viivitamatult lisasin uue raha, enne kui parkimismeetri aeg täis sai?

Ajalehe autoekspert vastas: Politseinik toimis täiesti seadusepäraselt. Parkimismeetri juures on tavaliselt silt: Parkimine lubatud 1 tund (või ka 2tundi). See tähendab, et autoomanik ei tohi seal parkida kauem, kui see ajaliselt on ette nähtud. Tunni möödumisel peab ta tingimata auto sealt ära viima (või parkima mõni samm eemal teises kohas). Täiendava raha lisamine aja ületamisel on seadusevastane, kuna silt ütleb selgesõnaliselt, kui kaua seal tohib parkida.

*

Küsimus. Kontrollides veeseisu akus enne mootori startimist ilmnes, et aku vajab vee lisamist. Sõites aga garaazhi ja akut uuesti kontrollides selgus, et vett on akus normaalselt. Kuidas on see võimalik? Kas sel juhul tuleb vett lisada või mitte?

Vastus: Vett tuleb lisada. Esimene kontroll kodus enne mootori käivitamist andis õigeima vastuse. Pärast mootori käivitamist tekkinud kuumus tõstab akus veetasapinda, mis on aga ainult ajutine. Kui mootor seisma jätta, tekib uus veepuudus.

*

Küsimus: Külma ilmaga olen lasknud mootorit enne väljasõitu käia kuni pool tundi, et masinat korralikult soojaks teha. Mulle on öeldud, et see polevat mootorile hea. On see tõsi?

Vastus: Teie eelsoojendus kestab liiga kaua. See ei tohi kunagi väldata üle viie minuti. Pikk eelsoojendus mitte ainult ei riku piduriseadeldist, vaid põhjustab häireid ka süüteseadeldises.

*

Lõppeks paar näpunäidet New Yorgi liiklusspöörises. Kas teate, millistel tänavatel Manhattanis on ühesuuna liiklus itta ja millistes läände? Suunaga läände on kõik paaritud arvud ja itta paarisarvud. Eestlastel kerge meeles pidada: kui sõidate kesklinnast mööda 34. tänavat Eesti Maja suunas, siis on see paarisarvu tänav (kuigi käesoleval juhul kahesuuna tee, nagu ka 42. tänav jne.) ja kõik paarisarvu tänavad lähevad samas suunas, s.o. itta.

Eesti tuhatoosid

Suur tuhatoos: Tornide väljaku või Pikk Hermani piltidega — hind à $1.75

Väike tuhatoos järgmiste piltidega: Eesti vapp, Tornideväljak, Pikk Herman, Estonia teater, Paks Margareta ja Tartu Ülikool — hind à $1.25

Saadaval VES esindajatelt või tellida VES talitusest. Postikulu 15 c.

Ingrid Bergman ja Rosselini läksid lahku

Tuntud Rootsi kinonäitleja Ingrid Bergman, kes teistkordses abielus oli Itaalia filmiprodutsendi Roberto Rosseliniga ja kellega tal oli kolm last, on nüüd oma abikaasast kokkuleppe teel lahutunud. Rosselini abieluvat uuesti ühe India näitlejannaga, kes oma senisest abikaasast soovib lahutuda, milline protsess olevat käimas.

Kuuldused Rosselini lahutamisest Ingrid Bergmanist liikusid ringi juba mõnda aega. Rosselini oli märkinud, et nende kooselu on muutunud võimatuks iseloomuliste erinevuste tõttu. Ingrid Bergman olevat liiga põhjamaine tüüp itaallase jaoks.

Kommentaar

Tänupüha kohustused

President Eisenhower kuulutas 28. novembri tänavuseks tänupühaks, mis USA-s on üks suuri riiklikke pühi.

Meie, eestlased, naudime koos ameerika rahvaga majandusliku küllust, mis valitseb sellel suurel ja vabal maal. Veel enam, me võiksime ütelda, et ameerika eestlased üldiselt naudivad ka isiklikku jõukust ja heaolu. Sest statistika tõendab, et eestlased keskmiselt võttes kuuluvad keskmise sissetuleku klassi, aastatuluga $5,000 ja üle selle.

Tänupüha proklamatsioonis kõneleb president Eisenhower, et peale tänulikkuse tultab tänupüha meelde ka kohustusi, mis heaolu kaasa toob ja peale paneb, esmajoones kohustus kaasa aidata selleks, et vabaduse ja õiguse õnnistused saaksid osaks kõigile inimestele.

Eesti rahvusgrupil USA-s on eduka aasta lõpu lähenedes kaks aukohustust, mida tänupüha meelde tuletab. Esiteks, aidata Saksamaal ja teistes hädapiirkondades asuvaid abivajajaid eestlasi. Selleks on kõige otstarbekohasem teha annetus abistamisorganisatsioonide jõuluaktsiooni raamis. Teiseks, aidata neid eestlasi, kes asuvad Siberis ja Nõuk. Liidu teistes karistuspiirkondades ja kellele mõni toetuspakk võib kujuneda elu ja surma küsimuseks. Selleks loodud Erifondi täiendamiseks pakub kõige paremaid võimalusi annetuse tegemine jõulu ja uusaasta õnnesoovidest vabanemiseks.

Eestis oli kauniks traditsiooniks teha õnnesoovidest vabanemiseks annetus Bergmanni Abirahale. Sellega võimaldati paljudel noortel saada kõrgemat haridust.

Praegu teenib sama traditsioon suuremat ja õilsamat eesmärki: külluliku tiilika ja kuluka kombetäitmise, õnnesoovikaartide saatmise, asemel anda Siberi vangile suutäis leibe ja ihule katet.

Adolf SCHRAGER'i

MÖÖBEL

HÄRRA SCHRAGER LAHENDAB ISIKLIKULT

KÕIK SOOVID SEOSES FINANTSRASKUSTEGA.

Tutvuge moderse KÕRGEKVALITEEDILISE MÖÖBLIGA, mis vastab hinnale.

Suures väljavalikus ühe- ja kahe-inimese voodiga magamistoad, söögitoad, elutoad, mis valmistatud tuntud firmade poolt. Samuti köögisisseseaded, madratsid jne.

Kui soovite ilusat ja head mööblit, leiate selle SCHRAGER'i juurest.

1647 SECOND AVE. N.Y.C.

85. ja 86. St. vahel. Tel.: RE 7-2850

SPORT

Kirikute Liidu korvpalli-võistlused algasid

Möödunud laupäeval algasid igaaastased kirikute liidu korvpalli-võistlused. Eesti meeskond võtab nimetatud turniirist osa juba neljandat aastat. Tänavu võistlevad kuus meeskonda: Leedu, Eesti, Läti, Schaefer, Richwood ja möödunud aasta meister Hillen.

Esimesena kohtusid Eesti ja Leedu. Mängu algul läks juhtima Leedu ja lõpetas veerandaja enda kasuks 14:11. Teisel veerandil suurendasid leedulased veelgi vahekorda, saades poolaja tulemuseks 34:19. Mängu võitsid leedulased tagajärjega 67:36. Eesti meeskonnas said punkte: E. Lonks — 19, H. Pärl — 8, A. Abel — 4, T. Maasik — 2, T. Kangur — 2 ja R. Grabbi — 1. Peale nende mängisid veel kaasa U. Kallaste ja H. Parts.

Teises mängus kaotasid lätlased Schaeferile 50:35.

Laupäeval, 16. novembril kohtub eesti meeskond Richwoodiga. Võistlused toimuvad Eastern district YMCA võimlas — 179 Marcy ave., Brooklyn. Mäng algab kell 7 õhtul.

Aeg on mõelda jõuludele

Parim kink sel puhul on eesti raamat. Selleks soovitame: **Hanno Hannu Kompuse "PICTURESQUE ESTONIA"** (Maaliline Eesti). Pilditeos ingliskeelse tekstiga ja eestikeelse seletusega. Hind postiga $5.65. **PIIBEL** nahkköites, kuldäärtega. Hind postiga $10.20. Tellida: Vaba Eesti Sõna, P.O. Box 123, New York 16, N. Y.

Nixoni naabriks neegrid

Augustas, Texases, ilmuv ajaleht "Herold" teatab, et segregatsiooni pooldavate isikute poolt, kes organiseerunud "Neegrite ümberasustamise Ameerika fondi", olevat Washingtonis asepresident Nixoni maja naabruses ostetud maja; millesse elama paigutatakse lähema kahe kuu jooksul 10-15 lapsega neegri perekond. Rajoon, kuhu maja Washingtonis osteti, on üks paremaid ja senini asustatud ainult valgete poolt. Esindajatekoja liige Fauler, kes on algulmärgitud organisatsiooni esimeheks, seletab et Nixon olevat üks peamisi segregatsiooni vastaseid USA-s, mispärast olevat vajalik, et ta hakkaks oma ideid ka tegelikkuses rakendama. "Las ta ise elab sinna asustatavas neegriperekonna naabruses, vaatame, kuidas see temale meeldib," seletas Fauler.

Fauleri organisatsioon muretseb kortereid neile neegritele, kes lõunast ära kolivad.

Eesrindlik ravim ei aidanud

N. Liidu saatkonnas Washingtonis toimus neil päevil vastuvõtt kuue naisarsti auks, kes saabusid Moskvast külaskäigule USA-sse; kaasas ettekanne N. Liidus leiutatud Aasia influentsa uue ravi kohta. Vaatamata sellele "eesrindlikule" ravimile puudus vastuvõtult, millel ettekandega uuest ravist esines naisarst dr. Schubladze,, pool saatkonna koosseisust — ja seepärast, et nad olid haigestunud Aasia influentsasse.

Saatkonna sekretär Striganov oli sunnitud ajakirjanikele seletama, et epideemia oli puhkenud nõuk. saatkonna ametnike laste koolis Washingtonis, kust lapsed selle edasi viisid kodudesse. Nii koomiline kui see ka oli, peeti loeng uuest imerohust, mis aitab haiguse ära hoida ja seda ravida, saatkonnas siiski ära.

ÕIENDUS

Mina ei kuulu Los Angelese Eesti Võitlejate Ühingu juhatusse, ega ei ole ka nimetatud organisatsiooni liige, nagu ekslikult teatatud Teie lehes nr. 44 (438), 31. okt. s.a. artiklis: "Mitmepalgeline Los Angeles". Richard Hirschsohn.

see Hugo Raudsepa lause meenub, kui vaadelda eesti äärmise paremposlse kodanluse märatsemist Ühendriikides . . ." Nõnda on armas ligimene J. M. meid seadnud klassivõitluse hüüdnimega — kodanlus enda leeri vastu. Ning taas endid heitnud vastasleeri — proletariaadiks. Kummatigi ei ole meie J. M-ga mitte nõus, et ERN oleks üksnes t ö ö l i s l i i k u m i n e. Meie vajaksime vist täiendavaid poliitkasvatuse kirjatükke puhtas diamati vaimus.

Aga ühe teise täppe selles kirjas otsustasid puusepad ära õiendada. Mitte Hugo Raudsepp ei pannud kirja sõnu — normaalse mõistuse kalmistu, vaid see on meie näitekirjanduse ajaloo eksitusena Aksel Karheidingu ühe lava-satiiri nimi. Kui just Hugo Raudsepa abi on vajaka, võib tarvitada t e m a o m a sõnu. Näit. põrunud aru õnnistus. See sõna aitab nii ilmavaatelise kui ka autorinimede asipusi kohta.

Teie
JÜRI MULLUKSE

Sideme kogu maailma eestlaskonnaga omate VABA EESTI SÕNA kaudu.

JOONEALUNE

Puusepad laskuvad poliitikasse

Ja kui needsinatsed Long Islandi puusepad olid taas istumas maas ja oma lõunatunni nõumaja pidamas, siis sündis, et nemad laskusid ühes koos poliitikat tegema. Ning sedamaid tõusis mees mehe vastu oma õiguse pärast ja mehepoeg mehepoja vastu oma mõtete õiguse pärast. Ja olime kõik üksmeelses kibedas võitlemises, sest eesti mees ei ole mitte nagu karielajas, kelle ees käib üks juhtoinas oma kursiga. Vaid meie hoiame igaüks oma kursi, nõnda et igamees saab ise oinas olla.

Aga veel enne seda tuli mure meie peale meie ligimese pärast tema koja ja uue autovankri pärast. Sest see pole mitte su ligimese oma-asi mis automobiili ta endale muretseb, vaid see on hoopis s i n n mure. Sest tema uus vanker maksab s i n u raha. Vaata sedamaid pead sa endale ühe mudeli võrra etema isesõitja soetama, et sõpradevahelised auasjad saaksid õiges korras hoitud. Aga kui sinu pangaarve selsinatsel otsuse heitmise tunnil tõrgub, siis saad sa suurt südamevalu ja vaeva tundma, et sa mitte ei suutnud seda auhaavamise asja heaks teha. Ja nõnda on su armas ligimene oma käe sirutanud su kalli tervise või rahakoti järele. Et ta mitte oma õiget kohta ei mõista ja korda ei läbe ära oodata.

Selsamal kombel oleme meie suvel Rootsimaalt tulnud rahvusnõukogu kõrge külalise ja meie omade kõned ja teod nii mitu korda vaekausile heitnud kui mitu sellest lehte pandud on. Aga et nüüd enam teised ei kirjuta, siis kirjutame meie ise. Et see on üks hirmus ja segane asi, siis oleme katsunud seda ka viina pealt vaadata. Ja anname selle nüüd ette kahes peatükis.

Esimene peatükk (rääägib New Yorgis sündinud asjust).

Vaata, vasakul tiival tõusis häälekaja, et se ep ole mitte õige, et need käigud, mis Rootsi ligimesed käisid ja kirjad, mis meie omad kirjutasid, läksid sellesinatse riigi kõrgetesse paikadesse ega tulnud mitte õigel ajal alla meie kätte ära seletada. Et nõnda on meie sisevõitluse draama vussitud üheks välisvõitluse farsiks. Aga teised paremal tiival sõitlesid neid ja ütlesid nõnda: Teie mõistmatud, vaata see asi on täie päevpuse ellik kompetentsi all sündinud, sest eks teie tea, et kõigepealt v ä l i s v õ i t l u s e viinamäele olemegi oma eestegijad välja saatnud. Ning on see meie ühise jõu ja nõu näide — kuidas omavaheliste suhete komposti hunnikul saab rahvusvahelisi kõrvitsaid üles kasvatada. Mis on meie rahva kõva koht võõrsil. Aga keskelt tulid kolmandad ja ütlesid, et kummatigi tegija käes juhtub mõndagi. Ning edaspidi, et puusepa nõumajas lahkarvamusi ära hoida, seame rahva asjade peale n e i d, k e s m i d a g i e i t e e. Ja neist ei tule meil mitte puudust kätte. Aga neile jumeks tuleks läkitada ka teisi, kes on kanged spordimängude peale. Vaata, mängumurul pallikese taga ei saa nemad mitte poliitika vigu teha.

Teine peatükk (mängib Stokholmis).

Ja nemad rääkisid edasi ja ütlesid nõnda: eks olnud see meie rahvusnõukogu Rootsimaal (ja mitte venelane), kes pani käima esimesed kontinentidevahelised raketid. Sellega, et nemad saatsid ümber maakera ametikirjad välja, et eestlased kõigis paigus tõuseks üles New Yorgi vastu tunnistust andma. Ja et nemad üle ookeaanide viskaksid kividega surnuks kõik siitmaa võitlusleerid. Killukohus aga jäi pidamata (sest meie ei järgne juhtoinale). Aga puusepad toovad aukiitust ERN-le, et ta oma hingehädas võttis kätte ja läks maailma laande eesti poegi kokku huikama ja nende jalajälgi suudlema. Ja et sellega saime oma ajaraamatusse ühe kuldse lehekülje juurde.

Aga progressiivsemad sellesinatses rindes tõmbasid tupest klassivõitluse vaheda mõõga ja J. M. nimemärk on kirjutanud nõnda: "Normaalse mõistuse kalmistu — ge paremaid võimalusi annetuse tegemine jõulu ja uusaasta õnnesoovidest vabanemiseks.

Eestis oli kauniks traditsiooniks teha õnnesoovidest vabanemiseks annetus Bergmanni Abirahale. Sellega võimaldati paljudel noortel saada kõrgemat haridust.

Praegu teenib sama traditsioon suuremat ja õilsamat eesmärki: külluliku tiilika ja kuluka kombetäitmise, õnnesoovikaartide saatmise, asemel anda Siberi vangile suutäis leibe ja ihule katet.

Eesti mehe tee Hollywoodi

Jutuajamine eesti filminäitleja Johan Triesaultiga

Wilshire bulvaari "imemiili" rahutult häplev värviline reklaamtulevärk jääb seljataha ja maad võtab Beverly Hillsi laialduste elamiskvartaalide soliidne rahu. Poolhämaras tänavavalgustuses liugleb üksikuid kollaseid magnoolia ja vahtralehti, mis langevad krabisedes "Cadillacide" ja "Jaguaride" läikivatele katustele, kust neid järgnev tuuleiil puistab siledakspügatud rohuväljakute rohelisele kamarale. On pühapäeva õhtupoolik ja üle kogu Beverly Hillsi heljub omapärane süigav, nagu veidi müstilinegi, sügisene rahu. Suured villad on valgustatud, ent sealt ei kostu tänavale ühtki heli. Ja tänavatel ei ole ühtki jalakäijat. Aegajalt sahiseb vaid mööda mõni limusiin või politseiauto ja nendelgi on head sumbutajad. Autosignaal oleks siin nagu appikarje või mõni muu erakorraline kriiskav häälitsus.

Johan Triesault

Rahu — see on, mida siinsed inimesed vajavad, ja see on, mille eest siin makstakse sellist hinda, et tavaline lärmakas losangeleslane juba seda kuuldes ehmub vaikseks. Beverly Hills on ekslusiivne elamisrajoon ja siin elavad inimesed, kes on omakorda eksklusiivsed, s.t. töötavad tugevamini, kui keskpärane 75-dollarilise korteri omanik.

Siia on loonud oma kodu ka Hiiumaa liivaste nõmmede laps — eesti mees Johan Triesault. Tema mugavas ja stiilses kodus hargneb jutt mitmetel teemadel, ent kõigest lõõb läbi eestlaslik joon — kui sa tahad elus midagi saavutada, siis tao rauda niikaua, kuni see muutub käes pehmeks. Ja see eesti mees on tagunud välja raualatist, piltlikult öeldes palja käega, hinnatava kunstiteose, mida on pikki aastaid nautinud sajad miljonid inimesed.

"Minu "karjäär" algas Tallinnas saksa teatris Esimese ilmasõja ajal, mil võeti teatrisse abijõududena poisikesi, tasuga 25 kopikat õhtu pealt," jutustab "Juhan" Triesault vigadeta ja suhteliselt aktsendivabas eesti keeles, lastes pilgul uidata läbi klaasseina kiirgavate Hollywoodi mägede tulesilmade, mis segunevad tumedas taevas helkivate tähtedega.

"Selle raha eest tuli teha igasugust lavalist ja lavatagust tööd. Hiljem tõsteti tasu 50 kopikale, ent siis tuli juba mängida maha mingi väikene osagi."

Ja näitleja teeb käega liigutuse, mis on tuttav paljudest filmidest.

"Tasu oli väike, aga vaimustus oli suur ja see kandis mind edasi New Yorgiski, kus ma 1917. aastal sain "extra" otsa Metropolitan ooperis, tasuga üks dollar õhtu pealt."

"Tolleaegseks tantsudirektoriks ooperis oli kuulus Michel Fokine ja tema kaudu ma sain sisse balletitruppi, peale seda, kui ma elus esimest ja viimast korda tantsisin tema ees tema lemmiktantsu "kasatshokki". Kuidas minu luud tookord nii painduvad olid, see on jäänud mulle mõistatuseks tänapäevani. Aga oli vaja teha ja sai tehtud . . ."

Edasi ühines Triesault tol ajal Ameerikas moes oleva vaudeville'i tegevusega ja koos nimeka vaudeville'i trupiga tegi ulatusliku ringreisi Euroopas, jäädes 1928. aastal Londonisse, et seal õppida südamelähedast draamakunsti. 1924. aastal esinebki Triesault kuninglikus "Hassan" teatris mitmete dramaatiliste osadega.

Tagasi jõudes New Yorki asub Triesault draama-alale, ent paremad väljavaated tõusetuvad "nagu saatuse kiuste" siiski muusikalavastuste alal ja nii leiame 1925. aastal "noore Hamleti" New Yorgis tuntud "Capitoli" teatris esimese tantsija positsioonil.

"No see oli alles ameerikalik lavategevus. Päevas tuli anda 5 etendust ja kuna mina esinesin kolmes suures osas, siis tuli kostüüme vahetada 15 korda päevas. Aga need olid kõik meeldivad osad: Esmeralda, Fauni pärastlõuna ja Mozarti ballett — töötuhinas ei tundnudki nagu väsimust, õieti polnud aegagi tunda väsimust."

Edasi järgnes mitu edukat aastat balleti alal ja 1927./28. aastal on Triesault ise tantsudirektoriks (choreographer) Rochesteris "Eastman" teatris.

Järgnev tegevus hakkab aga üha enam kanduma draama alale, sest see on olnud juba lapsepõlve unistuseks. Ja me leiame T. mitmes Maxwell Andersoni menukas näidendis Broadwayl ja suveti suveteatrites New Yorgi lähistel. Aga ka tants aitab vahelevahel "tõsise kunsti" lünki täita.

1942. aastal tuleb mängu Hollywood.

New Yorgis viibis tol ajal Warner Bros. filmidirektor ungarlane Michael Curtiz, kes oli "uute nägude" jahil. Vandates Triesaulti mängu, tegi ta otsekohe viimasele ettepaneku mängida tema uues filmis "Moskva missioon" (Mission to Moscow") vene marssal Tuhhatshevskit. Triesault järgnes kutsele ja kuna film oli menukas, jäigi sellest ajast peale Triesaulti uueks kodulinnaks Hollywood.

Siin on ta kehastanud viimase 15 aasta jooksul loendamatuid osi ja karaktereid, ent tema tuntuimaks osaks, mis on kujunenud otsekui tema "trade mark'iks", on karro saksa ohvitser.

Triesault, kes inimesena on headus ise, meenutab ühe saksa filmieksperdi väljendust, kus see on lausund, et "Triesault on märksa tüüpilisem saksa ohvitser, kui seda on ükski tõeline saksa ohvitser". Kas seda võtta komplimendina või mitte, on "konjunktuuri" küsimus, ent igal juhul on see toonud näitlejale arvukaid ja menukaid osi filmilinal ja me kõik oleme näinud tema sirget rühti ja fanatismist õhetavat palet nii must-valgel kui ka värvilisel ekraanil. Ja kui süveneda tema näojoontesse, siis leiad, et just selline peabki olema õige filminägu (resp. distsiplineeritud vormikandja fassaad).

Triesaultil on kodus palju pakse albumeid võtetega filmidest ja seal leiame teda mängimas Ingrid Bergmaniga kuulsas "Notoriuses", Marlene Dietrichiga mustlasfilmis "Golden earrings", James Masoniga "Desert foxis" ja koos kuulsustega paljudes teistes tippfilmides. Praegu esineb Triesault filmides "Silk stockings" ja "Jet pilot" ning tulemas on kaks filmi: "Young lions" Marlon Brandoga ja "Fräulein". Esimeses mängib ta saksa kindralit ja teises peaosalise Dana Wintersi isa — saksa professorit.

Triesault on olnud kogu aeg "vabakunstnik" (free-lancer) ja on töötanud pea kõikides Hollywoodi filmikompaniides. Praegu on filmile lisandunud televisioon ja siingi näeme teda tihti paremates lavastustes.

Kõik 4 tuntud "showbusinessi" vormi: lava, raadio, televisioon ja film on Triesaultile tuttavad ja nendest peab ta kõige raskemaks "elavat televisiooni", s.o. otseülekannet televisioonis. Filmis on ebaõnnestumine kergesti parandatav stseeni uuestivõtmisega ja raadios on kuulda ainult hääl, mida on kerge kontrollida. Lavaetendus omakorda on pikaaegse harjutuse tulemus ja siin on viperused haruldased. Televisioon on aga kiireloomuline ja siin "masindatakse" pildid kokku sageli ülepeakaela. Siin peab olema kontsentratsioon tugevam kui üheski teises meedias, sest kui siin vääratad, siis oled kadunud. Isiklikult temal siiski suuri sissekukkumisi ei ole esinenud.

"Ja kuidas teile see filmitöö üldse meeldib ?"

"Sõna t ö ö on siin õige, sest siin on rohkem kui kuskil mujal kõige aluseks töö. Päeval, kui tuleb esineda, tuleb tõusta juba kell 5-6 ajal, sest ettevalmistused võtavad enne väntamist palju tunde. Ja aga see väntamine isegi nii libedasti lähe. Pastor Niemölleri filmis tuli ühte stseeni vändata 36 korda, enne kui saadi see, mida taheti. See võtetis terve päeva ja linal jookseb see stseen vaevalt 7 minutit. Viimases filmis "Young lions" tehti võtted kõrbes, kus oli parajasti palavust 124 kraadi. Aga töö tuli teha . . ."

Vaatamata asjaolule, et Triesault töötab ameerika filmitööstuses, peab ta siiski parimaiks ja kunstiküpsemaiks prantsuse filme, millele järgnevad inglise ja itaalia filmid.

"Euroopa filmides on omapärane tihe kompositsioon ja kunstipärane tõlgendus, ameerika filmides kipub sageli domineerima lavastus ja massitseenide ülepingutamine. Aga eks see kõik olene sellest, mida rahvas tahab."

Lõpuks märgib Triesault, et Hollywoodki on üha enam sammumas kainenemise teed, sest juba "uncle Sam" tuletab meelde, et sa ei ole enam kogu oma sissetuleku peremees. Ja häda, kui sa seda märkad siis, kui on juba hilja. Filmirahvas on hakanud mõtlema (Valentino päevil ainult elati!) ja kui inimene juba mõtleb, siis jääb mõnigi kergemeelne tükk tegemata, mille poolest on ju Hollywood olnud kuulus aastakümneid.

Eestlaste "järelkasvu" alal filmitööstuses pannakse lootusi noorele Narda Onyxile (Gladys Viirand), kes on murdnud süse juba filmi ja esinenud mitmes televisiooni lavastuses. Narda Onyx omab näitlejaannet ja Triesault paneb temale häid lootusi tulevikus.

Kogu õhtu on meie seltskonda jaganud Triesaulti intelligentne abikaasa ja tore 14-aastane poeg. Viimascle esitatud küsimusele, et kas see kavatseb jätkata isa tööd filmi alal, vastab poiss kindlalt "ei", sest temale meeldib kindel teenistus ja tema kavatseb tudeerida inseneriks. Ja viimases väites ei tule põrmugi kahelda, sest Jonil on juba nüüd toas tõeline rakett.

Aeg on veerenud lennates kaugele õhtu sisse, kui lahkume Triesaulti sõbralikust kodust sooja käepigistusega ja temapoolse sooviga tervitada "kõiki isamaalasi" (Triesaulti lemmikväljendiig kaaseestlaste kohta). Soovime omalt poolt tublile eesti mehele, kes hetkekski pole kaotanud usku eesti taasvabanemisse, palju aastaid filmilinal ja edu isiklikes üritusis.

Lehed krabisevad autokummide all ja siis võtavad meid vastu Wilshire bulvaari külmaltvilkuvad närvilised tulukesed ja huugav "trafik" Seal Beverly Hillsis oli nii soe ja rahulik . . .

Dixi.

Villast riiet Eestisse

Tehke headmeelt omastele ja lähedastele Eestis ja teistes Nõuk. Liidu osades!

saatke villast riiet ülikondadeks, kostüümideks, palituteks. Villastelt riidetükkidelt võetav toll on vähem kui toil, mis võetakse valmis riietelt.

Pakume teile villaseid riideid kangastest ja restitükke kõige odavamate hindadega linnas meie 3 suures äris firma

S. Beckenstein, Inc. 118-125-130 Orchard St., Delancey nurgal, New York City. GR 5-4525

S. Beckensteini ärides kõneldakse vene, poola ja ukraina keeli.

Avatud igapäev, ka pühapäeviti, välja arvatud laupäeval, kella 9 hom. kuni 6.30 õ.

Kasutage BMT rongi maha tulles Essex St., IND "D" express'iga sõites — Delancey St.

Käesoleva kuulutuse esitajaile eriline tähelepanu.

Sõnumeid EESTLASTEST

Inglise televisioonisaates esines tantsuga noor eestlanna Elna Domingo, kes on üheks kuuest esitantsijast Londoni Windmill'i teatris. Elna Domingo esines tantsus ühtlasi ka väikese lauluga ja sooritas kogu numbri hoogsalt. Ta ei ole veel 16 aastat vana.

Egiptusest asus Marseilles'i Prantsusmaal elama perekond Poli, kus abikaasa on eestlanna ja kutselt halastajaõde. Egiptuses olevat veel järel kümmekond eestlast, peamiselt Kairos, nende hulgas dr. Marley ja prl. Liblik.

Käbi Laretei on viimasel ajal tihti esinenud Rootsi raadios ja viimasel ajal on hakatud ta võimeid kasutama ka televisioonis. Hiljutises televisioonisaates esines ta jälle klaveripaladega, andes sõnalisi seletusi ja muuhulgas esitades ühe Chopini helindi juures ka ühe kodumaa meloodia, mis talle esitatavat pala meenutas — ta laulis hällilaulu "Kui ma olin väikseke ene" . . .

Pariisis on alustatud eesti ühingu korralduselsl eestikeele tundide andmisega eesti lastele, kel on raskusi prantsuse miljöös emakeele õppimiseks. Õpetajana tegutseb pr. Hildi Weide.

Eesti kuulsad estraadiartistid, akrobaadid ja muusikalised koomikmikud Rolly ja Arry — vennad Jõgimarid esinevad praegu maailmakuulsas Pariisi lõbusutuslokaalis "Moulin Rouge". Need on seal pikemaajalise lepinguga angazheeritud. Moulin Rouge'i illustreeritud programmis, mis trükitud kriitpaberil, on eesti artistide nimed suurelt ära toodud ja kummagi artisti fotod leheküljesuuruses avaldatud. "Bal du Moulin Rouge" asub Montmartre'is ja avati 1889. a. maailmanäituse ajal. "Punast Veskit" külastab iga Pariisis käija. Selle varietee laval on esinenud rahvusvahelised tantsukuulsused ja ihudused.

Hollandis pühitses oma 80-ndat sünnipäeva August Mikkan, omal ajal hästi tuntud varieteeartist Una Corda, kelle spetsialnumbriks oli viiel mänguriistal mängimine. Ta on esinenud nooremas põlves rohkesti välismaal. Hollandisse tuli ta Saksamaalt seitsme aasta eest.

Sanitaar kindralmajor A. Lossmanni 80-a. sünnipäeva puhul toimus austamisaktus Londoni Eesti Majas, mida presideeris E. V. saadik A. Torma. Aktusekõne pidas dr. Endel Aruja, tervitasid praost Jaak Taul, mag. Salme Pruuden, pr. M. Ojansoon, kol. Alfons Rebane, ülempreester Nigul Hindo ja paljud teised. Juubilarile anti üle kiminе ümbrik Inglismaa-eestlastelt, samuti kingitus Rootsi EPR Ühisabilt ning selle presidendilt dr. Voogaselt. Juubilar juhib praegu teatavasti Londoni Eesti Maja.

Austrias elunev okupatsioonaegne E. "omavalitseuse" juht dr. phil. ja dr. rer. pol. H. Mäe on sõjajärgseil aastail avaldanud rea saksakeelseid, kommunismi õiget palet paljastavaid teoseid. Neist on suurima leviku saavutanud "Kolm kõnet kommunismi vastu" (Drei Reden gegen den Kommunismus), mille väljaandjaks on saksa Bundeszentrale für Heimatdienst. Mõne kuu eest ilmus selle raamatu kuues trükk 10.000 eksemplaris, viies kõigi kuue trüki eksemplaride koguarvu sajale tuhandele.

Jean Sibeliuse hauale paigutati matustel sinimustvalgete lintidega pärg Stokholmi eesti muusikutelt ja ooperilauljatelt. Pärja asetas 21 eesti muusiku ja ooperilaulja nimel magister Esmo Ridala.

Göteborgi Eesti Seltsi fotovõistlusel tunnistati esimese auhinna vääriliseks "Portree" autor Ilmar Soondra. II auhinna said G.-O. Hochberg, Ilmar Soondra, R. Tippo, Armin Ingermaa ja III auhinna said Armin Ingermaa, Martin Pommer ja Peep Salu.

JUHTIV

äri kinkide ja tarbekaupade alal Saksamaalt

Meie eriala:
Ehtsad merevaiguehted
Saksa portselan
maailmakuulsad Rosenthal'i kujud
Saksa ja Austria kunstkeraamika

Imp. tina-kristall
Värvilised kristall Rooma ja teised klaasid

Muusikakarbid
Öllekannud
Schwartzwaldi kellad
Solingeri teraskaubad
Majapidamistarbed
Kosmeetikakaubad jne.
Saksa õnnesoovikaardid kõtkideks juhtudeks

W. H. WARNECKE, INC.
Kinkide- ja importkaubamaja
1289 Lexington Ave.
(86. ja 87. St. vahel)
New York 28, N. Y.
Avatud kella 9 õht.
Tel.: LEhigh 4-4877

Milvi Laid USA-sse?

"Helsingin Sanomat" kirjutab: "Käesoleval kuul on Milvi Laidil ette nähtud esinemine Turus, millele järgneb paar kontserti Rootsis. Hiljem ta tuleb Soome tagasi, mis ülesandel, seda ei soovinud kunstnik veel ilmutada. Saksa soovib tema esinemisi ja ameerika eestlased katsuvad teda meelitada oma juurde laialdasele kontsertmatkale."

Väärikas E. V. 40. aastapäeva tähistamine Montrealis

Montreali Eesti Selts kavatseb veebruaris korraldada väärika Eesti Vabariigi 40-aastapäeva tähistamise. Eeltöödi on juba alanud, ja kavas on peale piduliku kontsertaktuse veel suurejooneline bankett Montreali esmakassilises Queen's hotellis, kust võtab osa ka üks Kanada ministritest. Peale selle on käimas läbirääkimised kohalike raadiojaamadega ja ajalehtedega, et anda juubelipäevale suuremat tähtsust.

Newarkis teotseb kontor pakkide saatmiseks SSSR-i

Ukrainasse, Leetu, Lätti, Eestisse jt. maadesse

SAADAME TOITAINEID, UUSI RIIDEID, MATERJALE, RAVIMEID JNE.

Väljasaatmine toimub väga kiiresti. Saatjad saavad postikviitungi väljasaatmise kohta. Paki päralejõudmine sihtkohta ligikaudu 7-8 nädalaga. Saadetised õhuposti kaudu toimetatakse kohale 7-10 päevaga. Kõik saadetised saadetakse tasutud tollimaksuga ja kättesaamine on kindlustatud. Saatke saadetisi omakseile ja lähedastele! Kohapeal odavalt saada igat liiki tekstiilmaterjali, nahka, jalanõusid, niiti j.t. asju.

Kontor avatud iga päev 9 homm. kuni 6 õhtul, laupäeviti 9-4-ni.

Package Express Co.

314 Market St., Newark, N. J. Tel.: MItchell 2-2452. Pennsylvania jaama juures Newarkis

Kohapeal odavalt saadaval riietuseesemed, jalanõud ja muud kaupa. Pakid saadetakse Parcels to Russia litsentsiga

Okupeeritud kodumaalt

"Vaimustusega" kartuleid võtma

Pärnu sporditegelastel anti ühel sügispäeval käsk Viljandi nimelisse kolhoosi kartuleid võtma minna — ja kohe järgmisel hommikul. Enne aga jõudis "teadmata kust igasuguseid hädasid sportlaste selga", nagu jutustatakse ajalehesõnumis. Treener Soosepal tekkis äkki rinde all, ülalpool naba, salapärane valu. Sõudeinstruktor Tasast tabas ebatasane häda südame ja kopsu rajoonis. Instr. Vald oli aga oma saapad kingsepa juurde viinud ega polnud tal midagi jalga panna. Kergejõustiku treener Kaljund arvas, et kartulivõtmine kuulub raskejõustiku valdkonda ja seega selle ala sportlaste ülesanne. Jalgpallitreeneril Kaubil oli muid tähtsaid asju õiendada, sõudetreeneril Kurul olid hambad valutama hakanud jne., jne. Kartulivõtmise aktsioonile pidi minema 20 meest, aga üleöö tekkinud "valud" vähendasid selle arvu 6 peale.

Keegi Pangsepp kurjustas hiljuti samas lehes, kust see lugu pärineb, pagulaslehtedega, et need levitavat laimu, kui kirjutavad, et eesti noorust sunnitakse minema kolhoositöödele. Mindavat hoopis suure vaimustusega, ja mitte ainult kodumaa kolhoosidesse, vaid ka kaugele Venemaale vilja koristama. Aga lugu Pärnu sportlastega näitab, milline see "vaimustus" tegelikult on.

Hundid ujumas üle Narva jõe

"Sovetskaja Estonia" kirjutas 17. okt.: "Narva jõel Narva-Jõesuu lähedal sõitis kaks kaatrit. Reisijad nägid kahte hunti, kes ujudes olid ületamas jõge. Tabava püssilasuga surmati üks neist. Teine metsloom katsus kaldale ujuda, kuid üks paatidest lõikas tal tee ära. Paadis olijail õnnestus hundile silmust kaela ajada ja ta tappa." (STE)

Ülikooli kirik — lugemissaal

Tartu Ülikooli kirik ei täida juba ammu enam oma ülesandeid jumalakojana, vaid see on muudetud ülikooli lugemissaaliks. Tartus olevat jumalasõna kuulutamiseks kasutusel vaid Peetri kirik, kirjutab New Yorgi saksa leht "Staats-Zeintung und Herold".

Tartu teistest kirikutest hävis 1941. a. sõja ajal täielikult Maarja kirik 1944. a. sügisel, veneläste sissetungi ajal, hävis tules ka Pauluse kirik Riia maanteel.

Kriitika valguses

(Ajalehtede järele)

Appihüüd Tartust. Olen pidevalt käinud kauplustes, kuid mida vaja, seda osta ei saa. Pole müügil elektri-seinakontakte, voolumõõtjaid on, kuid ilma aluseta. Päris hädas on jalgrattaomanikud — pole sobivaid väntasid ega asse. Kord ei sobi müügilolevad rattakodarad niplitega, kord jälle niplid kodaratega. Pealegi pole kodarad vastupidavad. Olen sel suvel ostnud 200 kodarat, kuid kõik on läbi — otsavist ei pea vastu.

Viljandist: Õhtuti on järjekindlad elektrivoolu katkestused, mõnikord mitu korda ühe õhtu jooksul.

Maarajoonidest: Ei ole müügil petroleum-laualampe.

Tartu konservivabriku peedisalat on nii vintske ja maitsetu, et ei meenuta õieti millegi poolest marineeritud peeti. Kes ostab, see kahetseb.

"Ehitustorm". Kaera tänaval Tallinnas said valmis mõned uued elumajad. Aga varsti pärast sissekolimist tundsid üürilised, et vihma hakkas kaela tulema — katused lasid läbi. Parandama ei tule keegi, kuigi üürilised meeleheitlikult palumas käivad. "Kahjuks ei ole sec erandjuhtum, vaid kogu Kalinini rajoonis on see nõnda", s.t. et katused jooksevad läbi. Aga teisest küljest: Korduvalt on olnud juttu sellest, et remontijail pole ei ahjupotte, elektrijuhet, veekraane ega muid remondimaterjale.

Ühiselamu Türil. Depoo ühiselamu. Toas elab neli noormeest. Neli logisevat voodit. Igas kaks lina, tekk ja madrats. Pehkinud ööka pide kvartett. Mis linadesse puutub, siis 1. mail antud linad vahetati puhaste vastu . . . oktoobri algul. Ei lauda, toole ega taburette. Istutakse vooditel. Riietekapp oleks päris luksus. Sahver on vanemkonduktor Tragomirovi valduses ja puukuuris peab rongijuht Sutskov oma rõngassabalisi.

"Abipresident" pagulaste kallal

Olgu käimas ükskõik milline kampaania või pühitsetagu ükskõik millist tähtpäeva, ikka kuulub selle juurde "kodanlise aja" manamine. Nüüd on aga üks manamisobjekt veel juurde tulnud — "kodanlise aja jäänused välismaal". Okup. Eestis tegeldakse "neetud pagulastega" juba nõnda tihedalt, et kõike hambakatsumisi vaevalt registreeridagi jõuaks.

Kui pagulaste kirumise käigul üldse peatuda maksab, siis küll ühe viimasema juures enne "oktoobripühi", mis tuli ei vähema ega suurema kui "abipresidendi" sulest. Autoriks oli nimelt Eesti nsv ülemnõukogu presiidiumi esimehe aset. E. Puusepp, liidueestlane, ja end. punaarmee iendur. (Sama, kes saanud N. L. kangelase aumärgi Molotovi lennutamise eest sõja ajal üle ookeani. Nüüd on Molotov teiste poolt "lennutatud" hoopis teises suunas ja Puusepp olgu õnnelik, kui tema kangelasmärke sel puhul ei tühistata).

Mis see "abipresident" oma poolelehekülgelises artiklis R. Hääles (23.10.) kirjutab, on trafareet. Oleme samasuguseid "väiteid" lugenud juba mitmest komm. lehest, ja korduvalt. Ainukeseks algupäraseks mõtteks on, et P. kirjutab: Pätt ja Laidoner reserveerinud endile kohad valitsuses sellega, et uue põhiseaduse järele kuulunud end. presidendid ja sõjaaegsed ülemjuhatajad riigin õukokku. Kui ta seda tõsiselt kirjutab, siis peab "abipresident" küll üsna kirjaoskamatu inimene olema, kes ei oska vahet teha valitsuse ja riigin õukogu vahel!

Aga ega tema kirjaoskus pole palju suurem pagulaste kallale asudes. Selles lõikes ta kirjutab: "Kodanlase sulejüngrid ja nende sabarakud tõstavad veel praegugi lärmi ja tunnevad kahjurõõmu, kui meil sellest või teisest tarbekaubast on puudus või et meie igapäevases elus leidub lünki. Kuid pimestatud jõuetust vihast ei näe nad meie arengu tempot, ei võta vaevaks võrrelda, milline oli nõukogude rahvaste elutase siis, kui suur oktoobririevolutsioon purustas kapitalistliku korra meie maal ja andis riigivõimu rahva enda kätte"

Huvitav küll: Päevast päeva kõõrutavad propagandistid, et kõikke on külluses, elatustase olevat võrreldes kodanlise ajaga määratult tõusnud, aga seal tunnistab "abipresident" äkki, et siiski "sellest või teisest tarbekaubast on puudus". Ei, mitte "sellest või teisest". vaid väga paljust hädavajalikust on otse kisendav puudus. "Kodanlised sulejüngrid" aga ei kirjuta sellest kahjurõõmust, vaid näitamiseks, kuidas kommunism iseisvusaegse taseme alla on viinud. Ja kuidas okupatsiooni alla surutud rahvas selle läbi kannatab.

REAL ESTATE
Long Island
One Family House, Garage, Sauna
NORTH BABYLON
$10.000
Immediate occupancy

Florida
One Family Deluxe House
MIAMI
$10.000
Immediate occupancy

Ero K. Djerf
51 Chambers St., N. Y. 7, N. Y.
Tel.: WOrth 4-1646

Vanim eesti ajakiri vabas maailmas on "MEIE TEE". See ei tohi puududa ühegi eestlase kodus.

Kõige usaldusväärsem firma pakkide saatmiseks N. Liitu, Eestisse, Lätti ja Leetu on

PARCELS TO RUSSIA, INC.

1530 Bedford Ave., Brooklyn 16, N. Y.
Paki kättesaamisest teatatakse vastuvõtja allkirjaga. Pakid saadetakse teele kiiremas korras.
Meie ei tee oma klientidele hinnalisi kingitusi. Meie kingitus on — esmaklassiline teenimine ja pakkide kiire kohaletoimetamine.
Meie telefonid: INgersoll 7-7272 ja 7-6465

Vastuvõtupunkt:

NEW YORK CITY
78 Second Ave.
New York 3, N. Y.
ORchard 4-1540

CHICAGO
3741 W. 26th St.
Chicago 23, Ill. Tel. CR 7-2126

LOS ANGELES
121 So. Vermont St.
Los Angeles, Calif.
DUnkirk 5-6550

Meie osakonnad:

NEWARK, N. J.
263 Market St.
Newark, N.J. Tel. MA 2-6937

PHILADELPHIA
832 North 7th St.
Phila 23, Pa.
WA 3-1747

DETROIT
11601 Jos. Campau Ave.
Detroit 12, Mich.
TOwnsend 8-0298

HARTFORD
651 Albany Ave.
Hartford Conn.
CHapel 7-5164

Brooklyni kontor avatud ärip. ja pühap. 9-6, laup. 9-4

EAK-lt Saksamaale 1200 toidupakki

Eesti Abistamiskomitee New Yorgis algas jõuluaktsiooni puudustkannatavate eestlaste toetamiseks Saksamaal, tehes Care organisatsiooniga New Yorgis kokkuleppe 1200 toidupaki saatmiseks Saksamaale USA valitsuse poolt tasuta vabaksantud toiduainetest. Need toiduained, kogukaalus 26,400 naela, tuleks väljajagamisele Saksamaal elavatele puudusesolevatele eestlastele enne jõulu. EAK tasus Care organisatsioonile nende toiduainete pakkimiskulud $1200, s.o. üks dollar paki eest. Pakis olevate toiduainete väärtus on aga tegelikult umbes 6 doll., mis kogusummas saadetise kohta teeb välja $7200.

Eesti ev.-lut. kogudustest USA-s saatis selle jõuluaktsiooni raames esimesena oma annetuse EELK Portlandi kogudus. $100 suuruses. Vastavalt EELK Portlandi koguduse soovile jagatakse nende annetuse arvel 100 toidupakki Oldenburg in Old. piirkonnas elavatele eestlastele. EAK näeks healmeelel, et EELK Portlandi koguduse eeskujule järgneks ka teised eesti kogudused ja organisatsioonid USA-s.

EAK poolt muretsetud Care toidupakke on Saksamaal elavatele eestlastele jagatud käesoleval aastal varemalt kaks korda. Eestlaste Abistamisfond Saksamaal, kui pakkide jagamise korraldaja, lõpetas 1300 paki jagamise juunis ja 1200 paki jagamise augustis. Koos jõuluaktsiooniks ettenähtud pakkidega on EAK New Yorgis käesoleval aastal Saksamaale saatnud 3700 Care toidupakki kogusummas 81,400 naela toiduainetega. Sellele lisanduvad veel 1650 toidupakki, mis saksamaale saatmiseks on muretsetud Eesti Abi, New York, N. Y., poolt käesoleval aastal.

Alates käesoleva aasta algusest on Saksamaal Care pakkide jagamiseks maksmapandud uus kord, mille kohaselt pidi Eestlaste Abistamisfond leidma patrooni Saksa Liiduvalitsuse poolt tunnustatud karitatiivsete organisatsioonide hulgast, kes vastutab Saksa Liiduvalitsuse ees, et Care toidupakke jagatakse ainult nendele eestlastele, kes vastavad Saksa valitsuse poolt kindlaksmääratud abisaaja nõuetele. Evangelisches Hilfswerk oli nõus Eestlaste Abistamisfondile nende sellekohasel palvel abiks olema ja vastutust pakkide jagamise eest enesele võtma.

Care pakkide veokulud jagamispunktidesse, mitte vähemates kui 25-pakilistes kogustes, kaetakse Care organisatsiooni poolt. Pakkide jagamine jagamispunktides on aga pakisaajate ja kohaliku rahvusgrupi ülesanne. Care pakkide jagamise uus kord on vähendanud küll pakisaajate perekondade arvu, kuid see kord on toonud ka paremusi, sest uue korra kohaselt saab toidupakke ainult puudustkannataja perekond, mitte aga see kes tegelikult ei vaja mingit abi.

Eedo Karrisoo heliplaat
Kaheksa lauluga. Kiirus 33. Hind $5.— (postiga tellides lisada 50 c. pakke- ja saatekulu).
Müügil Vaba Eesti Sõna talituses.

TRANSPORT
reisijate, pagasi, mööbli ja asjade kohalikud ja kaugeveod

Garaazhid ja asjade panipaigad Brooklynis, Queensis, Manhattanis ja Bronxis. Asjade kohaletoimetamine linnas ja kõikidesse 48 osariiki nii sinna kui sealt, headel veomasinatel. Klaverite vedu. Madalad hinnad. Helistada 7 h. kuni 10 õht. (ka pühapäevitl).
Tel. CYpress 9-7879.
SHULGIN TRANSPORTATION BUREAU, 2068 Anthony Ave., New York 57, N. Y.

Kui Hitler käskis mõrvata Hessi

Neil päevil läbis ajakirjandust teade, et Nürnbergi sõjaroimarite kohtu otsusel eluks ajaks vangi mõistetud Rudolf Hessi ţervis olevat viimasel ajal võtnud järsu pöörde halvema poole ja tema surmateade lähemal ajal ei peaks olema üllatuseks. Seejuures meenub, et Hess oli surmale määratud juba 16 aastat tagasi Hitleri enda otsusel, kui ta salaja põgenes lennukiga Shotimaale. Kuigi plaan tema mõrvamiseks oli kavastatud sakslastele omase põhjalikkusega, ometi nurjus kogu ettevõte ja sel korral pääses Hess siiski eluga. Kuidas Hitleri käsilastel õpardus mõrva teostamine, selle kohta on selgunud järgmisi üksikasju.

Hess põgenes Saksamaalt 10. mail 1941 ja maandus õnnelikult kusagil Shotimaa idarannikul. Tema saabumine tehti Inglismaal ametlikult teatavaks peaminister Ikantselei kaudu 12. mail kell 11.20 päeval. Kuna Hess avaldas inglastele, et põgenemine oli ainuüksi tema isiklik ettevõte, millest Hitleril polnud vähimatki aimu, siis kardeti põhjendatult, et natsijuhid katsuvad igal viisil "rectur" Hessi likvideerida. Ta võeti muidugi vahi alla ja jälgede kaotamiseks veeti teda esialgselt ühest paigast teise ja peeti kinni paljudes vanglates. Mõne aja pärast, kui võis olla juba kindel, et Hessi mõrvamise oht on lõplikult möödunud, paigutati ta Walesis Maindriff Court hospitali, kus viibis sõja lõpuni ja sealt viidi ta otse Nürnbergi sõjaroimarite kohtu ette vastust andma.

Nagu andmed näitavad, tabas Hitlerit Hessi poolt salaja teostatud põgenemine vägagi ebameeldivast küljest. Nimelt oli sel ajal juba kindlaks määratud Nõukogude Liidu ründamine ja esimesel hoobil paistis, et kogu see ettevõte on nüüd määratud ebaõnnestumisele. Sest polnud kahtlust, et Hess avaldab inglastele kõik Saksa kindlaastaabi plaanid, milledes ta kindlasti oli teadlik ja need omakorda ei jäta kõigest sellest informeerimata Stalinit. Kiires korras kutsus Hitler kokku oma kõrgemad abimehed ja natsipartei tipud, et nõu pidada, mis ette võtta. Pärast põhjalikumat kaalumist otsustati Hess tunnistada lihtsalt nõdrameelseks, kes teostas selle ettevõtte hetkel, kui teda tabas mõistuse pimenemine. Selle kohta avaldati ka ametlik teadaanne. Ühteaegu algas Hessile allunud kõrgemate ametnike otse massiline tapalavale saatmine, kuna need ei suutnud seda Hessi sammu ära hoida või vähemalt vastavaid asutusi õigeaegselt informeerida, et oleks saadud tema põgenemist takistada.

Sellest kõigest oli ometi vähe ja eesmärgiks seati Hess nii pea kui võimalik Inglismaal mõrvata. See otsus tehti Hitleri enda eestvõttel ja selle läbiviimine pandi Himmlerile. Viimane omakorda rakendas selle mõrvaplaani koostajaks ja teostajaks SS-kindral Sachsi.

Kindral Sachs pani nüüd liikuma omale alluvad vastavad spetsialistid, kes siis pärast pingutavat tööd koostasid üksikasjaliku plaani mõrva läbiviimiseks ja valisid välja kaks käsilast selle teostajaks. Üks neist oli Stuttgartist pärit jõuka ärimehe noor poeg Werner Heinrich Wält ja teine kolmekümnendais aastais Karl Theodor Drücke. Grebensteinist, Hesseni osariigist. Mõlemad olid teinud juba läbi põhjaliku salaluure kooli, valitsesid täiesti vabalt inglise keelt ja olid nõus seda plaani teostama. Stuttgartis varustati neid kõigi vajalike dokumentidega, mis olid osavalt võltsitud ja samuti anti sealt kaasa ka muu varustus, mis pidi vajalik olema ettevõtteks. Siis saadeti nad teele.

Dornier tüüpi vesilennuk toimetas nad Shotimaa rannikule Kinnaird Headi lähikonda, kus nad läksid maale väikeses kummipaadis. Olles juba kindlal maal, lasid paadi lõhkelaenguga veel puruks, et kaotada kõik võimalikud jäljed maandumise kohta. Siis hakkasid liikuma oma eesmärgile Glasgowi. Kava järgi pidid nad sinna suunduma eriteid kaudu ja seepärast läksid juba rannas lahku, kumbki oma teed.

Wält läks otsejoones lähimasse raudteejaama. See asus väikese aleviku juures ja rannast polnud sinna kuigi palju maad. Kui ta jaama jõudis, oli alles varajane hommik ja ooteruumis polnud ühtki teist rongiootajat peale tema. Selles polnud aga midagi erilist, sest jaamades leidub ju alati rongenne õiget aega, et kindlad olla rongist mitte maha jäämises. Ta istus ühele pingile ja jäi ootama. Glasgowi suunas minev rong pidi saabuma alles mõne tunni pärast ja seepärast oli aega küllalt.

Teateid eesti keskustest

BUFFALOS
TORONTO EESTI MEESKOORI
KONTSERT-BALL

Laup., 30. nov., algusega kell 8 õht. Ukraina Kodu "Dnipro" ruumides, 562 Genesee St., Buffalos

Tantsuks mängib "Vennad Sulevid trio" Torontost.

Samas esineb "Nuustaku Vabatahtlike Tuletõrje äratõrje" puhkpillide-orkester lõbusate ja kõmuliste paladega.

Lauad saalis, einelaud. All keldris baar. Kaugemad joogid soovitatavad isevarustamise korras.

Kontsert-balli pääsmed: täiskasvanuile $2; õpilastele $1; gaididele ja skautidele vormiriietuses sissepääs vaba.

Buffalo org-ide juhatused

Toronto Eesti Meeskoor külaskäigul Buffalosse

Buffalo Eesti organisatsioonide — Buffalo Eestlaste Koondise, EELK Buffalo Pauluse Koguduse ja Buffalo Eesti Segakoori ühisel ettevõttel ja kutsel on palutud Toronto Eesti Meeskoor esinema Buffalos laupäeval, 30. nov. Sel puhul toimub kontsert-ball Ukraina Kodu "Dnipro" ruumides, 562 Genesee tän., Buffalos. Toronto Eesti Meeskooril on see ühtlasi 25. esinemiseks. Peale selle on kontsert pühendatud helilooja Mart Saare 75. sünnipäeva tähistamiseks. Koori juhatab Roman Toi ja klaveril esineb Peeter P. Lüdig. Balli osas tantsuks mängib "Vennad Sulevid trio" Torontost ja lõbusate vahepaladega esineb meeskoori liikmete hulgast koostatud puhkpilli-orkester "Nuustaku Vabatahtlike Tuletõrje äratõrje" nime all.

Buffalo org-ide juhatused on pääsmed juba eelmüügile lasknud ja peo ettevalmistused on täies hoos. Pääsmete hinnaks on täiskasvanuile $2 ja õpilastele $1. Skautidele ja gaididele, kui nad on vormiriietuses, osavõtumaksu ei ole.

Laskespordipäev Lakewoodis

Lakewoodi laskespordlased korraldavad laupäeval, 23. novembril Lakewoodi Laskeklubi aastapäeva tähistamiseks laskespordi päeva, millest peale Lakewoodi laskesportlaste on osa võtma palutud kõiki laskespordlasi ja laskehuvilisi kogu USA idarannikult!

Võistlustest osavõtt on kõigile vaba. Võisteldakse 20-lasuliste seeriatega kolmest asendist, mille juures igal võistlejal on lubatud oma tulemuse parandamiseks ükskõik millist laskeasendit korduslaskmistega parandada. Auhinnad on ette nähtud nii kolmest asendist kokku, kui ka iga asendi parimate tulemuste saavutajaile.

Väikene stardimaks läheb Lakewoodi laskeklubile nende laskeraja ehitamisega seoses olnud kulutuste katteks, millistest kulutustest veel üsna tunduv summa ligemal ajal tasumist ootab.

Sama päeva õhtul toimub Lakewoodi seltsimajas laskespordlaste pidu ja koosviibimine.

Laskerada võistluslaskmiseks on avatud kella 9-st hommikul ja jääb avatuks kogu päeva kestel, et võimaldada laiemat osavõttu ja kõigile soovijaile täiendusseeriate laskmist.

Montrealis teotsetakse elavalt

Septembrikuu lõpus tulid Montreali Eesti Seltsi algatusel kokku Montrealis teotsevate organisatsioonide esindajad ja määrati kindlaks tegevuskava 1957. a. II poolaastaks. Tegevuskavade koostamisel on suur tähtsus, kuna sellega väldítakse ürituste kuhjumist samadele päevadele ja lähestikku. Ühtlasi tehti väljatöötatud kava teatavaks kõigile kaasmaalastele perioodiliselt ilmuva seltsi "Teadete" kaudu.

6. oktoobril toimus Montrealis Jaani Koguduse korraldusel "Isamaaline õhtu", kus kõneles hiljuti Siberist pääsenud leitnant Heine.

19. oktoobril külastas Montreali eesti seltsi patronaazhi all Torontos tegutsev Rein Andre Teatristuudio Tennessee Williams'i näidendi "Klaasmenazheriiga". Vastuvõtt oli soe ja küllaltki rohkearvuline. Pääsmeid oli müüdud ligi 200.

27. oktoobril korraldas Jaani koguduse esmakordselt Montrealis kirjandusliku õhtu Eduard Vilde "Mäeküla piimamees" ainetel. Osavõtt sellest ainulaadsest õhtust oli väga elav — üle 200 inimese.

1. novembril toimus McGee Highschooli saalis Ella Ilbaku tantsude õhtu. Kohalik eesti selts, kelle õlvadel lasus õhtu korraldamine, tuli ülesandega hästi toime, kuigi osavõtt oleks võinud olla elavam. Kunstnikku saatis meisterlikult Armas Maiste, kes töötab kohalikus TV-s pianistina, andes omalt poolt õhtut kaunistava prooloogina osa J. S. Bachi kontserdist. See oli Ella Ilbakule esimene esinemine Montrealis.

Laupäeval, 16. nov. toimub Montreali Highschoolis hõimuõhtu, mida korraldavad eestlased, soomlased ja ungarlased ühiselt. Kavalises osas esineb Montreali Estonia koor Adolf Schelleri juhatusel.

Pühapäeval, 17. nov. tulevad Montreali Rahvusliku Välisvõitluse Nõukogu ja Eesti Abistamiskomitee Kanadas esindajad R. Kreem ja E. Roodus, kes esinevad kõnedega Eesti Seltsi poolt korraldatud õhtul Jaani koguduse kiriku saalis.

Kirjanduslik kohus Montrealis

Montreali Jaani koguduse algatusel toimus kirjanduslik kohus Ed. Vilde "Mäeküla piimamehe" taustal. Protsessi ãlustajaks oli romaani tegelane Tõnu Prillup, kes kaebas kohtule, et tema abikaasa Mari on rikkunud abielu mõisnik Kremeriga. Tõnu osas esines Kalle Viires, Mari osas Sylvia Tael ja mõisniku osas Teet Koppel.

Viimane seletas kohtus tolleaja mõisniku vastepunkti kohaselt, et selles polevat olnud midagi erilist, kui ta rendilepingu sõlmimiseks laskis Prillupi naisel ööseti enda juures käia. Kohus mõistis Marile ja mõisnikule kaks kuud vangistust, kusjuures Marile määrati karistus tingimisi. Uhtlasi otsustas kohus materjalid saata prokurörile, et saaks vastutusele võtta Tõnu Prillupit kupeldamise pärast.

Eesti kultuurõhtu Chicagos

27. okt. korraldati Chicagos Soome Majas kultuurõhtu "Õhtupoolik Eesti vaimuelu lätteil" nime all. Rahvuskaaslaste osavõtt oli rohke, — publik, tegelased, laulukoor jne. kokku ligi 200 inimest. Saali kasutamise võimaldas CES, tasudes üüri

Kava kulges ladusalt ja ettekanded said teenitult sooja aplausi. Ebakõlana tuli teadustus, et tenor Eedo Karrisoo, kes pidi esinema kahe lauluga, ei tulnud ja ei teatanud ka mittetulemise põhjust.

Ürituse peakorraldaja — üldkava koostaja oli Endel Kärmas. Tema on ka korraldanud varem ainsat eesti raadiosaated Chicagos ja on näiteringi näitejuht, seega kogemusi selliste ürituste kavade koostamiseks. Õhtu kavas ullatas Kärmas veel oma heliloominguga, nimelt tuli esiettekandele tema klaveripala "Mõtisklus". Varem on Kärmas esinenud ka viiuldajana. Muide elukutselt on ta keemik ja lõpetab magistri tööd sel alal University of Chicagos.

Sõnavõttudega esinesid õhtul E. V. presidendi aset. eksiilis min. Joh. Holberg, kes andis poliitilise ülevaate teemal "Kolmteist aastat kodumaa vabanemist oodates" ning prof. dr. A. Võõbus, kes kõneles teemal "Meie olemise õigustamiseks vabas maailmas".

Kava muusikalises osas esitas Chicago Eesti Segakoor H. Koopi juhatusel vaheldumisi sõnalisele osale T. Vettiku "Su põhjamaa päikese kullas", E. Võrgu "Lilleside", A. Vedro "Midrilinnu mäng" ja M. Härma "Veel kaitse kange Kalev". Bassbariton V. Ruus esitas P. Tammeveski "Kodumuld" R. Võhma klaveri- ja P. Eliase tshello saates. M. Saare "Laul männile" ja Endel Kärmase "Mõtisklus" esitas klaveril Regina Võhma, kuna P. Tammeveski esitas oma loomingust klaveril "Üksainus õis. . . ." Sõnalises osas lugesid Elve Koop katke A. Kase romaanist "Võõra risti all", Ed. Loo katke A. Kase teosest "Unustatud sugupõlv" ja Beatrice Nurmet katke Valve Saretoki mälestustekstist "Läbi udulihiku". Deklamaatoreist esitas Hildegard Gutman M. Underi "Sõduri ema" ja Antti Saar Jyri Korki "Tuulistel teedel" ning H. Visnapuu "Ja siiski".

Õhtu lõppes E. Kärmase lõppsõna ja järgnenud ühislauluga "Eesti lipp".

Meil on oma, otsene leping Inturistiga, Moskvas, 1947. aastast. (Ei oma allagentuure)

PAKID EESTISSE
ja N. Liitu

Kõik maksud ettemaksetavad • Kättesaamine garanteeritud

UUED RÕIVAD, RIIDEKUPONGID, ARSTIMID, TOITAINED, JNE.

Usaldusväärne • Kiire • Vahenditu.
Tuhandeid rahuldatud kliente üle USA

Nõudke meie uut hinnakirja

CENTRAL PARCEL SERVICE, Inc.

220 South State St.
Chicago 4, Ill.
Suite 1200
Tel.: WAbash 2-9354

Saatke oma kinkepakid varakult jõuludeks ja talveks!

Chicago teateid

C. E. V. Ü. PEREKONNAÕHTU

Chicago Eesti Võitlejate Ühing korraldas 2. nov. Oma liikmeile ja. külalistele perekonnaõhtu Soome Majas Chicagos. Kaetud laudade juures elustasid endised relvavennad vestluses lahingmälestusi. Ühingu abiesimees Vold. Ruus esines soololauludega, deklamatsiooniga ja juhatas ühislaule. Klaveril esines pr. Linda Rebane. Kõneles relvavend ja Vabadussõja veteraan min. J. Holberg momendi olukordadest. Veel kõnelesid ühingu esimees maj. J. Jaagund ja Põhja-Illinoisi Eestlaste Koondise esimees M. Pärtel.

MUUDATUS KIRIKUTEENISTUSE AJAS CHICAGO PAULUSE KOGUDUSES

Asja selgus, et Chicago Soome koguduse kirikus Thanksgiving päeval, 28. novembril toimuva Ev. Luth. Chicago Pauluse koguduse korraline jumalateenistus algab kell 12 päeval, mitte kell 2, nagu varem kirikus teatatud. Sedapuhku on see surnutepüha mälestusteenistus ühes armulauaga. Jutlustab õpetaja E. Pähn. Muusikaline osa koguduse organistilt R. Võhmalt.

CES MARDI-KADRI MASKERAAD

Traditsioonilise mardi-kadripeo ja mardihane õhtu kava määras seltsi juhatus lõplikult kindlaks, määrates ühtlasi kolm auhinda parimaile maskikostüümidele. Pidu toimub laupäeval, 23. novembril Soome Majas algusega kell 9 õhtul. Maskikostüümides tulijail sissepääs vaba. Tantsuks orkester; korraldatud einelaud ja baar, saadaval lilled, maskid jne.

"Ameerika Hääl" lõpetagu nõuk.-vastane propaganda

Senator A. J. Ellender (dem. Louisiana), kes 2½ kuud viibis N. Liidus ja 15 teises maas, saabus tagasi USA-sse, kus ta kohe avaldas seisukoha, et tuleb minna üle rahuliku koeksistentsi poliitikale N. Liiduga. Senaatori üheks esimeseks nõudeks on, et "Ameerika Hääl" peab oma raadiosaadetes nõukogudevastasest propagandast loobuma, piirdudes vaid USA saavutuste äramärkimisega ja elutingimuste tutvustamisega.

Ellender arvab, et Kreml soovivat siiralt rahu ja külma sõja lõpetamist.

"Life" Taimi Tofferist

Möödunud nädala "Life" toob ära pildireportaazhi Muhlenbergi kolledzhist Allentowni linnas Pennsylvanias. Selles on ühel fotol meie noor kaasmaalane, viljandlane Taimi Toffer istumas ainukese naisüliõpilasena keemia klassis.

Sama ajakirja toimetusele saadetud kirjade osas läinud nädalal kõneldakse jälle Taimist. Nimelt kirjutab üks lugeja Emmausest, Pa., et Eestist pärinev Taimi saavutas esimese auhinna füüsika alal 1956 ülemaalisel noorte talentide võistlusel. Teises kirjas "Life'ile" juhitakse tähelepanu, et Taimi valliti kolledzhi esimesel omavahelisel ballil kuninganmaks. Juuresolev pilt näitab Taimi kroonimismomenti kolledzhi presidendi poolt.

ERN palub endale saata tervitusi

Nagu meile mitteestlaste ringkondadest seletatakse, olevat Rootsi E. Rahvusnõukogu välismaiste ringkondade tegelastele ja poliitikutele saatnud teateid, et 16. ja 17. novembril tähistab ERN 10-a. tegevust, kusjuures väljasaadetud kirja lõpus olevat märge, millega tähelepanu juhitakse tervituse saatmisele.

Kas see viis tervituste saamiseks on ühele Rootsis tegutsevale organisatsioonile kõige sobivam samm, on küsitav. Igatahes on selle kirja arvel tehtud kaasmaalastele mitte meeldivaid märkusi.

Eesti kangur
TORONTO HANDWEAVING STUDIO REG'D.

Rahvuspärased sohvapadjad, naiste seelikud, sallid, pearätid, põlled, meeste kaelasallid, lipsud, laudlinad, linikud, linakesed, beebitekid jne. **Valmistame tellimisel eesti rahvarõivaid komplektis ja ka ainult seelikuid. Kardinad eesti mustriga ja mööbliriie.** Tellimiste täitmine ka postittel. Austusega **Ilse Poldma**, 76 Avenue Rd., Toronto, Ontario, Canada. Tel. WA 2-1315.

Vorst sai reetjaks

Pikk lennukisõit ja muidugi ka temale pandud ettevõtte ärevus olid tekitanud noores mehes näljatunde. Et seda rahuldada, avas oma kaasasoleva pauna, kus leidus nii mõndagi söögipoolist, mis Saksamaalt teele kaasa antud selleks, et neil poleks kohe tüli kohapeal toiduotsimisega.

Samal ajal, kui ta rahulikult õnetas, astus ooteruumi väikejaama ametnik luuaga, et põrandat pühkida. Inglasele omase tavaga tegi kohe juttu, märkides esijoones halba ilma ja oodatavat vihma, millele Wält vastas täiesti inglispäraselt ja seega oli asi korras.

Edasi tähendas jutukas jaamateenija, et sõjaolukorra tõttu olevat teenistus tehtud päris ebameeldivaks, sest õhtuti aina vea akendele ette pimendamiskatteid ja hommikul jälle kisu eest ära ja vaata ainult, et sellega eksitust ei tee, sest selles osas on seadused väga karmid. Sellelegi jutule oksas Wält sobivalt vastata ja jaamaametnik olles oma töö lõpetanud, asus juba ooteruumist lahkuma.

Seejuures langes tema pilk päris juhtumisi võõra noormehe toidule, kes parajasti hammustas vorsti. Säärast vorsti polnud müügil kogu ümbruskonnas ja tema arusaamise järele oli see tundmatu vast isegi kogu Inglismaal. Seesama tühine kõrvalasi pani jaamaametniku mõtlema.

Olles oma ruumis, jatkas ta kogu asja analüseerimist. Noormees oli temale täiesti võõras ja seega polnud kindlasti kohalik elanik. Kui ta oli aga kusagilt väljaspoolt sinna sattunud, siis kindlasti oleks ööbinud aleviku võõrastemajas ja tulnud vast lühikest aega enne rongi saabumist jaama. See noormees ootas aga tundide kaupa. Ja mida enam ta selle küsimuse ümber juurdles, seda kahtlasem see noormees temale paistis.

Lõpuks otsustas oma tähelepanekutest ja arvamistest teatada ka lähima linna jaamaametnikule, kellega võttis kohe telefonikõne. Seegi suhtus asjasse kahtlevalt ja informeeris omakorda kohalikku salapolitseid. Seal võeti ka asja tõsiselt ja otsustati noormehe isiku suhtes teostada uurimine. Ametnikud saadeti nüüd rongile, et võõra noormehe isikut selgitada. Need leidsid tema ka ühes pinginurgas tukkumas. Kui nad nõudsid isikutõendavaid dokumente, esitas noormees julgelt ja kõimaverelisel Saksamaalt kaasa antud võltspaberid. Ametnikud ei leidnud neis midagi kahtlast ja andsid viisakalt tagasi. Kui päritsid kust ta on tulnud ja kuhu läheb, vastas noormees, et olevat ühes lähikonna sadamas hüpanud maha taani laevalt ja läheb nüüd Aberdeeni vaatama uut laeva. Ka selle seletusega võis jääda rahule.

Kuid ametnikud siiski oma kontrollimist veel ei lõpetanud ja asusid uurima noormehe käsipakki. Sealt avastasid fotoaparaadi, mille kandmiseks oli sõjaolukorra tõttu vaja eriluba, kuid noormehel seda polnud. Sellest oleks veel kuidagi üle saanud vastava trahvi määramisega, kuid ametnikke hakkas nüüd huvitama asjaolu, et see polnudki õige fotoaparaat, vaid koguni väike raadio saatejaam. See saigi õieti põhjuseks tema arreteerimiseks. Ning siis tuli ka välja, et ta oli saksa salaagent, kes saadetud Hessi mõrvamiseks.

Kuigi Wält oma kaaslasest ei märkinud sõnagi ja kui selles osas esitati temale küsimusi, eitas kõige kindlamalt ühegi kaaslase olemasolust, said inglased siiski ka selle jälile. Nimelt avastati vahepeal meerarannast lõhkelaenguga purustatud kummipaat, mis oli aga osaliselt jäänud terveks. Kuna vahepeal oli juba üks mees tabatud, kes selle paadiga randa tulnud, siis arvestades, et paat oli kahe inimese jaoks, siis pidi parratamatult olema veel teine, kes sellega maale tulnud. Kogutud andmed juhtisid ametivõimud Edinbourghi, kus võeti ette põgeniku tagaotsimiseks andmete kogumine majast majja. Tulemus oli ka see, et Drücke tabati seal kahe politseiametniku poolt tänaval. Kuigi ta katsus kinnivõtjate vastu kasutada oma relva, siis ometi jäi sellega hiljaks ja otse hetkeliselt olid käed raudus.

Kohtulikul uurimisel võttis Wält süü omaks ja tunnistas kõik üles, mis ülesandel ta Inglismaale saadeti. Drücke aga jäi lõpuni selle juurde kindlaks, et Inglismaale ta ei tulnud mingil salakuulamise ega ka Hessi mõrvamise ülesandel. See salgamine ei suutnud teda aga päästa. Asja arutamine nende süüteo asjas toimus Old Baile kohtumajas kohtunik Asquithi poolt ja mõlemad mõisteti surma. Otsus saadeti täide poomise teel Wandsworthi vanglas 6. augustil 1941. aastal. —ebo.

Kirjandus - Kunst - Teater

Evald Mänd: Kirjanduslik päevik

Vaikiv olek

Iga autori elus esineb perioodi, mil loominguline tegevus seikub. Lugejaskond ootab kirjanikult uusi teoseid, kuid neid ei ilmu. Viga ei seisne selles, et tal punduks ideed. Neid on külluses, kuid üksi ei muutu küllalt sundivaks, et sellest tekkiks loominguline protsess. Kirjanduslikke päevikuid sirvides leiab lugeja sageli vilksatusi kavatsetavatest teostest, milliseid tegelikult ei leidu autori avaldatud raamatute nimestikus.

Augustikuu "Loomingus" kurdab üks arvustajaid, et kodumaine ilukirjanduslik toodang on kasin. Kaasaegsed nõukogude kirjanikud ei loo nii viljakalt kui klassikud. Viimaste all mõeldakse ka vist mõnd praegu vabaduses viibivat kirjanikku.

Pole raske mõista, miks kodumaal kunstitöid ei tekki. Surve all ei sünni suurteoseid. Sotsiaalne tellimus, olgu see kui tungiv tahes ei erguta looma. Ja materjaalsest hüvitusest üksi ei jatku selleks, et loomisprotsessi käiku panna.

*

Ent millest tekkib siis õige looming? Mis on selleks esimeseks sädemeks, mis süütab looja, kutsudes esile hinge palangu, mis soojendaks ja kosutaks lugejat?

Õige idee leidmine on muidugi vajalik. Esimene mõttevälgatus on nagu sinepiivakene, mis külvatakse hinge, et sellest aegamööda kasvaks suur puu. Mitu aastat enne, kui ma hakkasin kirjutama oma viimati ilmunud ajaloolist romaani, sattus mu silma napp teade Läti Hindreku kroonikast, mis kõneleb Lemmu maavanemast Tabelinusest, kes oli juba enne muistset vabadussõda ristitud kristlane, olles ristiusu Ojamaal sakslastelt vastu võtnud. Sellele lisandus teine iidekatke: paavst Aleksander III kirjas esinev nõue, et antagu Trondhjemi kloostris viibiv eestisoost munk Nikolaus piiskop Fulco käsutusse.

Rohkem neist kahest mehest ajaloos ei kõnelda. Kuid nimed on olemas ja väga häirivas seoses. Siis, kui terve muinas-Eesti oli veel paganlik, leidus ühe vanima ja rikkama maakonna südamikus maavanem, kes oli kristlane, ilma et tal oleks sellest tekkinud raskusi oma rahva keskel. Tema haldusosa oli isegi suurem kui Lembitu oma. Ja meie n.n. eraldatud olukorras leidus mehi, kes tegid välismaareise, said oma hariduse ja kutse põhjamaadel. Idee algus oli käes ja see sai sundivaks.

Ent ideest üksi on teose loomiseks vähe. Isegi siis, kui see kasvab ja uusi asjaolusi esile kutsub, ei jatku sellest veel loominguks. Sundivaks saab idee alles siis, kui see muutub autori omaks ja saab niöelda lihaks ja vereks.

See inkarnatsioon toimub aegamööda, kuid selle tuleprooviks on ikka võime elamusi esile kutsuda. Üks kirjanik ütleb enda loomingust kõneledes, et ta suudab alles siis millestki kirjutada, kui aine teda sunnib vihastama või paneb juubeldama. Mõlemad tunded tekkivad äärmuslikkudest meeleliigutustest ja on loominguliselt positiivsed. John Steinbeck oli äärmiselt häiritud kolmekümnendate aastate sotsiaalraskustest, kui ta kirjutas oma "Grapes of Wrath". Ja lugeja võib vihastuda isegi praegu veel seda teost lugedes.

Loominguline palang on nagu armumine. Autor peab oma tegelastega suutma nii lõplikult kokku sulada, et need muutuvad osaks temast. Nagu armastus on lõplik enda tühjendamine, oma südame äraandmine, nõnda peab ka loov autor suutma ennast minetada. Inimene ei õpi kunagi ujuma, kui ta ei usalda elementi, milles ta peab ujuma. Ta peab ennast nii põhjalikult minna laskma, ära viskama, et vesi, mis esmalt tundub ohtlikuna hakkab teda viimaks kandma.

*

Võibolla johtubki enamik kunstilisi ebaõnnestumisi just siin. Sest enda elu äraviskamine pole kerge. Meie ei taha ennast kaotada. Meie viime oma reservatsioonid ja kartused koos endaga oma loomingusse. Just siis, kui meie sulg hakkab väledasti jooksma, seab alateadvus oma piirid ette ja looming muutub "tehtuks", pinnaliseks, ebaloomulikuks. See, mis pidi olema kunst, muutub kunstlikuks.

Sellepärast on luule alati puhtale kunstile lähedamal kui proosa. Ja järgmiseks tuleb draama, mis eeldab samutigi suurt elamuslikku elementi. Tegelikult peaks luuletajad suutma pakkuda kõige eksalteeritumat proosat, kuid luuletajate puhul juhtub sama viga, oma enda vahendist loobudes muutuvad nad jäigaks ja kartlikuks ,andes kahvatuid lehekülji.

*

Ent tulgem tagasi vaikiva oleku juurde. Kui mõni autor vahel lühemaks või pikemaks ajaks kirjutamisest loobub, ei tähenda see veel, et ta loominguline protsess oleks lakanud. Suur osa kirjaniku töös toimub alateadvuses, kus ideed küpsevad ja kasvavad. Sellepärast kujunevad vaikimisperioodid talle nagu mingiks sisemiseks laadimiseks. Kui surve liiga suureks muutub, plahvatab see viimaks ja uus teos sünnib.

UUDISEID EESTI ALGUPÄRASELT KIRJANDUSTURULT

Lõuna-Eestit käsitlev kõide ilmub jõuluks

Tulemas rida värskeid proosateoseid — Antakse välja ulatuslik eesti luuleantoloogia — Koguteos Meie maa

Ühendusese Eesti Kirjanike Kooperatiivi IX poolsarja lõppemisega on kirjastus kuulutanud välja oma ligema töökava. Kavas on kõigepealt 6 unt proosateost A-seeria raamides ning edasi rida uudiseid B-seerias. Uus kava algab tegelikult k.a. novembrist, mil lastakse välja esiõnene proosateos uuest poolsarjast. Kokku on tulemas 4 köidet romaane, 1 novellikogu, 1 memuaarteos, üks koguteos, üks antoloogia ning üks noorteraamat. Peale selle on ettevalmistusel rida mitmesuguseid uudiseid.

Uued proosateosed

Uudisteoseks, millega EKK oma uues poolsarjas A-seeria raamides stardib, on Gert Helbemäe ajalooline romaan **"Sellest mustast mungast"**. Teos on kavandatud kahes kõites ning käsitleb Dominikaani munkade konflikti Tallinna linnaga reformatsiooni ajal, mil mungad linnast välja kihutati. Esimene kõide sellest raamatust ilmub novembris, teine jaanuaris.

Teiseks uudisteoseks, mis ilmub detsembris — sellega jõuluraamatuna — on uustulnuka Arvi Korki huumori- ja temperamendikülane romaan **"Neli musketäri"**, millest tõotab kujneda eesti pagulaskirjanduse sensatsioonniteos nii oma sisu kui käsitlusviisi poolest. Raamat kirjeldab nelja eesti noormehe sõjajärgseid seiklusi ja on kantud raugemata tempost. Nii humoristlikku teost pole eesti kirjanduses nähtud pikkade aegade jooksul.

Järgmiseks romaaniuudiseks on Raimond Kolki teos **"Sula jää"**, mis on kirjutatud samasuguse stiilivärskusega nagu sama autori eelmine teos "Küla põleb kahest otsast", millega ta saavutas läbimurde proosakirjanikuna. Teose kandvaks teemaks on eluea pikkune abielukonflikt, visionäärse nägemusena ühe kevadise, saatusliku jäälagunemise taustal.

Novellikunsti esindab poolsarjas Arvo Mägi koguga nime all "Kiusaja". See on sari novelle, kus enamikus on peategelasteks erandinimelised, kelle konfliktid ümbruskonnaga kannavad vaheldamisi traagilist või koomilist ilmet.

Memuaarteoste liiki tuleb poolsarja viimane teos, milleks on Aino Kallase **"Suurlinnade udus ja säras"** — päevikulehti aastaist 1922-1926. Raamat on otsene järg eelmisele teosele "Hinge sild" ning kujutab kirjaniku arenguprotsessi koos algava resignatsiooniga suurlinnade hiilguse ja sära tuastal.

Meie maa IV ilmub jõuluks

Suurimaks tööks kirjastuse B-seeria raamides on kahtlemata koguteos "Meie maa" IV osa väljaandmine, milline peaks ilmuma aegsasti enne jõulu. Koguteose see köide käsitleb teatavasti Lõuna-Eestit ning selle kõite ilmumisega oleks see suurteos oma territoriaalse jaotusega osade poolest lõpule viidud. Sellega oleme saanud tervikuna väljaande oma kodumaa kohta, millele iga ükskõik kui suur rahvaski tahes võiks uhke olla. Viimases kõites kirjeldatakse üksikasjalisemalt Valga-, Võru- ning Petserimaad nende piirides leiduvate linnadega. Lisaks endistest osadest tuttavaile autoreile kirjeldab seda osa meie kodumaast rida uusi kaastöölisi, teadlasi, kirjanikke ja publitsiste — kokku 22 autorit. Endist viisi on rikkalik ja esinduslikult kaunis ka teose pildiosa.

Ulatuslik lüürikaantoloogia kahes kõites

Teiseks suuremaks ürituseks kirjastuse B-seerias on kahtlemata uue Eesti lüürikaantoloogia väljaandmine, mille järele juba pikemat aega on valitsenud tunduv vajadus, kuna senised antoloogiad on eranditult juba müügilt kadunud. Oma ulatuselt on uus antoloogia kavandatud põhjalikum meil seni ilmunud vastavaist valimikkudest, olles koostatud kunstilise põhimõtte alusel. ja arvestades eesti luule ajaloolist traditsiooni.. Antoloogia koostajaks on mag. Arvo Mägi. Raamat trükitakse suures formaadis ning luksuspaberil ning on köidetud linasesse riidesse. Esimene köide sisaldab meie luule klassikat alates Kr. J. Petersonist ja lõpetades paguluses surnud Henrik Visnapuuga.

Ka noortele midagi

Noortele mõeldud uudisteosena on kirjastusel lähimas tööplaanis Raimond Kolki seiklusrikas ja huvitav uudisteos "Vähjakuningas". Raamat ilmub kunstnik Olev Mikiveri illustratsioonidega ja on väärtuslikuks lisandiks seni kirjastuse "Sinilinnu" sarjas ilmunud laste- ja noorteraamatuile. Miletatavasti on siin ilmunud Magda Pihla "Rõõmuraasukese kirjad", Joh. Kaupi "Linnusehitajad" ning Salme Raatma "Minu karu". Uus teos selles zhaanris tuleb just ajal, kus noorteloendus Rootsis peaks andma pildi, kui palju leidub meil noori, kes sellise teose järele vajadust tunnevad. Selle juures on rõõmustav asjaolu, et teos on paguluses eraldi noorte jaoks kirjutatud uudisteos.

Muid kavatsusi

Muudest ettevalmistusastmel olevaist uudistest märgib kirjastus oma uues teatmelehes, et kavatsetakse välja anda võõrkeelset pilditeost Eesti kohta eesti keeles ilmunud Meie maa eeskujul. Veel on tööplaanis Gustav Suitsu "Eesti kirjanduslugu" II köide, eesti harulduse sõnade sõnastik, August Mälgu "Jutte lindudest" jm.

---

rina kui saatjana, viies kuulaja assotsiatiivselt veendele, et see oli n.ö. laul oreliga, mis klassikalise kirikumuusika kontrapunktilise tihedusе tõttu on peaaegu vältimatu ja ka aktsepteeritav. Laulja solistina pääses domineerivalt mõjule alles teises osas, mil saade oli redutseeritud muusikalise fooni raamesse.

J. K.

Poleemikat

Audi alteram partem — "Klaasmenazherii"

Kahjuks ei olnud isiklikult võimalik näha Rein Andre Stuudioteatri poolt esitatud Tennessee Williamsi näidendit "Klaasmenazherii", kuid hinnates kõrgelt Williamsi loomingut tahaksin sõna võtta Mardi Valgemäe vastava artikli puhul "Vaba Eesti Sõnas".

Üllatusena lugesin Tennessee Williamsile külge poogitud Strindbergi, saksa ekspressionistide ja kirjanik Faulkneri mõju. Üllatusena selletõttu, kuna Williamsi ainsateks mõjustajateks on peetud Tshehhovi ja Saroyani, põhiliselt aga loetakse Williamsi draamat uuks vooluks — täiesti iseseisvaks kõrvalmõjudest, kandes nimetust "sotsiaal-psühholoogiline draama". Faulkneriga on tal paralleeljooni vast niivõrd, et mõlemad, nii draamaatik Williams kui ka romaanikirjanik Faulkner pärinevad Mississippi osariigist ja käsitlevad lõuna osariikide hiilgeaegade langust: esimene näitekirjanduses ja teine oma romaanides. (Kuskohalt pärineb kahe ameerika kirjaniku teoste käsitlemisel germanistik sõna "verfremdungseffekte"?)

On tõsi, et "Klaasmenazherii", Williamsi üks esimesi lavateoseid on täiesti erikategooriasse kuuluv näidend, rajatud noorepõlve mälestustele, millises puudub hilisem, Williamsi iseloomustav naturalistlik raskus, kuid mis siiski jääb kaugele karakternäidendist, ning veel vähem karikatuurkujudest. Kahjuks on sõnavõtus valesti tõlgendatud Williamsi, küllap vist lihtsal põhjusel, et arusaamine Ameerika lõunaosariikidest on meile liialt võõras.

Depressioon ei ole Faulkneri ega Williamsi teoste tegelaste sotsiaalse languse põhjuseks! — Kodusõda oli see, mis purustas lõuna külluslikud õitsenjad. Vanempõlv jäi taskerduma mineviku mälestustesse, mineviku raskustesse ja seltskonna positsiooni kõrgustesse. Kõik see ei juba meil veel viia Williamsi karakstereid karikatuurini. Analoogiana peaks siis ka paguluskonna vaenema põlve esindajaid nägema karikatuuri tasemel, kui nad mõõdunud aegadele mõteldes tõlgendavad olevikku. Laura ema ei ole karikatuur-kuju, vaid mineviku jõukuse kammitsas elav naine, kes seetõttu elab mööda oma tütre ja poja elust. Lõuna osariikide varisenud hiilgeajad on andnud psühholoogilise tausta eranditult kõigile Williamsi draamadele.

Mis puutub Laura klaasloomakestesse, siis ütleb Williams ise selle kohta, et St. Louis'es viletsais majandusliкes oludes elades on ta õe klaasloomakesed sõõbinud mälestusse mingi poeetilise assotsiatsioonina — sümbolina armsatest momentidest. — "Klaasmenazherii"s" on see lonkava, erakliku, alavääratuskompleksi all kannatava Laura sümboolne sisemaailm, millest teda aitaks leida välja tee lihtne, kuid Laura hinge tagamaid mõistev Jim, keda Williams laseb sümboolselt puruks tõugata klaasloomakeste hulgas olevat omapärast ükssarve. Milles leiab Mardi Valgemäe sel puhul "neitsiilikku puhtuse sümbolit"?

Artiklis mainitud retrospektiivne vorm ei ole mingi iseloomustav näide Williamsi juures, kuna sama vormi on kasutatud ülikülluses ameerika näitekirjanduses. Hulgaliste näidete seast olgu toodud üheks tüüpilisemaks Thornton Wilderi "Our Town", või William Saroyani "The Time of Your Life".

Mis puutub Williamsile omastatud poeetilisse luulesse M. V. sõnavõtus, siis meenub tahtmatult korratud väljend Ameerika teatrikriitikutelt, et Tennessee Williamsi teosed on ligilähedased naturalismile, olles siiski eelkõige psühholoogilised draamad, käsitletud silgava läbitundmisega. "Klaasmenazherii" kõige romantilisemgi stseen Jim'i ja Laura vahel on muudetud kahe noore vaheliseks nurgeliselt kohmakaks jutlemiseks, paljastades Laura endassetõmbumist ja Jim'i ausat lihtsameelsust. Võtkem Laura venna Tom'i ütelus: "I am like my father. The bastard son of a bastard! See how he grins? And he's been absent going on sixteen years!" — — Mis on selles poeetilist luulet?

Daima M. Tërner.

Sopran Ellen Parve kirikukontsert

Eesti Ev. Luteriusu kirikus
New Yorgis

Lüüriline sopran Ellen Parve—Helmi Betlemi laulustuudiost Kanadas, kes muusikalist üldharidust taotleb siinses New York College of Music'is—andis möödunud pühapäeval oma teise iseseisva kirikukontserdi siinses rahvuskirikus. Teda assisteeris orelil sama kiriku organist Meta Noorkukk ja teemakohase kõne pidas arvukale kuulajaskonnale õp. R. Kiviranna.

Kontserdi programm sisaldas rea populaarseid aariaid oratooriumidest Bachilt (St. Mattheuse Passioon), Händelilt (Messias) ja Mendelsohnilt (Elias) ja Isaks laule Mozarti kaasaegselt Hillerilt, G. M. Weeberilt ja Tshaikovskilt. Kõik laulud esitati eestikeelseis tõlkeis. Puudus aga täielikult rahvuslik omalooming.

Prl. Parve saavutusi ülesande teostusilt tuleb silmapaistvaks lugeda. Esmajoones tema reservatsioonita andumuse poolest oma kunstisse, millega ta raskusi trotsides püüab oma eesmärkide poole, sest ainult õnnelik-sõntees dispositsioonist ja fanatismist võib viia mingisugustele kestvamatele tulemustele siinses kunstiumnistunud tsentrumis.

Kunstitulemusilt parimaiks esimeses osas kujunesid Bachi vormitäiuslikud palad, mida kontsertrant teostas akadeemilise selguse ja meeldiva tehniline vabadusega. Händeli aariad tundusid olevat alles ettevalmistavas staadiumis üldise laialivalguvuse ja tõlgitsusliku veenvuse puuduse tõttu, eriti traditsioonilises lihavõtte aarias: Ma tean, et mu Lunastaja elab.... Vaimuliku muusika eriline pretensioon—pieteetlik čelestiaalne elamus, nõuab erilise dispositsiooniga interpreete nii draamaatiliste võimete kui ka häälе tehniliste nõuete suhtes, sellepärast on meil üldiselt vähe häid kirikulaulajaid, kes artisti väärtusliku ma andesugestsioonі kaudu suudaksid kirikulistele üle anda tõelist elamust, mis kätketud autori poolt oratooriumi partituuri. Ellen Parvel on selleks häid eeldusi olemas kui ta sellesse tõsiselt süveneb. Momendil jäi aga impressionistlik Tshaikovski legend Kristusest veel kahvatuks (liig dramaatiline tema hääleliigile), liiategi et meil võrdlus on olemas meie oratooriumide "grand senjora" Helmi Betlemi ettekandega sellest otse nägemusliku veendega serveeritud dramaatilisest legendist.

Meeldivalt kunstiümarguseks kujunes Weeberi lüüriline "Palve", kuid elamusliku kõrguspunkti saavutas kontsertrant alles lõpunumbris Mendelsohni "Kuule Israel" elamust pakkuvas ettekandes. See, kuigi tehniliselt nõudlik, kuid muusikaliselt paljupakkuv aaria—mis nagu iseenesest laulub—on tavaliselt nagu küpsustunnistuseks vokalistidele. Ellen Parve sooritas selle hästi. Vabanedes tehnilisist ahelaist leidis ta end kunstnikuna ka elamuslikult. Kui ta sellele kontseptsioonile ehitab oma tuleviku projekti lauljana, on ta tabanud vokaalkunsti olemust selle paremas mõttes.

Kokkuvõttes—Ellen Parve omab hea hääleline dispositsiooni ja suure musikaalsuse lüürilises häälеliigis, mida ta, omades soliidse kooli, oskab õnnelikult kohandada ka draamaatilises zhaanris. Sellele kaasuv kutsumuslik andumas ja visadus on temast teinud soliidse vokalisti meie rahvusgrupis. Eeldades, et ta tähelpanu omistab ka tämbri soojusele, mis on kohati liig metalne ja ülemiste registrite üleminekute ümardamisele, saaljuures interpretatsioonilistesse sügavustesse süvenedes, on kõik perspektiivid lahti tema laulja isiksuse kujunemisele parema standardi mõttes.

Õnnestunud kontserdi kaastegelane Meta Noorkukk esines kontserdi esimesel poolel enam partne-

KAS KANADA EESTI LIIT LAGUNEMAS?

Liidu esinduskogu tuleb kokku tekkinud olukorda arutama — Eesti Maja kapitalikogumise aktsioon jatkub lootustandvalt — Kunstiklubi näitusel vähem esinejaid kui varem

(TORONTO KIRI)

Toronto eestlaskonnas ,enneköike organisatsioonide tegelaskonnas, annab juba paar nädalat kõneainet Toronto Eesti Seltsi peakoosolekul vastuvõetud otsus, millega Toronto Eesti Selts astus Kanada Eesti Liidust välja, tühistades oma esindajate mandaadid Liidu esinduskogus. See otsus tuli paljudele üle-ootuse ja teataval määral "jahmatama panevalt", kuna Toronto Eesti Selts oli Kanada Eesti Liidus üheks tugevamalt esindatud organisatsiooniks, kelle esindajaist olid mitmed ka Kanada Eesti Liidu juhatuse liikmed. Kui Liidust tagasitõmbumine piirdub ainult Toronto Eesti Seltsi eemaldumisega, pole Liidu edaspidises tegevuses sellepärast veel mingeid mõrasid näha, kuid kui T. E. Seltsile peaksid järgnema ka teisi organisatsioone, siis seisab Liit tahes-tahtmata lagunemise teel. Kõige selle juures on märkimisväärne just see asi, et Toronto Eesti Seltsi peakoosolekul, kus kõnesolev ootamatu otsus tehti, ei põhjendatud otsuse tegemise eel sammu millegagi. Otsus tehti üsna vähese häälteenamusega ning selle taga paistavad olevat mingisugused niiditõmbajad.

Küsimus on tekitanud Toronto ja üldse Kanada eestlaste keskel elavat mõttevahetust. Otsuse tegemise järele andis liidu esimees E. Riisna ajakirjandusele selgitava jutuajamise, mõistes T. E. S. peakoosoleku otsuse "hukka". Selle jutuajamise avaldas täielikult "Meie Elu", kuid teine Toronto eestlaste ajaleht, "Vaba Eestlane" ei avaldanud seda. Küll aga võttis "Vaba Eestlane" küsimuse kohta põhimõtteliselt sõna ja leidis, et Toronto Eesti Seltsi peakoosolek on õieti talitanud. "Vaba Eestlase" arvates pole Liit midagi nimetamisväärset korda saatnud ja Liit olevat ainult jõudude killustajaks.

Meil pole põhjust ega vajadust Kanada organisatsioonide "eiseasjadesse" tungimiseks, kuid kõrvaltvaatajana näib, et Kanada organisatsioonide rahulikule koostööle on sekkumas vastuseis ja lähem tulevik võib mõndagi organisatsioonide siseelus muuta. Igatahes 8. detsembriks kokkukutsutud Liidu erakorraline esinduskogu koosolek peaks küsimust mõningal määral valgustama. Opositsioon Liidu vastu pole Kanadas kaugeltki noor nähe.

*

TORONTO EESTI MAJALE kiirendatud korras 30.000-lise lisakapitali kogumise aktsioon jatkub ja kaugeltki mitte lootuseta tulemustega. Esimesed kolm tuhat dollarit laekusid küll üsna kiirelt, kuid järgnevate tuhandete tulek näis aeglustuvat. Rõhutame — näis, sest aktsiooni-aparatuur koordineeris oma kapitalikogumise strateegiat ja koostas süstemaatilisi plaane. Möödunud nädala keskpaiku oli üle 4-tuhande dollari koos ja peale selle veel tohutu hulk "põhimõttelisi nõusolekuid", mis tarvilikud lunastada. Aktsiooni-toimkond, kui nii raha kogujaid või aktsiate müüjaid nimetada, on praeguseni 25-liikmeline. Need 25 entusiasti tahavad Toronto eestlaskonna põhjalikult, majast-majja "läi kammida", mille tulemusena jõuludeks peaks selguma Toronto eestlaste ahvalmidus.

*

TORONTO EESTI KUNSTIKLUBI sügisnäitus Peetri kiriku saalis ei äratanud möödunud nädalal sellist tähelepanu kui mullune või varajasemad kunstinäitused. Osalt on see seletatav kindlasti sellega, et näitusel ei esine üldse mitu Torontos elunevat silmapaistvat kunstnikku (Lia Lepik, Joan Saarniit, Helmi Herman jt.). Ja see mis esindatud, pole see, mida publik valmustusega vastu võtaks. Kohalikest arvustajaist on mõnda kunstnikku üsna üsperlatiivselt tunnustanud, kuid tavaline kunstisõber, kes näitusel ringi vaadanud, ei saa ühest ega teisest aru — ei arvustaja kiidusõnadest ega hirmus-moodsatest maalidest, mis pidavat olema väga kõrge kunst. Töidki pole sellel näitusel kuigi palju — vaevalt kolmkümmend.

Nagu eelmistel aastatel, nii on praegugi Toronto eestlastel kõige kibedam "korjanduste ajajärk". Peale A/S Eesti Maja korjavad raha Abistamiskomitee ja RVN, viimane koguni kaheks otstarbeks, tavaliseks toetamiseks ja jõulukaartide kohustuslikust saatmisest vabastamiseks. Mullu olid kaasmaalased nii ühele kui teisele poolele heldled ja tahaks loota, et see tänavugi nii jatkub, sest abi on kõikjale vaja ja see, kes suudab, peab ja peaks seda andma.

A. Veerus.

ON VEEL AEG SAATA RAHA
kõige teretulnuma kingina JÕULUDEKS EESTISSE
Ametlikult täielikult garanteeritud 100 rubla — 10 dollarit.
Saatekulu orderilt $5.00
Maksimaalne summa orderilt $50.00
kuid teie võite saata samale saajale nii palju ordereid kui soovite.
Kättesaamine 2 nädalaga.
Saatke nüüd, et hoiduda jõulusest ülekoormatusest. Nõudke meie 16-leheküljelist kataloogi toitainete, riiete ja arstimite saatmiseks
N. Liitu
GRAMERCY
744 Broad Street, Newark, N. J.
Litsenseeritud ja kindlustatud New Jersey osariigi Pankade Komisjoni poolt

KUNSTNIKEPAAR MILGID TELEVISIOONIS

Bostonis elunevad kunstnikud Greta Barrot-Milk (sopran) ja Leonid Milk (pianist) esinesid 25. oktoobril WGBH-TV televisioonisaates. Pr. Greta Milk esines hiljuti ka WBZ-televisioonisaates.

Haruldused ja autograafid luulenäitsel

150 eriteost, graafiline kunst ja lühimärkmed ajaloost tutvustavad maailma pealinnas Eestit

Eesti luulenäitus New Yorgi linna esinduslikus keskraamatukogus on 6. novembrist saadik avatud ja leiab rohket külastamist. Avamistalitusest, millest teate tõime juba oma lehe eelmises numbris, võttis osa rida juhtivaid raamatukogu tegelasi eesotsas ühe direktori, teatmeteoste osakonna juhataja R. Rogers'iga, kes muide sellekohasel avatseremoonial ütles ka näituse avasõnad.

Linna raamatukogul on au ja ühtlasi heameel esitada ühe väikse, kuid samal ajal ka suure maa, Eesti, kunsti ja luulet, mille loonud selle rahva südikus, ütles R. Rogers oma avasõnas, andes avakõneks sõna slaavi ja ida osakondade juhataja asetäitj kirjandusteadlase dr. Alfred Berlsteinile.

Dr. Mish, kes eriliselt on huvitatud Baltikumist, on käesoleva näituse "vaimseks isaks", milline on esimeseks eesti luule näituseks New Yorgi keskraamatukogus ja vististi ka esimeseks eesti luule näituseks kogu Ameerikas, algas kõneleja, lisades, et näituse teoksaamisel on peateened kahel raamatukogus töötaval kolleegil — luuletaja A. Rannitil ja dr. V. Kõressaarel. Nad on teinud kõigile ka selgeks, kus Eesti asub ja et ta kuulub lääne tsivilisatsiooni piirkonda. Olles küll slaavlaste naabriks, pole eestlased slaavlased, milline asjaolu päijudele siin maal teadmata. Eesti luule pole mitte väikese, hiljuti sündinud rahva luule, vaid kõrgelt arenenud, peenevormiline moderne kirjandusvorm, ütles kõneleja.

Kolmandana kõneles avamisel E. V. esindaja J. Kaiv. Rõhutanud, et eesti rahval on rikkalik rahvaluule, millisest esimesed trükised ilmusid 17. sajandil, märkis kõneleja, et 1940. a. oli eesti rahvaluule arhiivides Tartu Ülikoolis 80.000 vana ja 50.000 uuemat rahvalaulu, 5000 mängu ja rahvatantsu jne. Nende kaudu püsis rahvas vabadusnõudlus läbi pimedate võõra valitsuse aegade. Nende rahvalaulude taustal kirjutas Kreutzwald eepose Kalevipoeg, milline trükist ilmus 1857 ja mille ilmumise 100. aastapäeva ka käesolev näitus tähistab. Puudutanud omas sõnavõtus veel eesti rahvaluule iseloomulist osa ja dr. O. Looritsa uurimusi sellel alal, siirdus kõneleja tänapäeva, rõhutades et okupeeritud Eestis on niihästi kirjanduslik looming kui ka kõik muu sunnitud teenima vaid kommunismi. See on muutnud loomingu seal vaimutuks, monotoonseks ja värvituks, mis ei suuda anda midagi lääne kultuurile.

Viimasena kõneles raamatukogu kunsti ja graafika osakonda ning Spencer'i nimelise kollektsiooni juhataja kunstiteadlane Karl Küp. Kõneleja puudutas eriti näitusel esitatud kunstiosa, märkides, et mõlema loomingulise ala vahel valitseb side, mis pärineb eesti rahvast. Avaldanud kiitva hinnangu eestlaste kunstilisele loomingule, avaldades kõneleja kahetsust, et praeguses olukorras puudub võimalus tõelise Eesti külastamiseks.

Eesti luule ja kunstinäitusele, mis kestab tavalise 10 päeva asemel ligi kaks kuud, juhivad tähelepanu juba nägusad kuulutused raamatukogu peasissekäigu hiigeltreppidel. Maitsekalt kaunistab kuulutust Wiiralti graavüür "Karjapoiss lugemas luulekogu". Näitus ise asub teise majakorra avaral galeriil, olles paigutatud 8 suurde vitriini. Neist on erivitriinid Kalevipojale ja rahvaluulele, G. Suitsule ja Marie Underile. Võiks märkida, et väljapanekud algavad lühiülevaatega Eesti ajaloost, kusjuures seintel asetsevad kaardid hästi täiendavad sõnalist osa. Väljapanekuid võiks liigitada seitsmesse ossa — ja nimelt: rahvaluule ja Kalevipoeg, ärkamisaeg, realismi ajajärk, Noor-Eesti ajastu, Siuru ajastu, Arbujad ja muodne eesti luule.

Haruldasemaist eksponaatidest on näitusel Kalevipoja esimene väljaanne raamatuna aastast 1862, mis ilmunud Soomes, siis mõlemad Kalevipoja luksusväljaanded, üks Eestis väljaantud aastal 1935 K. Raua ja H. Mugasto illustratsioonide, teine "Orto" poolt Kanadas 1954 väljaantud H. Mugasto ja E. Haameri illustratsioonidega. Haruldiste hulka kuuluvad ka luuletuste autograafid, nende seas eesti luule meistriteos — Marie Underi "Vanemate piibli" autograaf. Kokku on autograafe esitatud 12, millised raamatukogule kinkis Ülemaailmne Eesti Kirjandusselts. Välja on pandud ka ainus inglisekeelne lühendatud Kalevipoeg, mis välja antud Londonis 1895. a. W. F. Kirby poolt. Haruldiste hulgas on veel aastal 1850 ilmunud saksakeelne Eesti rahvalaulude kogu. Esitatud on kokku umbes 150 eesti luulekogu ja uurimust eesti luule ja rahvalaulude kohta, kaasaarvatud tõlked väliskeeltesse saksa, inglise, prantsuse, tshehhi, esperanto, soome jne. keelte alalt.

Seinu kaunistavad ülesvõtted Eestist ja umbes 30 tööd kujutava kunsti alal, kusjuures esindatud on kunstnikud E. Wiiralt, A. Veeber, K. Luts, E. Rüga. A. Vihalem ja H. Talvik. Luule alal esitatud autoreist võiks märkida L. Koidulat, J. Liivi, J. Oksa. F. Ennot, K. Petersoni, Marie Underit, G. Suitsu, W. Grünthal-Ridalat, H. Visnapuud, A. Adsoni, H. Talvikut, B. Alveri, H. Adamsoni. B. Kangrot, I. Grünthali, A. Vihalemma, H. Asit, R. Kolki, I. Laabani, K. Lepikut ja K. Ahvenat.

Väljas on kirjandusloolisi ülevaateid, nagu prof. W. Matthewsi, kes muide on tõlkinud üle 200 eesti luuletuse ingliskeelde, Antoloogia eesti moodsast luulest. Väljas on ka esimese Eesti raamatu reproduktsioonid aastast 1535, millise välja andis New Yorgis oma 30-a. juubeli puhul kirjastus "Kultuur".

Näituse avamise päevaks saabus kohale Rootsis trükitud ja mag. A. Ranniti eessõnaga varustatud Marie Underi valikkogu "Südamik", mis trükitehniliselt üheks kaunimaks eesti luulekoguks. Marie Underile ongi näitusel antud aukoht tema lähenev 75-a. sünnipäeva puhul. Märkida võib veel, et näitust kaunistavad meie luuletajate pildid.

Kõik näitusel esitatu kuulub New Yorgi linna keskraamatukogule. Keskraamatukogul on olemas ka väike, kuid hästi valitud eesti graafiline kogu, mida aegajalt suurendatakse uute ostude kaudu. Seekordse näituse puhul omandas raamatukogu jällegi neli eesti kunstniku graavüüri nimelt A. Veeberi, H. Talviku, A. Vihalemma ja E. Rüga graavüürid. E. V. esindaja J. Kaiv kinkis raamatukogule ka mõned graavüürid, mille eest temale näituse avaaktusel avaldati raamatukogu poolt tänu.

Uuendage "Vaba Eesti Sõna" tellimine õigeaegselt, et leht saamises ei tuleks vahet.

GENERAL PARCEL and Travel Co., Inc.

(Litsenseeritud N. Liidu poolt)

135 West 14th Street. Tel.: CHelsea 3-2583

(6. ja 7. Ave. vahel) NEW YORK 11, N. Y. — (kõikide allmaaraudteede lähedal)

Firma sõlmis erikokkuleppe otseselt

INTURISTIGA

pakkide saatmiseks N. Liitu, Eestisse, Lätti, Leetu, Ukrainasse, Armeeniasse jm.

SAATA SAAB AINULT UUSI ASJU

Saadetisi isiklike või ostetud asjadega võib kohale tuua isiklikult, saata postiga või kasutada muud saatjale sobivat teed. Kliendid, kes elavad väljaspool New Yorki ja kes saadavad pakid meile postiga, saavad viivitamatult (tagasimineva postiga) täpse nimekirja saadetud esemeist ja paki saatmise kuludest. Esemed pakitakse hoolikalt ja saadetakse teele 48 tunni jooksul. Mõne päeva pärast saab saatja firmalt ameerika posti ametliku kviitungi paki ärasaatmise kohta saajale ja kättesaamisel saaja allkirja

TÄHTIS! **Kõik paki saatekulud, kaasa arvatud toll, tasutakse siin, kohapeal. Teie lähedased ja sõbrad saavad paki-kingituse ühegi juurdemaksuta.**

Pakkide kättesaamine garanteeritud!

RÖÖMUSTAGE OMA LÄHEDASI PAKIGA JÕULUDEKS!

Meie motto: Eriti tähelepanelik ja viisakas klientidesse suhtumine.

Klientide huvides on meie kontoris saadaval piiramata valikus riiet, nahka, laste esemeid, peräti-kuid, sallisid j.m. parimas kvaliteedis madalaimate hindadega. — Täielik valik arstimeid ja medikamente. — Saadame õmblus- ja kirjutusmasinaid, mehaanilisi ja tehnilisi instrumente ja fotoaparaate.

KONTOR AVATUD IGAPÄEV

kella 9 hom. kuni 6 õht. Pühapäeviti kella 9 hom. kella 4 p. l.

Informatsioon telefonil CHelsea 3-2583

ÄRGE UNUSTAGE! Et teie pakk LÄHEKS KÄTTE JÕULUDEKS, on see vaja ära saata LÄHEMAIL NÄDALAIL!

TÄHELEPANU! Vastu tulles rahva nõudmistele, oleme avanud oma kontori CLEVELANDIS, 990 Literary Rd., Cleveland 13, Ohio.

Tel. TO 1-1461

MEIE AINUKENE OSAKOND 334 NO. FAIRFAX, LA 36 CALIF.

WE 3-8491 • LOS ANGELES — CALIFORNIA • WE 4-7838

ROUND THE WORLD TOURIST

Pakid kõikidesse N. LIIDU osadesse, EESTISSE, LÄTTI, LEETU, UKRAINASSE, ARMEENIASSE.

KÕIK MAKSUD ETTEMAKSETAVAD — KIIRE ja GARANTEERITUD KÄTTESAAMINE

Koostöö UNION TOURS, INC-ga, tuntuma, heas kuulsuses oleva kontserniga ÜHENDRIIKIDES

Autoriseeritud, tagatisega reisibüroo — Reservatsioonid kõikidesse maailmaosadesse ,kaasaarvatud N. Liit

EESTI ELU NEW-YORGIS

Veel naiskoori koosviibimisest

Naiskoor, olles teadlik, et neid ei ole vähe, kes arusaavalt ja soojalt suhtuvad ta püüdlusisse, loodab näha oma koosviibimisel eelloleval pühapäeval, 17. novembril kell 5 p.l. Eesti Majas hulgaliselt külalisi-laulusõpru.

Eelduste kohaselt peaks õhtu kujunema meeleolukaks, kuna eeskavalise osa eest hoolitsevad mitmed tuntud kui ka senini harvemini esinenud talendid. Nii võime kuulda pr. Stella Salm'i liüürilist sopranit mag. Frederike Tanneri klaverisaates, prl-d Ive Patrason—Inga Pajur'—Act Lannuselt operetimelodiaid ning pr. Linda Mardna-Vaherilt humoreskseid laulupalasid. Klaverisoologa esineb noortalent prl. Silvi Roosna. Endastmõistetavalt kuuleme ka naiskoori.

Koosviibimise raames avaneb ka kõigil piiramata võimalus pretendeerida mitmetele väärtuslikele loteriivõitudele, nagu pr. Pustrõm-Uus'i kaunis ja hinnaline maal "Lilled", suur kristallvaas jne.

Eeltoodut palutakse kõigil võtta kutsena.

Võimlemishuvilistele tütarlastele

Tütarlastele alates 14. eluaastast, kes tunnevad huvi osavõtuks naisvõimlemisest, on praegu sobiv aeg ühinemiseks Haridusseltsi naisvõimlemise rühma tööga.

Viimasel on äsja seljataga sügisesed edukad esinemised—Upsala kolledzhis rahvusvahelisel õhtul ja New Yorgis rahvusvahelisel naiste kunsti ja käsitööde näituse ettekannetel ning rühm alustab taas talvise korrapärase tööga. Tervisvõimlemise harjutuste kõrval, mis mõjustavad tervendavalt vereringevoolute, üldisele kehalisele hoiakule, kehakaalule ja eestkätt sportlikule eluröömule, jatkuvad ettevalmistused moodsa väljendusvõimlemise eriharjutusteks vastavate esinemiste jaoks. Neist üks on treening esinemiseks järgmistel idaranniku Eesti Mängudel, mis seekord toimuvad senisest varemalt ja kus naisvõimlemine ja rahvatants paljude rühmade osavõtul seotakse õhtusel n.n. valgusspidul. Talvehooajaks on rühmal ettenähtud mitmed esinemised.

Naisvõimlemise rühma tööd juhib Salme Parming, assisteerib Ilse Tammer. Harjutusõhtud on praegu reedeti alates kella 7 õ. Eesti Maja saalis, kusjuures osavõtt neist on tasuta.

Odav Euroopa-reis,

mille kohta ilmus teade ühes eelmises VES-s, teatame täiendavalt, et asjast huvitatnud palutakse pöörduda järelpärimistega N.Y.E. Vabadussõjalaste Ühingu juhatuse esindaja Artur Pilleri poole kas kirjalikult aadressil: Artur Piller, 601 West 190 St., New York 40, N. Y. või õhtul telefonil WAdsworth 7-3583.

Asjahuvilisi palutakse registreerimisega kiirustada, kuna lennuliinid vajavad sõitasoovijate kohta andmeid võimalikult kohe.

Vaba Eesti Sõna talituses on saadaval suurim valik paguluses ilmunud eesti kirjandust.

DAAMID, TÄHELEPANU!

Riia kõösner pakub teile otse oma töökojast hulgimüügi hindadega uuemate modellide järele valmistatud närtsi, karakul, nutria, Alaska kotiku ja biisami nahast kasukaid, jakke ja keepisid.

Järelmaks võimaldatud.
Soodsad maksutingimused.

Võetakse hoiule karusmantleid nasta lõpuni $3.— eest.

ALEX DIMANT
150 West 28 St., New York 1, N.Y. Tuba 402.

Avatud iga päev 8-6 p. l. Alates 10. sept. avatud laupäeviti kella 8-4 p. l.

Tel.: CHelsea 2-1079. Kodus: TRafalgar 3-9843.

EHS Naisosakonna õnnestunud avaõhtu Eesti Majas

N.Y. E. Haridusseltsi Naisosakond avas oma sügishooaja "perekonnaõhtute sarja" möödunud reedel Eesti Maja suures saalis. Vihma ja tormi peale vaatamata oli kohale ilmunud saalitäis rahvast, kes hiliõhtul täie rahuldustundega lahkusid peosaalist. Perekonnaõhtu korraldamine E. Haridusseltsi energilise Naistoimkonna poolt kujunes meeleolurikkaks nii klassilismuusikalisis ettekannetes meie parimate muusikajõudude poolt, kui ka hoogsaks seltskondlikuks omavaheliseks vestluseks rikkalikult kaetud kohvilaudadest.

Õhtu avaköne pidas viiulikunstnik Valdeko Kangro väga huvitaval teemal, manades esile terve galerii tolleaegseid naiskujusid. Piiblist ja tuues ühtlasi paralleele ja võrdlusi tolleaegsest Lähist-Idast tänapäeva poliitikaga. Sellele järgnes ettekanne triolt—V. Kangro—viiul ja Kirill Tartar—tshello, mille juurde oli klaverisaade pianist Juta Vaskalt. Lauluettekandeis hellitas kuulajaskonda oma ilusa tämbriga noor ja paljutõotav lauljatar Ive Patrason.

Naisosakonna hea organiseerimisvõimega esinaine Victoria Nurkse on suutnud lühikese ajaga koondada osakonna juurde paljuid energilisi ja lugupeetud seltskonnadaame nii vanade siinolejate kui ka uustulnukate seast ühiseks harmooniliseks pereks. Seda kviteeriski oma lõpuks öeldud tänusõnades E. V. peakonsuli' abikaasa Salme Kaiv.

Jääme lootma veel rohkem sarnaste muusikaliste ja harmooniliste perekonna-õhtute korraldamisele Haridusseltsi Nasisosakonna poolt.

Magda Leht.

Tuntud headuses

verivorstid

jälle müügil

Eesti Maja einelaud

TÄNU

Avaldan südamlikku tänu meie lgp. kunstnikele — Juta Vaska, Evi Patrasoni, pastor V. Kangro ja Kirill Tatarile, kes rikkalikult kaunistasid oma klassiliste muusikapaladega N. Y. E. H. S. Naisosakonna poolt korraldatud sügishooaja avaõhtut reedel, 8. nov. Eesti Majas. Suurim tänu ka austatud külalistele ja peakonsuli abikaasa pr. S. Kaivule, kes halvale ilmale vaatamata peoõhtut arvukalt oma kohalviibimisega rõõmustasid. Veel kord siiras tänu kõigile.

N. Y. E. H. S. Naisosakonna juhatuse nimel

Victoria Nurkse.

Otsitakse **EUGENIE** Marguse tr. **TÕKE't**, sünd. 1895 ja ta tütart **TAMARA** Konstantini tr. **TÕKE't**, sünd. 16 juulil 1926. Otsib õde. Palun teatada Ellen Eslas'ile, 90 Grove Str., Hyannis, Mass.

Vanemad otsivad **ANTS JOHANI p. RAITNA't**, s. 15.10.1923. Teatada aadressil: Armilde Nõmm, 13600 Dolphin, Detroit 23, Mich.

Otsitakse meremehi: **LEMBIT SAUL**, Abjast, 39 a. vana, sõitis s/s "Kodumaal" ja **ERIK KURJA** — laeva nimi ununenud. Teatada: K. Pajor, c/o Railway Inn, Tapton Lane, Chesterfield, Derbyshire, England.

Meeste ja naiste haiguste eriarst. Vere- ja nahahäired; põiehaigused; näärmeterikked; üldine nõrkus, ebakorrapärasused ja üleminekuaastate haigused

Dr. JOHN DERUHA
128 East 86 Street
Lexington Ave. nurgal Subway jaama juures
Hea ühendus kõikjalt
Arstlik järelevaatus $3.00
Igapäev kella 10—2; 4—9
Naistel eri ootetuba

SAKSA OPTIKER
Asjatundlik silmade järelevaatus. Moodsad prilliraamid. Mõõdukad hinnad.
M. A. HARRIS
Avatud kella 10—6. Teisipäeval ja neljapäeval kella 10—8.
1267 Lexington Ave., 85./86. St. vahel.

Tehnika Koondise peakoosolek 22. novembril

ÜEÜ Tehnika Koondise korraline aasta peakoosolek peetakse Eesti Maja sinises saalis reedel, 22. novembril, kell 8.30 õhtul. Koondise juhatus palub sellest osa võtta kõiki liikmeid. Ühtlasi juhib koondis tehnikateaust õppivate üliõpilaste tähelepanu koondise tegevusele, kutsudes neid osa võtma sellest tööst. Koondis omalt poolt on huvitatud kontaktidest pealekasvava eesti tehnilise perega ja kuna kooskäimised on alati sisustatud tehniliste küsimuste käsitlustega, peaks noorem generatsioon neist olema huvitatud. Koondise juhatus näeb meeleldi kõiki tehnika ala üliõpilasi oma koosolekuil ja koosviibimistel.

Otsitakse Saaremaalt pärinevat **ALEKSANDER VELKSI**, Juhani pg. Viimane teade New Yorgist 1949. aastal. Teatada VES talitusse.

VILLU KIVISALU, Tartust, abikaasa Lea ja nende poeg. 1949. a. asus USA-sse Saksamaalt (Geislingenist). Otsib ämm ja ema. Palun isikutel teatada VES talitusele.

Üksik lesk Kanadas
SOOVIB TUTVUST
üksiku vanema mehega 50-75 eluaastas ühise kodu loomiseks. Kirjad s.l.t. "Kaunis kodu" all.

UUSI & VÄHETARVITATUD
meeste ülikondi, mantleid, jalanõusid, pudukaupu teile enestele ja saatmiseks üle mere, madalate hindadega. Tasuta parajaks tegemine. Üüritakse välja smokingeid.
LUTA CLOTHING
599 West 187 Street
St. Nicholas Ave., IRT allmaaraudtee peatus 191 St.

Meeste ülikonnad. Meeste suve- ja talvemantlid valmis ja tellimiste peale valmistatud. Parim importeeritud riie. Daamimide kostüümid ja mantlid tellimiste peale. Euroopa moed ja töö. Daamide ja härrade Tirooli "Loden"-mantlite ja saksa "Valmaline" mantlite esindus. Nõudke vahetumalt posti teel hinnakirju.
Kraus & Nussbaum
308 East 86 St., New York RE 4-2471

Lepingutest ja lepingute täitmisest

OSKAR EHASTE

2.

Kuna lepingud, nagu nimetatud, on tööandja ja töövõtja vahel, välja arvatud mõningad juhtumid, suulised — tuleks töövõtjal kohe varsti peale tööle asumist märkida enesele üles kõik kauplemisel esitatud töönõudmised ja ülesanded, et hiljemate võimalikkude töökoormiste juurderakendamisel kas neid tagasi lükata või töötasu suurendamise korral vastu võtta.

Tööle lahkumisel, mis võib toimuda mõlemi poole teatud ajalise etteütlemise järel: tunnitasulistel — tunniajalise, nädalapalgalistel — nädalaaja ja kuupalgalistel — kuuajalise etteteatamise nõudlust silmas pidades, on soovitav, et töövõtja teeks seda ülimalt korrektselt. Ja seda sellepärast, et saada vajalist soovitust uuele kohale asumisel, ehk mis veel enam — hoida tee lahti kas või veelkordsalt samatöötaja juurde kunagi teenistusse astumiseks. Nende ridade kirjutajal on teada mõningad juhtumid, kus mõned kaasmaalased on "põletanud endise töökohaga kõik sillad" ning hiljemate vakantsete kohtade olles, ei ole saanud enam tööd samas asutuses, kust kord ebasõnsalt lahkutud.

Töövõtjale, kes on olnud töökoha kaudu töötaoleku vastu kindlustatud, ning kes on lahkunud töölt põhjustel, mida tööandja saab tõlgendada omal-soovil-lahkumiseks, saab osaks ka veel see raskus, ja seda juhul kui ta uut kohta ei ole leidnud, ning ta hakkab nõutama omalle töötaotõlise toetust, et temale võidakse algul keelata toetuse saamine vastava osariigi tööameti (Local Employment Service Office'i) poolt. Põhjus seisneb selles, et tööandja keeldub omapoolset osa vastavale tööametile maksmast. Ometi ei tule lasta end heidutada esimesest eitavast vastusest eelnimetatud asutuselt. Ka siis mitte kui kohalt on lahkutud segaste põhjustel. Olen olnud isiklikult kahel juhtumil kaasaaitajaks, et varem keelatud toetust on peale vastava apellatsiooni esitamist tööameti kohtule hakatud maksma. Selleks laseme juhtumitel enestel jutustada:

Tööandja annab vallandamise kohta vale põhjuse

Tööandja vallandas töövõtja ja teatas tööametile, et lahkumise põhjuseks oli palga juurdenõudmine ja kui seda ei tehtud, siis töövõtja lahkus omal soovil. Tegelikult ei olnud esitatud lahkumise põhjus õige. Asjaarutamiseks kindlaks määratud päeval tööandja tööameti kohtusse ei ilmunud. Ametnik, ära kuulanud töövõtja seletuse, otsustas asja töövõtja kasuks, nimelt — tööametil tuleb tasuda töötajäänud tööliselt tema palga suuruselt vastav iganädalane toetus.

Tööandja lahkub tööhalt ilma põhjust esitamata

Töövõtja lahkus päeva lõpul töölt ega ilmunud enam järgmisel päeval tööle. Selle asemel ta esitas tööametile nõude, et temale makstaks töötatõõlise toetus, nagu see ette nähtud koha kaotamise korral heal põhjusel. Kuna tööandja teatas tööametile õige põhjuse, et töövõtja lahkus ilma põhjust esitamata tööl, otsustati asi tööameti esimeses instantsis eitavalt. Kuigi asi näis kahtlane — oli ju töövõtja lahkunud töökohalt temale ebasoodsal põhjusel — esitati siiski apellatsioon tööameti kohtule. Nimelt oli kaudseid põhjuseid, et seda teha. Umbes kuu aega tagasi oli tööandja vallandanud selle töölise, kuid oli ta jälle uuesti tööle kutsunud. Uuesti tööleilmunud töövõtjale oli aga, kuigi töötades endisel kohal, veeretatud juurde uusi töölesandeid. Samuti oli tunda kaasteenijate poolt vaenulist suhtlemist tema vastu, põhjustades arvamise otsekui seisnuks tööandja selle vaenulisuse taga. Nagu esimeselgi juhtumil tööandja kohtusse ei ilmunud. Kohus ära kuulanud töövõtja kirjalikule apellatsioonile lisaks antud suulise seletuse ja võtnud eriti arvesse seda, et tööandja polnud asjaarutamisele ilmunud, otsustas määrata töövõtjale temale ette nähtud maksimaalne nädalane töötatõõlise toetus, teatades sellest ka tööandjale.

Teatavasti antakse kohtu poolt niisugusel korral enne otsuse lõpulikult jõusseastumist tööandjale veel 10 päeva aega apelleetimiseks, mida viimane ka seekord kasutas. Ent tööameti kohtu otsust see ei muutnud, kuna tööandja põhjendust, et ta ei saanud oma puhkusel viibimise pärast esimesele istungile ilmuda, ei võetud vabandavana arvesse.

Nii ei puudu võimalus tööandjal enesele täielikku töötatõõlise tasu otsekoheselt "välja kaubelda" ka siis, kui ta ei olnud lahkunud töölt heal põhjusel (vallandamisel töövähesuse, töökoha likvideerimise või mõnel muul sellisel põhjusel), või kui põhjus oli töövõtjale esitatud tööandja poolt kas vale alusel või ebaselgete olukordade juures.

Rendilepinguks

võiks nimetada seda kirjalikku või suulist rendileandja (omaniku) ja rendilevõtja (rentniku) vahel sõlmitud lepingut, milles määratakse kindlaks kui kauaks ja missuguste tingimuste juures teatud maatükk või maa koos temal asuvate ehitustega kas osaliselt või täies ulatuses on lubatud ühelt isikult teisele isikule kasutamiseks. Nagu teistegi lepingute osas, Pettuste Statuut näeb rendilepingute juures ette nõude, et need rendilepingud, millede kestvus ulatab üle kahe aasta, peavad olema tehtud kirjalikult. Vähema aja kestvusega aga võivad olla suulised. Kirjaliku lepingu korral võidakse sellesse mahutada ka lepingu uuendamise klausel või märkida ära tähtpäev (aeg), millal pooled võivad lepingu üles ütelda.

On soovitav, et rendilepingud oleks mõlemi kontrahendi poolt alla kirjutatud ning tehtud kahes originaal eksemplaris nii, et kumbki pooltest saaks ühe.

Poolte õigused

Rendileandja õiguste seast võiks välja tõsta järgmist:

1. Omanikul on õigus nõuda rendimaksmist kokkuleppes ette nähtud aegadel, kas kord kuus, poole aasta või aasta viisi.

2. On rendi aeg lõppenud või rendilevõtja ei tasu renti lepingus ettenähtud ajal, ega anna üle rendilevõetud objekti, rendileandja võib pöörata kohtu poole. Tavaliselt peab rentnik loovutama rendiitud objekti kahe kuni kolme päeva jooksul kohtu otsuse tegemise päevast arvates.

3. Kuna lepingu sõlmimisel omanik loobub vaid possessiooni õigusest, ta võib välja renditud objekti alati vajaduse korral koormata obligatalooniga või teda koguni müüa. Muutunud olukordest ta on kohustatud teatama rendilevõtjale. Ja se-

Kes neidudest kavatseb ümber asuda romantilisse Los Angelesse, siis kirjutage 50 a. haritud, kindlas teenistuses seisva härrale. R. Silver, 612 Crocker st., Los Angeles 21, Cal.

KUULUTUS

Iganädalased jõulukaupade saadetised Saksamaalt

Ärimaailm on asunud kibedalt ettevalmistuma jõuludeks. Kui teie sise astute tuntud W. H. Warnecke, Inc. kinkide importärisse, leiate äriomaniku W. H. Warnecke koos abilist äsõa Saksamaalt saabunud kaupaile lahtipakkimisel. Igal nädalal saabuvad uued kaubasaadetised. Rosenthaliit saabub kinkeesemeid ja portselaani, Hutschenreutheriit kohvi serviise, lauaserviise ja kinkeartikleid, Lindner Kuepsilt—kobalt sinist portselaani, Neustadtist ja Vohenstrausist käsitsilihvitud tinakristalli, Sunderniist Sauerlandist tuntud soojuskindlaid kohvikanne, pöörlevaid koogialuseid, teekanne jne, Solingenilt tulevad teraskaubad, Hoehr-Grenzhausenilt õllekruusid jne. Äsja jõudis pärale saadetis merevaigust ehteid, milledele igapäev järgnevad uued teiste kaupadega jõuluhooaja saadetised.

Ärge seepärast unustage külastamast W. H. Warnecke, Inc. äri, 1289 Lexington Ave-1, 86. ja 87. St. vahel. Teid üllatab seal kinkeesemete suur valik ja nende tuntud kodumaine headus. Äri on igapäev avatud kella 9 õhtul.

LEINATEATEID

Cabramattas, Austraalias, suri 16. okt. Jalmar Adolf Joaveer, sünd. 1905. a. Tallinnas.

Uus-Meremaal suri pika ja raske haiguse tagajärjel Reginald Meokas.

20. okt. suri Bunbrys, Inglismaal, Hans Oja, sünd. 1906. a. Viljandis.

Östersundis, Rootsis, suri 25. okt. Ida Elisabeth Põldre, sünd. 1889 Tartumaal.

Õpetaja A. Mägis suri

Pühapäeval, 27. oktoobril, umbes kella 6-7 paigu õhtul suri Chicagos õpetaja Aleksander Mägis, 66 a. vana, kes elas Chicago lähedal Arlington Heights'is. Mägis ühes abikaasaga oli palutud ühe tuttava sünnipäevale. Seal kadunu kõnelenud lauanaabrile, et põdenud hiljuti grippi ja on esimest päeva väljas. Veidi hiljem tundnud ta end väga halvasti. Kiirelt kohale kutsutud ambulantsautoga viidi haigestunu hospitali, kus ta pea suri. Arsti otsusel järgnes surm südame ataki tagajärjel. Õp. Mägis oli Eestis Simuna koguduse õpetaja. Leinama jäid teda abikaasa ja kaks täiseast poega USA-s, kelledest üks on ühe Ameerika Ev. Luth. koguduse õpetaja.

Perekonnaseisu teateid

9. nov. ristis õp. E. Pähn Buffalos Viktor ja Aino (neiuna Ottan) Simmi tütre, Anu-Liisi.

Chicago eesti arstil dr. Arno Seitamil ja tema abikaasal Astal sündis 7. oktoobril esimene laps, tütar Kerstin-Lee. Dr. Seitam on kohapealse linna tuberkuloosihaigete sanatooriumi juhataja-direktor.

Välja lõigata

Eesti Abistamiskomitee

Estonian Relief Committee, Inc.

243 East 34th Street, New York 16, N. Y.

Toetan Long Islandi eestlaste algatusel möödunud aastal EAK-s loodud erifondi eesti vangide ja küüditatute abistamiseks Nõukogude Liidu karistuspiirkondades.

Jõulu- ja uueaasta õnnesoovi kaartide saatmisest ja n.n. viisakusjõulukingituste tegemisest vabanemiseks 1957. aasta jõulude ja aastavahetuse puhul saadan Teile siinjuures annetusena

$.....

arvamiseks Eesti Abistamiskomitee erifondi eestlaste abistamiseks Siberis ja Nõukogude Liidu vangilaagrites.

Nimi ja eesnimi: .....

Aadress: .....

Jõulutervituses V. E. Sõnas märkige minu nimi järgmiselt:

.....

MALVERNE TEENISTUS 23. NOV.

Long Islandi eestlaste jumalateenistus ja lastekirik peetakse 400 Hempstead Ave. asuvas luterlikus kirikus laupäeval, 23. nov. kell 7.30 õhtul. Jutlustab õp. R. Kiviranna. Armulaud. Teenistusel tuletatakse surnutepühaga ühenduses meelde siin ja kodumaal surma läbi lahkunud omakseid. Kell 7 on leericelsete noorte tund 13-16 a. noortele. Noori ja lapsi palutakse kodus õppida jõululaulud: "Et tulge, oh lapsed" ja "Kui armsast jõulupuu nüüd hiilgab."

Teenistusega samaaegselt on lastetund, mida peab õp. O. Puusepp koos abilistega. Jumalateenistusele järgneb kiriku saalis koosviibimine, mille korraldajateks on Ocean-side eestlased abielupaar Paderniku juhtimisel. Kiriku taga asub parkimise plats, mis on kirikuliste kasutada.

Toronto baptisti kirikus laulatati Sulev Auväärt ja Ville Süld. Laulatust toimetas pastor K. Raid. Abiellunud pärinevad Saaremaalt ja elunevad praegu Torontos.

GEdney 5-2276

EDW. C. HALVORSEN

MATUSEBÜROO

Asutatud 1849. aastal. — Õhujahutusega kabelid

5810—12 Eighth Ave., Brooklyn 20, N. Y.

da eriti just müügi korral, et rentnikul oleks teada, kellele edespidiselt renti maksta.

Rendilevõtja õigustest olgu nimetatud järgmised:

1. Rendilevõtja võib kasutada rendile võetud maad või maja oma äranägemise järgi. Peremehe ilmumine väljarenditud maatükile, või majja olgu samuti etteteatatud, kui iga teise võõra inimese tulek, välja arvatud, kui see ei olnud eriliselt lepingus märgitud.

2. On rentnik võtnud rendile kinnisvara, mis oli juba obligatsiooniga koormatud ning rendileandja oli kaotanud obligatsiooni väljalunastamise õiguse pärast seda, võib juhtuda, et rentnik eemaldatakse renditud kinnisvaralt. Sarnane juhus vabastab rendilevõtja rendimaksmisest rendileandjale.

3. Rendilevõtja võib müüa või edasi rentida oma rendiõigust, kui see ei olnud keelatud lepingus. Kuid kummalgi korral ta ei ole vabanenud oma kohustuslikust vahekorrast rendileandjaga. Mõnedes osarikides on edasirentimised või -üürimised vastavate statuutidega ilma peremehe loata keelatud, eriti siis, kui rendileping on tehtud lühema aja peale (2-3 aastat). Kuna seadus näeb ette, et vajalised parandused rendilevõetud esemete juures tulevad rendilevõtjal teha, välja arvatud tule- või muude õnnetuste korral ettetulevad kahjustused — purustused, oleks siiski soovitav, et selles osas lepitakse kokku lepingus eneses.

Ostu- ja müügilepingutes

leiab fikseerimist peale muu vajaliku see hulk (kaal, arv või mõni muu tihik) ja liik isiklikust varandusest, mis antakse üle ühelt isikult (müüjalt) teisele isikule (ostjale) vastava rahas kindlaks määratud hinna eest.

Esemed, millede kohta ostu- ja müügilepinguid sõlmitakse, võivad olla väga mitmesugused, olgu need siis kas valmiskaubad, või leiutised uutele veel tundmata fabrikaatidele jne. Samuti ei puudu ettetehtavad ostud ja müügid kaupadele, mille tegemisele alles asutakse või näiteks põllumajanduses need lepinguga seotud tehingud, kus terve põllusaak müüakse enne valmissaamist ja tihti isegi enne külvi ette ära.

Ostu- ja müügilepingute täitmise peamisteks tingimusteks on:

1. Et kaup või ese oleks müüjalt antud üle ostjale kokkulepitud kvaliteedis ja hulgal.

2. Et kauba eest oleks tasutud lepingus (või arves) ettenähtud tähtajaks kaubahind.

Ka üleandmise koht, aeg ja muu asjasse puutuv leiab lepingus äramärkimist.

Viimastel aastakümnetel on hakatud kasutama järelmaksuga ostmist ja müümist, mida eriti laialdaselt harrastatakse ka Ühendriikes. See liik kaubatehingust läheb lahku tavalisest ostust ja müügist selle poolest, et lepingus kindlaks määratud kauba tasu suurus koos vastava intressiga jaotatakse kokkulepitud aja peale osadeks maksmiseks. Kahtlemata läheb järelmaksuga ostetud ese ostjale palju kallimaks, kui samasugust eset kohemaksetava raha eest ostes. Ka jätavad ärid järeimaksuga müügi korral omale lepingus fikseeritud õiguse kauba tagasivõtmiseks juhul, kui ostja jätab kokkulepitud tähtpäeval maksu maksmata. Seega ei ole järelmaksuga ostetud ese enne ostja omandus, kui tema eest ei ole tasutud lepingus ettenähtud hind.

Tagasivõtmise korral annab müüja (ärl) eseme eest, vastavalt tema väärtusele tarvitatud kaubahinna ,arvestades selle ostja tasumata võla katteks, kusjuures puudur vahe tuleb ostjal täiendavalt tasuda. Ülejäägi korral tagastab müüja ülejäägilise osa ostjale.

Meie kirik

NEW YORGI EESTI EV.-LUTERI USU KIRIK

Lexington Ave. & 88th St.

Jumalateenistused igal pühapäeval kell 3 p. l. Samal ajal eesti pühapäevakool.

Õpetaja ja koguduse kantselei aadress: Rev. Rudolf Kiviranna, 35-62 222 St., Bayside 61, N.Y. Telefon: BAyside 5-6244.

EELK NEW YORGI PAULUSE – KOGUDUS

123 West 71st Street, N.Y.C.

Jumalateenistused igal pühapäeval kell 3 p. l. Samal ajal pühapäevakool lastele.

Õpetaja Aleksander Hinno ja kog. kantselei aadress: 7-08 147 Street, Whitestone 57, L. I., N. Y. INdependence 1-2939.

BALTIMORE EELK KOGUDUS

Bethlehem luteri kirikus

E. Oliver ja N. Collington Ave.

Pühap., 17. nov. jumalateenistus surnute mälestamisega kell 3.15 p.l. Leeritund kell 2. Õp. R. Trgost.

NEW YORGI EESTI AP.-ÕIGE-USU KIRIK

Surnutepüha armulauaga jumalateenistus pühap., 24. nov. kell 12.30 Chapel of Incarnation kirikus, 240 E. 31 St. Piht kell 12.15. Üldine hingepalve surma läbi lahkunute mälestamiseks. Nimelise mälestuse asjas pöörata enne jumalateenistuse algust preestri poole. Teenib preester M. Ervart.

EESTI PETAANIA KOGUDUS

150 East 62 Street, N.Y.C.

Jumalateenistused igal pühapäeval kell 1.30 p.l. Koguduse vanema ja koguduse posti aadress: Rev. Evald Kiil, 24 East Dover Street, Valley Stream, L. I., N. Y. Tel. LOcust 1-1621.

EESTI BAPTISTI KOGUDUS

235 E. 83 St.

Jumalateenistused igal pühapäeval kell 3.30

Pühap., 17. nov. jutlustab Karl Kaups. Neljap., 21. nov. palve-piibli tund. Laup., 16. nov. jumalateenistus Huntingtoni baptisti kirikus. Pühap., 24. nov. koguduse aastapäeva ja tänupüha jumalateenistus. Tänupüha ohver. Surnute mälestamine.

LOS ANGELESI EESTI USKLIKE KOGUDUSE

korraldusel peetakse 824 Venice Blvd. asuvas kirikus, igal pühapäeva hommikul kell 11

JUMALATEENISTUS

Kõneleb: Jutl. Endel Siitam. Laulusettekandeid.

Kõik südamest teretulemast!

KUULA "USUSÕNUMI" RAADIOSAATEID!

Saade California eestlastele XERB-1090 jaama kaudu. Igal pühapäeval nina limanahal leiduvaist difteeria batsillidest". Ta avaldas teaduslikke töid nakkushaiguste alal "Eesti Arstis", populaarteaduslikke töid "Tervises", oli kaastööliseks "Tervise käsiraamatule", 1936-1944 oli lektoriks Eesti Õdede Koolis. 1943. a. valiti Tartu Ülikooli arstiteaduskonna poolt dotsendiks, pidades loenguid arstiteaduse üliõpilastele nakkushaiguste alal.

Arstina ja inimesena on juubilar kõrges lugupidamises nii ametivendade kui ka abitarvitajate seas. Alati vastutulelik ja sooja südamega, ei keeldunud ta kunagi abistamast, kui tema abi otsiti. Tasu oli sageli teise järgu tähtsusega. Ka laagrikaaslased Geislingenist teavad, et tema elukoha uks oli alati avatud abiotsijaile.

Akadeemilised kaasvõitlejad ja kaasvilistlased, ametivennad ja ka abitarvitajad õnnitlevad Sind soojalt juubeli puhul ja soovivad Sulle jätkuvat tervist ja jõudu!

Siim Lind.

Toetasid meie rahvusliku võitlustööd

Rahvuskomitee 1956. a. korjandus lõppes teatavasti 1. oktoobril s.a. ja samast päevast alates on käigus elav isiklike panuste laekumine 1957. a. arvel, mis iga päevaga näitab suurenemise tendentsi.

Kõiki rahvuskaaslasi palutakse kiiresolevaga mainitud rahvuslikust aukohustusest mitte kõrvale hoiduda. Teadkem, et tänase ohvrita ei tõuse homne Eesti!

Isikud, kes oma nime annetajana ajalehes ei soovi avaldada, on allantud nimekirjadest välja jäetud.

Viimased seniavaldamata nimed 1956. a. arvel annetajatest enne 1. oktoobrit 1957:

Karl Amor	Herbert Michelson	Leo Ruumet
Aleksander Ers	Hans Mikk	Anton Siiner
Kustas Hark	Jaan Murekas	Eti Sirg
Juhan Ilves	Walfr. Nemirovitsh	Elise Sonike
Aleksander Järv	Erika Nuut	Leida Soo
Eldur Juhansoo	Felix Oinas	Jaan Soo
Uno J. Kannik	Amanda Park	Edward Soomre
Viktor Kargaja	Johannes Park	Johanna Sourkoff
Lydia Kasaitis	Manglus Park	Elise Striffler
Erik Kattemaa	Harald Plaks	Mihkel A. Suurman
Maia Kendra	Renate Plank	Johannes Talvik
Johannes Kiik	Uno Plank	Adele Tammaru
Johanna Kiis	Verner Plank	Evald Tammaru
Harald Kikas	Friedrich Pokk	Ferdinand Tammaru
August Kikkas	G. Põldeman	Ardo Tarem
Karl Kolbre	Fred Põldemann	Elfriede Tikk
Antonie Kungla	Robert Poola	Edgar Totsas
Johann Kungla	Arnold Raag	Konstantin Triefeldt
Lembit Kuusik	Eduard Raamat	August Turu
N. Laidver	Vanda Raigna	August Waldman
Robert Leis	Johannes L. Raudsepp	Viktor Valther
Adolph Lell	Eduard Rebane	Rudolf Vanderer
Elise Linask	Jaan Reio	Eduard Veldeman
R. Malm	Eha Rist	Martin Vigla
Maria Meedla	Paul Rist	
Voldemar Metsik	Dr. Martin Roosna	

Dr. med. Nikolai Kilk 65-a.

Dr. med. Nikolai Kilk pühitseb 17. nov. oma 65. a. sünnipäeva. Juubilar sündis Tartumaal, Mäksa vallas. Lõpetas R. Treffneri gümnaasiumi 1916. Sama aasta sügisel astus Tartu Ülikooli arstiteaduskonda. Ta katkestas ülikoolitöö, et kaasa teha vabadusvõitlust iseseisva Eesti eest. Lõpetas Tartu Ülikooli arstina detsembris 1924. 1931-1944 oli Tartu linna nakkushaigla juhatajaks ja ühtlasi praktiseerivaks arstiks Tartus. Samal ajal oli ta tegev arstide kutseorganisatsioonides, Eesti Punases Ristis, Tiisikuse vastu võitlemise seltsis jne. 1944-1949 töötas Saksamaal, olles pikemat aega Geislingeni laagri arstiks. Siirdunud 1949. a. Ühendriikidesse, töötab praegu Virgin Island'il kohalikus haiglas ja praktiseeriva arstina. Ta abiellus 1927. a. Emmeline Vaarman'iga. Poeg Märt lõpetas arstiteaduskonna Ühendriikides, Kansas City's, 1955 ja töötab USA-s arstina. Noorem poeg Andres õpib keskkoolis. Akadeemiliselt kuulub juubilar Eesti Üliõpilaste Seltsi perre.

Allakirjutanu on juubilariga koos töötanud ja tihedas kontaktis olnud alates ülikooli pingist. Tegevusel arstina on Nikolai Kilkil väljapaistvaid teeneid teaduslikul alal, õppetegevuses ja eriti arstina laste- ja sisehaiguste erialal. Ta omandas Tartu Ülikoolis arstiteaduse doktori kraadi 1933. a. väitekirjaga "Mitmekesiste riniitide puva hommikul kella 9.30-10-ni. Postiaadress: USUSÕNUM, Box 26076, Los Angeles 26, Calif.

EVANGEELSED ÕHTUD

Eestikeelsed evangeelsed õhtud toimuvad The Church of the Covenant ruumes, 310 East 42 Street, N.Y.C., pühapäeviti kell 7 õhtul. Õp. Valdeko Kangro, tel. Deer Park 2-8186.

Pakid kodumaale!

2-3 nädala jooksul
Kaup euroopalikult hea
Raha ülekandmine lihtne, kas posti või panga kaudu.
Teatage oma soovidest, teeme Teile kohe pakkumise.

Meie kaudu saatmine
odavaim
usaldusväärseim
kiireim

E. M. Produkt

Box 2113, Stockholm 2
Sweden

Lähemat inform. saab New Yorgis V. Allikult tel. LU 5-8734, õhtuti 7-9, igal tsp. ja neljap.
Eesti ettevõte — eestlaste teenistuses!

"VABA EESTI SÕNA" talitusele
P.O. Box 123
New York 16, N.Y.

Palun mulle saata "Vaba Eesti Sõna" kuni .....

Tellimishinna $..... **tasun esimesel võimalusel.**

Nimi .....
(Kirjutada loetavalt)

Postiaadress .....

.....
(Allkiri)

"VABA EESTI SÕNA" tellimishinnad:

	12 kuud	6 kuud	3 kuud
Trükitööna	$ 9.—	$5.—	$2.50
Kirjpostiga	12.—	6.50	3.25
Õhupostiga	15.—	8.—	4.—
Trükitööna välismaale	9.—	5.—	2.50

Tshekid või money orderid kirjutada The Nordic Press, Inc. nimele.

Kodumaal surnud armast ema ja vanaema

ANNA OBST'i

sünd. TAMMJÄRV

mälestavad kurbuses

tütar abikaasa ja poegadega USA-s
tütred ja poeg perekondadega kodumaal

Kodumaal raske haiguse läbi lahkunud armast emakest ja vanaema

HELENE HANJA't

sünd. TILK

mälestavad kurbuses

poeg perekonnaga USA-s
tütred ja poeg perekonnaga kodumaal

Kodumaal surnud armast tädi

MAALI TILK'a

mälestavad kurbuses

Rudolf Hanja perekonnaga USA-s ja
sugulased kodumaal

Ootamatu surma läbi lahkunud armast kälimeest

Dipl. oec.

Heinrich Nieländer'it

surn. 19. oktoobril 1957 Västeras'

mälestab leinas

Johannes A. Unt perekonnaga

SURNUTE MÄLESTAMISPÜHA CONNECTICUTIS

Surnutepüha puhul peetakse Connecticutis jumalateenistus Danielsonis, Congregational kirikus, pühapäeval, 17. nov. kell 1 p.l. Pühapäeval, 24. nov. on surnute mälestuspüha teenistus Hartfordis, Broad ja Madisoni tänava nurgal asuvas Ev. Luth. Kristuse kirikus kell 3 p.l. ja Willimanticus, Ebenezeri kirikus, kell 6 õhtul. Kõikidel jumalateenistustel on kaetud armulaud ja soovi korral on võimalik mälestada niihästi kodumaal kui ka võõrsil surma läbi lahkunud omakseid ja sõpru. Teenib õp. A. Abel.

SURNUTEPÜHA JUMALATEENISTUS CLEVELANDIS

Pühapäeval, 17. novembril kell 1 päeval on surnutepüha jumalateenistus Soome Sinodi kirikus, 1433 W. 57 tän. Teenib õp. E. Pähn. Orelil Joh. Diekvart. Surnute mälestamised, eestpalved. Laululehed. Kaetud armulaud.

EESTI KIRIK LEXINGTON AVENUEL

Pühap., 17. nov. kell 3 jumalateenistus — õp. O. Puusepp.

Pühap., 24. nov. kell 3 surnutepüha armulauaga jumalateenistus — õp. R. Kiviranna.

Pühap., 1. dets. kell 3 Esimese advendi jumalateenistus (uue kirikuaasta algus).

Leeriealsete noorte (13-16 a.) eund on pühap., 8. dets. kl. 1.30.

Lastekirik igal pühap., samaaegselt täsikasvanute teenistusega.

Noortekoori harjutus jõulu-esinemiseks on pühap., 24. nov. k. 2.30. Koguneda palutakse veerand tundi enne algust kirikusaali.

JUMALATEENISTUSI PAULUSE KIRIKUS

Pühap., 17. nov. kell 3 p.l. jumalateenistus. Samal ajal lastele pühapäevakool jõulukava õppimisega.

Pühap., 24. nov. kell 3 p.l. surnutepüha jumalateenistus. Armulaud. Surnute mälestamine. Samal jumalateenistusel pühitsetakse uus armulauakarikas, mis on kingitud kogudusele Johannes Koorti poolt oma ema mälestuseks. Teenib praost A. Hinno.

SURNUTE MÄLESTUSPÜHA BOSTONIS

Surnutepüha eelõhtul, laupäeval, 23. novembril kell 7 õhtul on surnute mälestuspüha jumalateenistus Bostonis, Cambridge Ev. Luth. Augustana kirikus, 311 Broadway. Armulaud. Mälestatakse surma läbi lahkunuid. Jumalateenistuse peab õp. A. Abel, orelil esineb helikunstnik Leo Virkhaus.

BALTIMORE MARKUSE KOGUDUSE ÕPETAJA UUES KODUS

Baltimore Markuse koguduse õpetaja Uno Plank siirdus neil päevil koguduse üürikorterist omaenda uude kodusse 3601 Elmora avenuel. Möödunud laupäeval külastas teda seal koguduse nõukogu ja juhatuse liikmeid ning sõpru. Koguduse nimel tervitas ja andis üle ümbriku sõprade poolt koguduse esimees.

24. NOV. SURNUTEPÜHA

Lexington Ave. kirikus surnutepüha jumalateenistusel pühap., 24. nov. kell 3 jutlustab õp. R. Kiviranna. Lahkunute mälestamine. Armulaud. Kirikusaalis peetakse lastekirik 4-17-a. lastele. Algusega kell 1.30 peab õpetaja leeritunni. Kell 2.30 on kiriku all noortekoori harjutus, millest leeriõpilased ja endised leeriõpilased osa võtavad.